

Täysistunto

Tiistai 22.10.2024 klo 14.02—19.02

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 19.02.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.02—15.27 ja 16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.27—16.00 ja 18.00—19.02).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 17.10.2024 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 50 – 57/2024 vp.

3. Pekka Aittakummun vapautuspyyntö liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 54/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 24.10.2024 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Eh-dokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 24.10.2024 kello 13.

4. Pekka Aittakummun vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 55/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan torstaina 24.10.2024 kello 16 pidettävässä täysistunnossa. Eh-dokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 24.10.2024 kello 13.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

5. Pääministerin ilmoitus sosiaali- ja terveystalvaeluista sekä hyvinvointialueiden tilanteesta Pääministerin ilmoitus PI 4/2024 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 5. asiana on pääministerin ilmoitus sosiaali- ja terveystalvaeluista sekä hyvinvointialueiden tilanteesta. Pääministeri Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan painamalla V-painiketta. Keskustelulle varataan aikaa noin puolitoista tuntia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.04 Pääministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ärade talman! Hyvinvointialueilla tapahtuu nyt paljon. On tärkeää, että paitsi kansanedustajat myös kaikki suomalaiset saavat kokonaiskuvan tilanteesta. Siksi annan pääministerin ilmoituksen sosiaali- ja terveystalvaeluista mielelläni. Tästäkin salista sitä on pyydetty. Kyse on ihmisten elämän, hyvinvoinnin ja arjen kannalta tärkeistä palveluista.

Me perimme edelliseltä hallitukselta hallintomallin, joka ei ollut meille mieluinen. Mallin romuttaminen ja alusta aloittaminen ei ollut vaihtoehto, kun sen kanssa oli painittu 17 vuotta. Hallitus päätti keskittyä siihen, miten saamme mallin toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla. Tuemme hyvinvointialueita, jotta ne onnistuvat työssään. Työtä on valtavasti, ratkaistavat asiat ovat vaikeita, mutta mahdoton tehtävä se ei silti ole.

Sosiaali- ja terveystalvaeluissa on kolme isoa haastetta: Miten saamme palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi toimimaan niin, että hoitoa ja tukea saa, kun niitä tarvitsee? Miten saamme osaavan henkilöstön riittämään, ja miten saamme rahat riittämään? Näiden kysymysten ratkaisemiseksi hallitus ja erityisesti ministerit Juuso ja Ikonen tekevät töitä joka päivä. Hyvinvointialueilla tehdään työtä joka päivä, vaikka päätökset eivät ole helppoja. Sote-alueiden henkilöstö, virkakunta ja aluevaltuutetut ansaitsevat sen, että me tuemme heitä tässä työssä. Korjaamme, uudistamme ja kehitämme, jotta pystymme turvaamaan suomalaisille tärkeät sosiaali- ja terveystalvaelut, nyt ja tulevaisuudessa. Sitähän me kaikki tässä salissa haluamme. Tämä haaste on meidän yhteinen.

Arvoisa puhemies! Puhun ensin rahasta. Kestävää hyvinvointia ja sote-palveluita ei voi turvata loputtomiin velkarahalla. Vuonna 23 kunnilta hyvinvointialueille siirtynyt rahoitus korotuksineen oli 22,5 miljardia euroa. Ensi vuoden talousarvion esitys on 26,2 miljardia. Siis kolmessa vuodessa hyvinvointialueiden rahoitus on nyt kasvanut lähes 4 miljardia euroa. Olisiko siis viimeinkin aika, että tässä salissa tunnustettaisiin, että säästötoimien keskelläkin hallitus on kyennyt löytämään miljardeja lisää rahaa sote-menoihin? [Anne Kal-mari: Taitettu indeksi!] — Siis emme näköjään pysty sopimaan. — Lisäämme rahoitusta myös tulevina vuosina, sillä väestön ikääntyminen tarkoittaa kasvavaa palveluiden tarvetta.

Hyvinvointialueiden arvio on, että ne ovat kyenneet järjestämään lakisääteiset palvelut riittävän yhdenmukaisesti ja väestön tarpeet huomioiden. Hoitoonpääsy ja hoidon aloitus ovat nopeutuneet. Huolta herättää hyvinvointialueiden velkaantuminen, joka on merkittävästi suurempaa kuin edellinen hallitus rahoituslakia tehdessään ennakoi. Tämän hetken arvio on se, että osa hyvinvointialueista pystyy kattamaan alijäämänsä vuoden 26 loppuun

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

mennessä. Kuusi aluetta otetaan nyt ministeriöiden tiukempaan ohjaukseen. Yhdessä haetaan keinoja, joilla tilanne saadaan oikenemaan.

Lakia alijäämien kattamisvelvoitteesta hallitus ei tule muuttamaan, sillä se on olennainen osa hyvinvointialueiden taloudellisten kannustimien kannalta. Hyvinvointialueiden on onnistuttava kustannusten kasvun hillinnässä. Se tarkoittaa paitsi säästöjä myös entistä kustannustehokkaampia toimintatapoja.

Tästä hyvä esimerkki on Tiuran terveysasema, Oulu, jossa on pilotoitu omalääkärimalli. [Tytti Tuppurainen: Tiuran!] — Tiuran, anteeksi. Hyvä, että oppositio on valppaana tärkeissä asioissa. — Hyvä esimerkki on siis Tiuran terveysasemalla Oulussa pilotoitu omalääkärimalli. Tuttu lääkäri ja jatkuvuuteen perustuva hoito ovat vähentäneet lähetettä päivystykseen ja kalliiseen erikoissairaanhoidon. Kokeiluja on nyt käynnissä eri puolilla Suomea. Tarkoituksena on levittää malli koko Suomeen. Ensi vuoden alusta pääsemme vertailemaan sote-palveluiden yksikkökustannuksia. Kun me tiedämme, miksi yksi alue pystyy tuottamaan palveluita muita edullisemmin, pystymme monistamaan parhaat toimintatavat kaikille alueille.

Me haluamme saada kalliin vuokratyövoiman käytön kuriin. Ministeri Juuso on käynnistänyt selvityksen niin sanotusta Ruotsin mallista, jossa alueiden välisellä sopimuksella pyritään vähentämään vuokratyövoiman käyttöä. Me kehitämme soten rahoitusmallia, jotta se toimisi kannustavammin ja huomioisi nykyistä vahvemmin alueiden erityispiirteet väestörakenteen ja sosiaalisten ongelmien osalta. Samalla kannustamme hyvinvointialueita panostamaan ihmisten hyvinvointia ja terveyttä edistäviin toimiin. Rahoitusmalliin tehtävät muutokset alkavat vaikuttaa vuoden 26 alusta.

Ärade talman! Inom social- och hälsovårdstjänsterna finns ett stort behov av kompetent personal, och behovet kommer bara att öka under de kommande åren. Vi måste få nya anställda till branschen och säkerställa att de som redan arbetar där trivs och orkar i sitt arbete.

Työssä jaksamiselle tärkeintä ovat hyvä johtajuus ja työn merkityksellisyys. Sen vuoksi pääosan työajasta voi käyttää työhön, jonka vuoksi alalle hakeutui. Siksi hallitus vähentää ammattihenkilöstön kirjallisten töiden, kuten erilaisten lausuntojen, määrää. [Välihuuto vasemmalta: Ja rahaa samalla!] Me turvaamme sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyttä lisäämällä koulutuspaikkoja. Lääkärikoulutuksen aloituspaikkoja olemme jo lisänneet pysyvästi 70:llä. Ammattikorkeakouluissa on rahoitettu yli 1 000 uutta aloituspaikkaa sairaanhoitajien, bioanalytikkojen ja röntgenhoitajien koulutukseen. Selvää on, että tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa. Viime vuonna maahanmuuttovirasto myönsi sote-alalle yli 2 000 työlupaa. Hallituksen tavoitteena on varmistaa, että ulkomailla pätevoityneet sote-osaajat pääsevät Suomessa nopeasti osaamistaan vastaaviin töihin. Myös henkilöstömitoituksen pienentäminen parantaa välillisesti henkilöstön riittävyyttä ja aiempaa joustavampaa käyttöä. Tavoitteena on myös hyödyntää teknologiaa ja digitalisaatiota entistä paremmin hoivatyössä. Jo nyt esimerkiksi kotihoito pystyy lääkkeiden annosjake-lijän avulla huolehtimaan, että asiakas saa oikean määrän oikeita lääkkeitä. Tämä säästää kotihoidon aikaa muuhun asiakastyöhön.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin paranee, kun tukea ja hoitoa saa oikeaan aikaan ja oikeasta paikasta. Esimerkiksi terapiatakuulla ja mat-
talan kynnyksen mielenterveyspalveluilla hallitus pyrkii puuttumaan lasten ja nuorten pahoinvointiin ennen kuin ongelmat kehittyvät pitkäkestoisiksi tai vaikeiksi. Psykoterapia-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

palveluiden saatavuutta vahvistetaan uudistamalla psykoterapeuttien koulutusta ja tekemällä siitä osittain maksutonta.

Hallituksen tavoite purkaa hoitojonoja Kela-korvauksen avulla ei toiminut aluksi toivotulla tavalla. Siksi ministeri Grahn-Laasonen on nyt tuonut uuden esityksen Kela-korvausten asteittaiseksi uudistamiseksi. Yksi merkittävimmistä muutoksista on Kela-korvauskokeilu, jolla yli 65 vuotta täyttäneet pääsevät yksityiselle lääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun hinnalla. Korotamme myös Kela-korvauksia palveluissa, joita julkisella puolella on heikosti saatavissa. Lapsettomuudesta kärsiviä hallitus tukee palauttamalla hedelmöityshoidot Kela-korvausten piiriin. [Ben Zyskowicz: Kuka ne poisti?]

Digitalisaatio nopeuttaa hoitoonpääsyä. Digiklinikat voivat parhaimmillaan mahdollistaa hoidon saamisen jopa minuuteissa, kotisohvalta. Tämä vapauttaa lääkärin aikaa terveysasemalla niille, joille digitaaliset palvelut eivät ole vaihtoehto.

Tärkeää myös on, että ihminen ohjautuu hoitoon oikeaan paikkaan. Esimerkiksi Kanta-Hämeessä on otettu käyttöön liikkuva GerBiili-yksikkö kotihoidossa ja hoivakodeissa työskentelevien tueksi. Yksikkö neuvoo ja tekee tarvittaessa kotikäynnin, jolla voidaan välttää asiakkaan joutuminen päivystykseen turhaan. Tämä on vähentänyt yli 75-vuotiaiden päivystyskäyntejä puolessa vuodessa kymmenen prosenttia.

Arvoisa puhemies! Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n tuoreen tutkimuksen mukaan esimerkiksi vanhuspalvelut saavat kansallisessa asiakaskyselyssä hyviä arvosanoja. Yli puolet kotihoidon ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaista antoi arvosanaksi 9 tai 10, kun heiltä kysyttiin, kuinka mielellään he suosittelisivat palvelua lähimaisilleen. Tuloksissa ei ole juuri eroa pari vuotta sitten tehtyyn kyselyyn. On tärkeää muistaa, että moni muukin asia sosiaali- ja terveyspalveluissa toimii Suomessa hyvin. Korjattavaa, uudistettavaa ja kehitettävää on paljon. Suomalaiset kuitenkin voivat luottaa siihen, että niin hallituksessa kuin hyvinvointialueilla tehdään tinkimättömästi töitä sen eteen, että me myös tässä onnistumme.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on paljon keskusteltu siitä, tekeekö hallitus riittävästi sosiaali- ja terveyspalveluiden varmistamiseksi kaikille suomalaisille. Minusta tämä luetelo, jonka kävin läpi, on osa siitä kaikesta, mitä me tällä hetkellä teemme yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Minä todella toivon, että me pystymme tänään rakentavasti keskustelemaan siitä, miten me pääsemme eteenpäin. Hyvinvointialueiden hallituksissa ei ole valtakunnan hallitusten oppositio—hallitus-asetelmaa, vaan siellä tehdään yhdessä. Koe-tetaan löytää sama henki täällä tänään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

14.15 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On iso arvovalinta, mistä säästetään, koska 90-luvun laman hinta on meillä kaikilla vielä mielessä: sosiaalisen kestävyysvajeen lisääntyminen lyhytnäköisillä taloudellisilla leikkauksilla on historiankirjoja, joita me vieläkin saamme todistaa.

Nyt kysymys on, Petteri Orpo, teidän hallituksenne tekemisistä, yli 8 miljardin säästöistä. Te haette 8,8 miljardin säästöistä lähes 4 miljardia sosiaali- ja terveyshallinnon pääluokasta — se on kova arvovalinta, ja siitä olemme eri mieltä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Haluan kysyä teiltä, Petteri Orpo: oletteko jo seurannut keskustelua siitä, että valtiovarainministeriön korkein virkamies on jo todennut, että hyvinvointialueet eivät tule näissä säästötalkoissa onnistumaan, niin etteivät peruspalvelut ja niiden riittävyys vaarantuisi? Se on minusta iso tunnustus sille, että alijäämän kattamista on jatkettava, jotta sosiaali- [Puhemies koputtaa] ja terveyspalvelut toteutuvat riittävällä tavalla. Miten te vastaatte tähän kritiikkiin, jonka [Puhemies koputtaa] kansliapäällikkö totesi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.16 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri Orpo, te tänään olette ilmoittanut, että ei ole paluuta entiseen. Tämä oli minusta varsin surullista mutta totta, koska me parhaillaan todistamme sitä, että julkinen terveydenhuolto on tuhoutumassa, ja tämä on hallitukselta arvovalinta suosia nimenomaan yksityistä palvelutuotantoa. Haluan tässä sanoa, että keskusta kannattaa monituottajuutta, mutta tämä selvä arvovalinta tukea yksityistä palvelusektoria tuntuu meistä keskustalaisista pahalta.

Perustuslakiin on kirjattu kansalaisten oikeudet riittäviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin, ja kun nyt näyttää siltä, että tämä ei monillakaan alueilla toteudu, niin kysyn teiltä, pääministeri Orpo: näettekö tarpeellisenä, että meillä on ehkä tarpeen avata perustuslakia, määritellä sinne uudestaan, mitkä ovat riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja kansalaisten oikeudet niihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.17 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin ilmoituksen perusteella hallitus todella tulee jatkamaan sote- ja sotu-säästöillä, jotka muistuttavat läheisesti 90-luvun laman leikkauksista. Näiden leikkausten myötä sosiaalinen kestävyysvaje kasvaa entisestään, ja sillä on vakavat seuraukset. Palveluiden laatu ja hoitoonpääsy heikenevät, hoitotakuu murskataan ja vanhustenpalveluiden mitoitusta lasketaan. Sote-sektori ei tue näitä ratkaisuja, eikä hallitus juuri kuulemamme mukaan aio vakauttaa tilannetta. Ihmisten perusoikeudet voivat jäädä näiden myötä toteutumatta, jos tämä hallituksen kiireinen leikkausaikataulu pitää. Aikooko hallitus härkäpäisesti pitää kiinni julkisen sektorin sote-palveluiden alasajosta, vaikka asiantuntijat laajalla rintamalla näitä esityksiä ovat vastustaneet?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.18 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokainen meistä varmasti toivoo, että apua saadaan nopeasti, kun sairaus tai tapaturma yllättää. Siksi pä edelleen hämmästelen tätä hallituksen ratkaisua ajaa yöaikaista päivystystoimintaa alas ympäri Suomen. Nopea hoitoonpääsy tulee edullisemmaksi myös työnantajille, kun töistä poissaolopäivät jäävät vähäisemmiksi, olipa sitten kyse omasta, lapsen tai läheisen sairastumisesta.

Arvoisa puhemies! Sain viikonloppuna hyvin pysäyttävän puhelun eräältä työnantajalta. Mielenterveyden ongelmat ovat tämän soittajan mukaan räjähdysmäisesti lisääntyneet koronan jälkeen, ja mikä huolestuttavinta, edes äärimmäisessä henkilökohtaisessa kriisissä

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

sä ei tahdo löytyä ammattilaisen apua. Arvoisa pääministeri, missä vaiheessa hallitukseltanne on tulossa eduskuntaan esityksiä, joilla vahvistetaan nimenomaan perustason terveys- ja sosiaalipalveluja, jotta ihmiset saavat ajoissa apua ennen kuin jotain peruuttamattomaa tapahtuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

14.19 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso, teidän politiikkanne seurauksena hyvinvointialueilla henkilöstömitoitusta vanhustenhoidossa ollaan kategorisesti laskemassa 0,6:een. Vetoan teihin ministerinä, että teidän on puututtava tähän. Teidän alkuperäisten esitystenne mukaan se oli 90 miljoonaa, joka olisi tarkoittanut kategorista laskua. Nyt olette vetäytynyt tästä ja laittanut tämän 45 miljoonaa. Nyt alueille pitää saada selkeä viesti, ettei vanhustenhoidon henkilöstöä karsita tällä tavalla, mihin teidän politiikkanne on johtamassa. Tässä on kyse ikääntyneiden perusoikeuksista. He ovat yhä huonokuntoisempia, vähemmän aikaa palveluissa. Myöskään työnantajapuoli — HALI, muut — ei kannata tätä esitystänne. Se on suora leikkaus hoiva-avustajista. Se ei tuo yhtään lisäpaikkaa tai paranna tätä henkilöstön saatavuutta. Oletteko tutustunut näihin työnantajapuolen ja työntekijäpuolen lausuntoihin ja kannanottoihin julkisuudessa, ja oletteko valmis vetäytymään tästä suorasta leikkauksesta ikääntyneiden perusoikeuksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.21 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli hyvinvointialueiden tilanteesta on iso. Meille tulee varmasti kaikille tässä salissa viestiä siitä, kuinka monella alueella tehdään hyvin lyhytnäköisiä leikkauksia sen takia, että hallitushan on laittanut niin tiukan aikaraamin tälle eikä suostu harkitsemaan sitä. Minä olisinkin kysynyt... [Ben Zyskowicz: Edellinen hallitus laittoi sen aikaraamin! — Antti Kurvinen: Edellisen hallituksen vikaa kaikki!] — Kaikki voi korjata, edellisenkin hallituksen kokonaisuuden. — Olisinkin nostanut, pääministeri... [Välihuutoja] — Antakaa nyt puhua loppuun asti. — Olisin kysynyt, kun Iltalehti nosti tämän saman huolen teidän haastattelussanne esille, voiko johtaa sellaiseen lopputulokseen, että nyt lyhyellä aikavälillä tehdään tiukkoja päätöksiä, mitkä pitkällä aikavälillä tuottavatkin enemmän leikkauksia kuin ennaltaehkäisevistä palveluista leikataan. Te sysäsitte painetta, siis sysäsitte vastuuta, tässä haastattelussa hyvinvointialueiden päättäjille, joilla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia vastata tästä rahoituspohjasta. Se on hallituksen päätös päättää rahoituksesta. Olisinkin kysynyt pääministeriltä: olisiko hyvä ottaa vihdoinkin vastuu asiasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

14.22 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette useaan otteeseen luvannut meille, että suomalaisten sote-palveluista ei leikata, mutta ei tuo teidän äskeinen puheenne minua vakuuttanut. Ette te edes yritä pitää tätä lupaustanne. Ensi vuoden budjetissa te heikennätte suomalaisten hoitoonpääsyä pidentämällä hoitotakuuta. Eikä tässä ole kysymys mistään norminpurusta, vaan kyse on yksinkertaisesti julkisen terveydenhuollon resurssien leikkaamisesta. Teillä on siellä teidän omalla

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

alueellannekin Varsinais-Suomessa käynnissä mittavat yt-neuvottelut, jotka koskevat ensi vaiheessa nimenomaan ikääntyneiden palveluita ja pelastustoimea.

Puhemies! Olisin kysynyt: Miten on, pääministeri, teidän arvomaailmanne sopivaa — tai varmasti onkin — että te tuette nimenomaan näillä Kela-korvauksia koskevilla muutoksilla yksityistä terveydenhuoltoa ja leikkaatte julkisesta terveydenhuollosta, terveydenhuollosta, joka on meille kaikille tärkeä? Ettekö te edes halua pelastaa julkista terveydenhuoltoa? [Puhemies koputtaa] Sitäkö te tarkoittatte, kun sanotte, että ei ole paluuta menneeseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

14.23 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kerroitte kymmeniä asioita, mitä olette parantamassa sotessa, mutta kuitenkin se tosiasia on, että 150 000 ihmistä on jonoissa tänä päivänä, ja se ei edes sisällä niitä ihmisiä, jotka eivät vielä ole päässeet jonoon. Koska he eivät ole päässeet lääkäriin, niin he eivät ole päässeet siihen jonoon. Nyt kerrotte, että yli 65-vuotiaat saavat hoitoa yksityisiltä lääkäreiltä, ja tänään Iltalehdessä kerroitte, että sitä voi laajentaa vielä muihinkin ikäryhmiin. Haluaisin tietää, mistä nämä rahat otetaan kaikkeen tähän, mitä te lupaillette, koska te ette ole esittänyt mitään konkreettista tämän asian suhteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.24 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa ilmestyy viikoittain lehti nimeltä Mediuutiset. Juuri tänään se lähetti sähköisen uutisen, joka kuuluu näin: ”Petteri Orpon hallitus esitteli reilu viikko sitten Kela-korvausten uudistuksen, jota kuvailtiin samalla omalääkärimallin etenemiseksi. Todellisuudessa mallilla ei ole mitään tekemistä oikean omalääkärin kanssa.” Se jatkuu sitten pitkään vielä.

Olen iloinen, että otitte esille — pääministeri, kuunteletteko — tuon omalääkäriasian ja Tuiran terveysaseman. Kun toimin ministerinä vuonna 22, teetätin selvityksen omalääkärimallista. Se tehtiin Oulun yliopiston yleislääketieteen tiimin toimesta professori Juha Auvisen johdolla, ja se päättyi juuri siihen, että omalääkärimalli on se, jolle koko Suomen terveydenhuolto tulee rakentaa. Juha Auvinen valittiin muuten kyseisen Mediuutiset-lehden toimesta vuoden terveysvaikuttajaksi vuonna 22.

Eduskunta päätti marraskuussa 22 yksimielisellä lausumalla, että Suomessa pitää siirtyä omalääkärimalliin. Tehdään se ja lopetetaan nämä Kela-kokeilut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

14.25 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa vuonna 2019 puhuttiin hoitajamitoituksen säätämisestä. Sen piti olla muutaman tunnin homma. Marinin hallitus oli alun perin luvannut 0,7:n mitoituksen huhtikuun alusta 23 mutta joutui lykkäämään sitä, koska hoitajia ei ollut. Me silloin kokoomuksessa varoitimme siitä, että tämä tulee näkymään kotihoidossa ja henkilöstön saatavuudessa muilla sektoreilla, ja näin juuri on käynyt. Kotihoidon käynnit ovat vähentyneet, vaikka palvelutarve on kasvanut, ja myös ympärivuorokautisen hoivan paikkoja on laitettu kiinni, ja vanhukset eivät ole saaneet sitä hoivaa, mitä tarvitsisivat. Hoidettava tai hoitaja eivät ole desimaali.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Tämä Orpon hallitus onneksi kiinnittää huomiota normitusten väljentämiseen, tuo uusia koulutuspaikkoja, Hyvän työn ohjelman, edistää omalääkärimallia, tuo terapiatakuun. [Hälinää] Hoidon jatkuvuus on erityisesti ikäihmisille tärkeää. [Puhemies koputtaa] Kysynkin tässä: mikä tämän Hyvän työn ohjelman tilanne on tällä hetkellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

14.26 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä hyvästä työstä onkin helppo jatkaa.

Ensinnäkin kiitosta pääministerille, että vihdoin ja viimein keskustan vaatimuksesta tämä ilmoitus on täällä eduskunnassa. Pari viikkoa siinä meidän puoluejohtaja Kaikkosen piti tätä pyytää, mutta ilmeisesti kokoomuksen laskeneet gallupit toivat vähän nöyryyttä tuoda tämä ilmoitus tänne. — Kiitos siitä pääministerille.

Mutta valitettavasti tämä ilmoitus ei pidä sisällään mitään käytännön keinoja, joilla hyvinvointialueitten arkitilannetta helpotettaisiin. Siitä olen samaa mieltä pääministerin kanssa, että siellä tehdään erittäin hyvää työtä kentällä. Hoitajat, lääkärit tekevät parhaansa, ja meillä on valtavan hyvä sosiaali- ja terveydenhuolto Suomessa. Se pitää todeta.

Myöskin siellä hyvinvointialueilla kokoomuksen ja perussuomalaisten päättäjät tekevät erittäin hyvää työtä, ja he ovat hämmentyneitä, ihmeissään, siitä, että heidän omat puolueensa ja ministerinsä ovat hylänneet heidät siellä kentällä. Tällä hetkellä, pääministeri, hyvinvointialueilla pitää miettiä, mitä lainsäädäntöä rikotaan: rikotaanko hallituksen säästö-määräyksiä vai palveluja takaavia lakeja.

Puhemies! Kysynkin nyt, kiinnostaako teitä, pääministeri, [Puhemies koputtaa] ollenkaan lähipalvelujen tilanne ja joko nyt ne keskustan tarjoamat [Puhemies koputtaa] parikymmentä keinoa kelpaisivat teille [Puhemies: Kiitoksia!] auttamaan tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

14.28 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Digitalisaatio vaikuttaa jo nyt tarjottaviin terveydenhuoltopalveluihin positiivisesti, ja uskon vaikutuksen vain kasvavan tulevaisuudessa. Etäpalvelut täydentävät jo olemassa olevaa palvelutarjontaa, kun lääkärin vastaanotolle ei ole välttämätöntä matkustaa fyysisesti ja reseptejä saa uusittua sähköisesti. Tämän lisäksi liikkuvista terveyspalveluista on saatu hyviä kokemuksia erityisesti syrjäseuduilla.

Digitalisaation täytyykin olla palveluita tukevaa ja sujuvoittaa terveyspalveluiden saantia ja niiden käyttöä. Tärkeintä on, että sähköiset palvelut koetaan hyödyllisiksi ja helpoiksi niin asiakkaan kuin myös palveluntarjoajan näkökulmasta, mutta meiltä täytyy löytyä jatkossakin sellaiset peruspalvelut, joita ei voi hoitaa etävastaanotolla tai sähköisesti. Tästä hyvänä esimerkkinä on hallituksen päätös säilyttää nykyinen synnytyssairaalaverkosto ennallaan. Se on vahva viesti siitä, että hallitus haluaa tukea perheitä vaikeankin taloustilanteen keskellä. Pidämme siis huolen, että synnyttävän äidin matkustusaika lähimpään synnytyssairaalaan pysyy ennallaan ja samalla pääsy kivunlievitykseen pariin. [Puhemies koputtaa] Perheet voivat luottaa siihen, että jokaisella hyvinvointialueella säilyy synnytys-sairaala.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni — Tytti Tuppurainen: Tämähän meinaa mennä sortamiseksi.]

14.29 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitän teitä tästä mahdollisuudesta käyttää puheenvuoro. En ollut sitä pyytänyt, mutta käytän sen siitä huolimatta...

Puhemies Jussi Halla-aho: Pahoittelut.

...koska aihe on mitä tärkein, sosiaali- ja terveyspalveluiden tila, ja, pääministeri, teidän esityksenne oli varsin heikko tässä äsken.

Suomalaiset ovat huolissaan siitä, että hyvinvointialueilla ei ole mahdollisuutta keskitettyä toimintaan pitkäjänteisesti. Teillä olisi tässä nyt ollut se tilaisuus luoda se näkymä, kuinka hyvinvointialueilla voidaan turvata kansalaisten hoitoonpääsy ja palauttaa luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin.

On hätkähdyttävä tieto, että viime kevään Kansalaispulssin tiedon perusteella enää alle puolet suomalaisista luottaa sosiaali- ja terveyspalveluihin. Luottamus hyvinvointivaltioon rapautuu, ja kaikkein keskeisintä olisi se, että niistä asioista, jotka toimivat, pidetään kiinni ja korjataan ne, jotka korjaamista vaativat. Mutta te olette nyt romuttamassa sen toimivimman osan eli hoitotakuun, joka kaikilla alueilla oli jo osoittanut kykynsä saada kansalaiset nopeasti lääkärin pakeille. [Puhemies koputtaa] Ettekö te voisi edes tässä peruuttaa ja pitää kiinni [Puhemies koputtaa] toimivista osista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.31 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellinen vasemmistohallitus jätti Orpon hallitukselle kaksi hyvin vaikeaa haastetta: Ensinnäkin taloustilanteen, sillä vielä vuonna 23 Suomi oli EU:n nopeimmin velkaantuva maa. Ja toisena asiana, herra puhemies, soten normitusta ja lainsäädäntöä kiristettiin, todettiin, että nämä asiat ovat vain helppoja ratkaista. Mutta samaan aikaan kuitenkin tämä henkilöstöpula, johon muassa edustaja Laiho viittasi, jätettiin nykyisen hallituksen ratkaistavaksi.

Herra puhemies! Tämä hallitus joutuu siis ratkaisemaan kahta hyvin vaikeaa asiaa samaan aikaan: [Anne Kalmarin välihuuto] huolehtimaan siitä, että meidän julkisen talouden kantokyky kestää ja voidaan turvata se, että suomalaiset saavat laadukkaat palvelut, ja, herra puhemies, että myös niitä päteviä hoitajia ja lääkäreitä riittää palveluiden järjestämisen osalta. Ensi vuonna siis kuitenkin yli 2,2 miljardia euroa lisätään näitä julkisia panostuksia.

Herra puhemies! Kysyn ministereiltä: miten tämä henkilöstön saatavuutta lisäävien uudistusten, joita tehdään lukuisa määrä, toimeenpano [Puhemies koputtaa] etenee tällä hetkellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.32 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä keskustassa ja varmaan laajemminkin on huoli suomalaisten lähipalveluista, neuvoloista, pääseekö lääkäriin, miten toimivat vanhuspalvelut, miten vammaispalvelut. Odotimme vaikuttavia ratkaisuja näihin tilanteisiin. Niitä ratkaisuja tarvitaan nyt. Kovin vähän niitä valitetta-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

vasti saatiin. Valitettavasti pääministerin ilmoituksen voi tiivistää vanhaa elokuvaa mu-
kaillen: hallitusrintamalta ei mitään uutta.

Arvoisa puhemies! Vanhusten, sairaiden ja vammaisten palveluista leikkaaminen on keskeinen osa politiikkaanne, ja tätä linjaa te ette näytä muuttavan, ette, vaikka mikä olisi. Leikkaukset teette julkiselle puolelle, joka on muutenkin vaikeassa tilanteessa. Samaan aikaan laitatte lisää resursseja, rahaa, yksityiseen terveysbisnekseen. Arvoisa pääministeri, ikävä kyllä joudun sanomaan suoraan, että tämä ilmoitus ei tyydytä — tämä ilmoitus ei tyydytä. Ratkaisuja kuultiin aivan liian vähän. Teidän on pystyttävä parempaan, palvelut täytyy pelastaa. Tämä ei jää tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.33 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lasten ja nuorten hyvinvointi ja mielenterveyden tukeminen on erittäin tärkeää. Kun mieli voi hyvin, niin lapsi ja nuori jaksaa käydä koulua, opiskella, hakea itselleen työtä ja valmistua ammattiin, päästä kiinni työelämään ja tulla veronmaksajaksi, joita me tänne Suomeen toki myös kaipaamme.

Arvoisa pääministeri ja hyvät ministerit, terapiatakuu on äärettömän tärkeä asia, ja me olemme vuosikausia eduskunnassa tätä asiaa toivoneet, pyytäneet ja vaatineet hyvin moni erilaisin toimenpitein, ja on hienoa, että nyt tämä hallitus tuo terapiatakuun, kauan sellaisen kaivatun. Koronakriisi oli yksi tekijä, joka syöksi monen nuoren mielenterveyttä alas-päin, ja perheiltä on tullut viestiä, että tarvitaan apua. Kysyisinkin teiltä, hyvä hallitus ja ministeri: miten terapiatakuu etenee, ja mitä hyviä asioita se tuo nuorille ja lapsille, jotka kiivaasti tarvitsevat apua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.34 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisten luotamus laadukkaisiin julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin nojaa sen ajatuksen varaan, että hoitoa saa silloin, kun hoitoa tarvitsee, kohtuullisessa ajassa. Ja tämän puolestahan siellä alueella töitä tehdään. Hyvä pääministeri, siitä voin olla samaa mieltä, minkä totesitte puheessanne, että henkilöstö, virkakunta ja aluevaltuutetut ansaitsevat, että heidän työtään tuetaan.

Mutta nyt perään näiden sanojen lisäksi myös tekoja. Tässä vuokralääkäreiden suitsimisessa te olette käynnistäneet uuden selvityksen. Teillähän on jo selvitys alkuvuodesta. Miksi ette pane sitä käytäntöön? Miksi ette ole tehneet mitään? Ja mitä tukea on, arvoisa pääministeri, romuttaa hoitotakuu ja ottaa näiltä alueilta rahat pois? Ja sitten näistä palveluista vastaava ministeri toteaa täällä, että hän toivoo, että alueet kuitenkin pitävät tästä kahden viikon hoitotakuusta kiinni.

Pääministeri, allekirjoitatteko te tämän linjauksen, jonka teidän peruspalveluministeri on todennut, [Puhemies koputtaa] että alueet pitävät kiinni tästä hoitotakuusta näistä leikkauksista [Puhemies koputtaa] ja tästä romutuksesta huolimatta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, var så god.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

14.35 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä salissa yleensä moukaroidaan hyvinvointialueita, mutta ennen kaikkea minä haluan nyt meidän eduskuntaryhmästämmä lähettää selkeän, vahvan viestin sekä henkilöstölle että kaikille päättäjille, jotka tekevät töitä hyvinvointialueilla: te teette todella arvokasta työtä, ja on todella hienoa myöskin kuulla kaikista niistä muutoksista, mitä hyvinvointialueilla tällä hetkellä tehdään.

Uudenmaan alueen kansanedustajana haluan kuitenkin nostaa esiin HUSin huolestuttavan tilanteen, koska HUS toimii yhtymänä, eli se ei ole oma hyvinvointialueensa. Nyt tässä viime viikkoina on tullut esiin ikäviä uutisia sieltä, että muutosneuvottelut ovat todella mittavat ja tällä tulee olemaan vaikutuksia myöskin alueen sairaaloiden palveluihin. Haluaisin sen takia nostaa esiin sen, että koska HUSilla on tiukempi alijäämän kattamisvelvoite muihin hyvinvointialueisiin verrattuna, niin onko tätä mahdollista keskustella yhdessä HUSin kanssa, jotta tähän saataisiin parempi ratkaisu, joka olisi yhdessä ja samassa linjassa kaikkien muiden hyvinvointialueiden kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.37 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin hieman hämmentyneenä tätä pääministerin tiedoksiantoa siitä, miten tämä hallitus teidän sanojenne mukaan parantaa suomalaisten sosiaali- ja terveyspalveluita. Oletteko käyneet tämän keskustelun kentän kanssa milloin? Milloin kävitte neuvolassa, lastensuojelussa tai julkisessa terveyskeskuksessa kysymässä, onko siellä sama näkemys? Oletteko puhuneet näiden alojen työntekijäjärjestöjen kanssa, onko heillä sama näkemys näistä päätöksistä? Oletteko puhuneet asiantuntijoiden, tutkijoiden kanssa, onko heillä sama näkemys kuin tällä hallituksella? Käsitykseni mukaan ei ole.

Toivoisin, että sote-bluffin sijaan te sitten rehellisesti sanoisitte, että kun leikataan hoitotakuusta, niin kyllä, se pidentää hoitojonoja. Se ei tuo säästöjä, koska jonossa eivät sairaudet ja ongelmat häviä. Ne maksavat myöhemmin enemmän. Toivoisin, että sanoisitte suoraan, että kun leikataan hoitajamitoituksesta rahoitus, niin silloin vähennetään myös niitä hoitajia. Ja toivoisin, että te sanoisitte suoraan sen, että ehkä teidän tarkoituksenne ei edes ole parantaa julkisia sosiaali- ja terveyspalveluita, vaan se huomio on todennäköisesti siellä yksityisessä — niinhän teot osoittavat, sinnehan rahaa on laitettu.

Kysyisinkin: mikä on tämän hallituksen varasuunnitelma siihen hetkeen, [Puhemies koputtaa] kun käy ilmi, että nämä päätökset eivät tuo säästöjä, ja mikä on näkemys siihen, [Puhemies koputtaa] että kaikkia ihmisiä ja sairauksia koskevia päätöksiä ei voi perua perästä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

14.38 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveystieteiden tulevien vuosien merkittävin ongelma ei ole puute rahasta vaan puute työvoimasta — hoitajista ja lääkäreistä — [Välihuuto] mikä on puolestaan pitkän ajan syntyvyyden ikärakenteen vinoutumisen seuraus, siis syntyvyyden heikkenemisen seuraus.

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan perusterveydenhuollon avohoidossa lääkärin työajasta alle puolet ja hoitajien työajasta noin 60 prosenttia kuluu välittömään

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

potilastyöhön. Muu aika menee kirjaamisiin, lausuntoihin, todistuksiin, muun muassa, mikä osaltaan pidentää hoitojonoja.

Sain viestin kehitysvammaisen nuoren äidiltä, joka ihmetteli sitä, että tämä nuori joutui jälleen hakemaan lääkärin vastaanotolta lausunnon koulutuspaikkaa varten siitä, että hän on edelleenkin kehitysvammainen.

Te, pääministeri, viittasitte hallitusohjelmaan, jonka mukaan vähennetään kirjallisten töiden, muun muassa lausuntojen, määrää, [Puhemies koputtaa] ja kysynkin ministeriltä: miten tämä työ etenee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

14.39 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette nyt, hallitus, käyttäneet yli vuoden siihen, että te syyttelette edellistä hallitusta, mutta teille kuuluu nyt vastuu — joskin viimeksi tänään pääministeri sysäsi vastuun sosiaali- ja terveyspalveluiden leikkauksista aluevaltuutetuille, joilla ei kuitenkaan ole valtaa päättää hyvinvointialueiden rahoituksesta. Te olette leikanneet, mutta te ette ole tuoneet eduskunnalle yhtäkään lakia, joka helpottaisi alueiden tilannetta.

Vasemmistoliitto on esittänyt muun muassa hoitotakuun tiukentamista seitsemään vuorokauteen, ja tähän voitaisiin rahoittaa esimerkiksi sillä 500 miljoonalla, jonka te olette hassaamassa yksityisten terveysfirmojen katteisiin.

Me olemme myös esittäneet, että näitä kalliita ostopalveluita ja niiden käyttöä ja hintakehitystä rajoitettaisiin. Ja tosiaan on niin, että tästä vuokratyövoiman sääntelystä valmistui selvitys jo helmikuussa, mutta siinä esitetty hintakatto ei ole edennyt mihinkään, joten kysymys kuuluu: miksi te ette edistä tätä hintakattoa vaan aloitatte uuden selvityksen? Tässä tarvittaisiin nyt konkretiaa eikä korulauseita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.40 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Tosi kovaa kritiikkiä tulee nyt siitä, että me olemme 500 miljoonaa euroa päättäneet laittaa tämän hallituskauden aikana yksityisiin palveluihin. [Välihuutoja] Tämän hallituskauden aikana rahaa julkisiin palveluihin menee yli 100 miljoonaa — 100 miljardia, anteeksi. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Siis vähän suhteellisuudentajua nyt siihen. Tässä tilanteessa, totta kai, kun meillä on iso yksityinen sektori, jossa on työvoimaa, joka pystyy tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon tuottamaa palvelua, totta kai me käytämme heitä hyväksi, mutta tämä kina siitä, pitääkö kaikki tuottaa julkisesti vai kaikki yksityisesti, ei johda mihinkään. Meidän täytyy tehdä yhteistyötä, ja tavoitteena on tietysti turvata ne palvelut. [Välihuutoja vasemmalta] Sitä kritiikkiä, mitä te esitätte nyt yksityisiä palveluntarjoajia kohtaan, pidän täysin asiattomana. Meillä on erittäin hyvin tuottava yksityinen palvelusektori. Meidän tulee käyttää hyväksi myöskin sitä osaamista, mitä siltä sektorilta löytyy.

Mitä tulee sitten tähän vuokralääkärikeskusteluun ja siihen kattohintaan, niin sen työryhmän esitys, mitä edustaja Koskelakin tässä kritisoi, että laitettaisiin kattohinta valtion tasolla kaikille lääkäreille, ei vaan käytännössä toimi. Sitä ei pystytä lainsäädännöllä tekemään. Tämä uusi malli toimii eri tavalla, eli ajatuksena siinä on se, että hyvinvointialueet itse sitoutuvat siihen, paljonko he voivat maksaa eri tason sairaanhoitajille, eri tason lääkäreille alueittain. Elikkä katsotaan sitä ihan eri kantilta, jolloin valtio ei ala määräämään,

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

paljonko voi milläkin alueella maksaa, koska kysyntä ja tarve vaihtelevat tosi paljon. Olisi ihan mahdoton ylläpitää semmoista hintakattosääntelyä, eikä varmasti olisi ihan kaikkien lakienkaan mukaisesti mahdollista tällaista tehdä. [Krista Kiurun välihuuto]

Hyvän työn ohjelmasta kysyttiin, miten me turvaamme sen, että meillä on tarpeeksi hoito- ja hoitohenkilökuntaa. [Aki Lindén: Edellinen hallitus aloitti sen ohjelman!] — Kyllä aloitti, ja me jatkamme lisäämällä koulutuspaikkoja. — Myöskin tällä hetkellä Hyvän työn ohjelman puitteissa on vireillä useita pilotteja, [Anne Kalmarin välihuuto] millä pilotoimme työnjakoa eri ammattiryhmien kesken. Myöskin olemme asettaneet työryhmän miettimään lausuntojen ja todistusten tarpeellisuutta, mitä tarvitsee ja mitä ei tarvitse. Todistuksista ensimmäisenä esityksenä on eduskunnassa tällä hetkellä olevat ajokorttilausunnot ja niiden siirtäminen yksityisille palveluntuottajille, mikä helpottaa sitten ja antaa lisätyö-aikaa meidän lääkäreille.

Me kokeilemme myöskin useita uusia: Ammatinharjoittajamalli on kokeilussa Länsi-Uudellamaalla tai ainakin alkaa ihan pian, kunhan saadaan ennakkoveropäätös siitä, miten verotus kohtelee ammatinharjoittajamallia. Meillä on myöskin kokeilussa tekoälyavustein kirjaaminen. Erittäin mielenkiintoisia projekteja, joilla haluamme kehittää, joilla säästämme sitä henkilöstön työaikaa. Tarpeellisilta osin, järkeviltä osin haemme niitä tekoälyn toteutusmahdollisuuksia, [Puhemies koputtaa] miten me voidaan sosiaali- ja terveystalouden tarjontaa helpottaa niillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.44 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä käytettiin puheenvuoro, jossa sanottiin, että julkinen terveydenhuolto on tuhoutumassa. Juuri sen me haluamme tässä hallituksessa estää. [Vasemmalta: Leikkaamalla!] Kun me katsomme tätä kolmoishaastetta, joka sote-palveluissa meillä on käsissä, me haluamme turvata palveluiden oikea-aikaisen saatavuuden, osaajien riittävyyden ja rahoituksen riittävyyden. Se onnistuu ainoastaan rohkeasti uudistamalla. [Krista Kiuru: Eihän tuossa turvata mitään!]

Täällä on ollut esillä myöskin erilaisia lukuja sote-palveluista. Ajattelen, että meillä on tästä rahoituksesta tärkeitä muistaa kolme asiaa: Ensi vuonna kolmasosa valtion budjetista käytetään hyvinvointialueitten rahoitukseen. Se tarkoittaa 26,2:ta miljardia euroa, eli se on valtava määrä, ja se tarkoittaa myöskin sitä, että rahoitus kasvaa 2,2 miljardia euroa. Mutta on selvää, että kun me katsomme tätä kasvun vauhtia, miten nopeasti sote-menot kasvavat, niin jos me haluamme turvata tämän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut myöskin tuleville polville, meidän on aivan välttämätöntä saada hillittyä tätä kustannusten kasvua, ja siksi tätä rohkeaa uudistamista tarvitaan.

No, täällä puhuttiin myöskin palveluista. Palveluiden puolella on paljon kehitettävää, mutta samaan aikaan voi sanoa, että palveluiden puolella ei ole nähtävissä kriisiä koko palvelujärjestelmän tasolla. Palvelut toimivat vakaasti, ja hoitoonpääsy on parantunut, olkoonkin, että alueiden välillä on tässä eroja. Haasteena ennen kaikkea on se, että painopiste on meidän koko sote-järjestelmässä aivan liian korjaava, eli me olemme liikaa sinne erikoistaseen painottuneesti, ja meidän pitää saada siirrettyä sitä painopistettä aikaisempaan vaiheeseen.

Miten tätä painopisteen siirtoa, perustason vahvistamista ja palveluitten oikea-aikaista saatavuutta, sitten saadaan vahvistettua? Se oli hyvä kysymys täällä. Ensinnäkin alueet ovat itsehallinnollisia. Ne toimivat yleiskatteisen rahoituksen puitteissa, ja siellä sisällä

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

haetaan tällä hetkellä paljon niitä ratkaisuja, millä saadaan tämä palvelu kohdentumaan oikea-aikaisesti. Me haluamme siinä tukea. Rahoitusmalliin me olemme kehittämässä HYTE-kerrointa, jolla palkitaan tällaisesta aikaisesta puuttumisesta ja aikaisen tuen antamisesta. Ja palvelureformitoimia, mitä ministeri Juuso vie eteenpäin, tehdään hyvinkin paljon. Muun muassa terapiatakuu ja nämä Kela-korvauksen uudenlaiset muodot ovat esimerkkejä siitä, miten haluamme edistää palveluitten oikea-aikaista saatavuutta.

Lisäksi me haluamme tukea hyvinvointialueita hyvien käytäntöjen käyttöön ottamisessa ja niiden leviämisessä. Niistä pääministeri toi tuossa aivan erinomaisia esimerkkejä. Digiklinikat ovat erinomainen lisä tähän peruspalveluitten tarjontaan. Jos ajatellaan, että kotisohvalta voi kännykän äpillä hoitaa jonkun asian ja välttää sen, että lähtee terveysasemalle käymään, niin se vapauttaa myöskin siellä terveysasemalla sitten aikaa jollekin toiselle käydä kasvokkaisesti asioimassa ja helpottaa myöskin sitä ihmistä, joka saa asiansa helpommin hoidettua. Nämä ovat niitä uudenlaisia tekemisen tapoja. Tai omalääkäri- ja oma-tiimimallit, joista on kokeiluja menossa monessa paikassa, ovat erinomainen käytäntö. Tai sitten tämä kotisairaanhoidon ja ensihoidon yhteinen liikkuva palvelu GerBiili, joka on Kanta-Hämeessä käytössä, joka ehkäisee päivystykseen joutumista turhaan. [Puhemies koputtaa] Nämä ovat sellaisia muotoja, joita tarvitaan, ja erinomaisia esimerkkejä siitä, [Puhemies koputtaa] miten me voimme uudistamalla yhtä aikaa hillitä kustannusten kasvua ja parantaa palveluihin pääsyä ja palveluiden saatavuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, kolme minuuttia, ja sitten jatkamme edustajien puheenvuoroilla.

14.47 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Koskelalle: te sanotte, että me syytämme kaikesta edellistä hallitusta soteen liittyen — en kertaakaan äskeisen tiedontopuheenvuoroni aikana, en kertaakaan. Sen sijaan, kun te vaaditte meiltä jatkuvasti sitä, että pitää nopeammin tuoda niin korjauksia rahoitusmalliin kuin lisää lainsäädäntöä auttaaksemme hyvinvointialueita — siis te vaaditte sen edellisen hallituksen mallin korjaamista — niin koettakaa nyt päättää, onko se hyvä vai huono malli, että pitääkö sitä korjata vai onko se hyvä malli. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Eli me siis korjaamme edellisen hallituksen tekemää mallia.

Mutta jos yritettäisiin löytää tähän yhteinen lähtökohta. Mielestäni hallituksen tiedonannossa, jonka luin, annetaan lähtökohdaksi edellisen hallituksen malli. Siinä on paljon mahdollisuuksia, tämä on tehtävissä, [Antti Kurvinen: Kolme kertaa on jo mainittu edellinen hallitus!] mutta se on keskeneräinen, se vaatii paljon töitä. Tehdään sitä yhdessä alueiden kanssa.

Ensimmäinen asia: lopetetaan se haukkuminen, kun se kerran on olemassa, ja tehdään siitä hyvä. Toinen asia: kyllä minä vastineeksi toivoisin, että te antaisitte edes pienen arvon sille, että me olemme kaivaneet neljä miljardia euroa lisää jo nyt sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitamiseen. Neljä miljardia euroa lisää [Välihuutoja] — no, ilmeisesti te ette erota neljää miljoonaa neljästä miljardista, mutta se on valtava raha — ja se on jouduttu ottamaan jostain muualta pois. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Se on otettu jostain muualta pois, ja se on annettu hyvinvointialueille. Kun te täällä ilta toisensa jälkeen ja päivä toisensa jälkeen sanotte, että me otamme rahat pois hyvinvointialueilta, niin mihin se neljä miljardia hävisi — mihin se hävisi? Me pyrimme sillä turvaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Nyt tällä hetkellä ollaan tilanteessa, jossa hyvinvointialueilla palvelut toimivat vakaasti. Hoitoonpääsy on käytännössä samalla tasolla kuin se on ollut, se ei ole heikentynyt. Sen lisäksi muutosohjelmat on tehty, hyvinvointialueet etenevät. Meillä on alueita, joissa on menty suorastaan erinomaista vauhtia eteenpäin. Kun me autamme kaikkia pääsemään, palvelut paranevat, rahat riittävät ja henkilöstö viihtyy. Tätä me ollaan tekemässä, tehdään tätä yhdessä.

Ei voi maalata sellaista kuvaa, että hyvinvointipalvelut ovat romahtamassa, ja vielä kauheampaa on väittää, että hallitus haluaa romuttaa julkiset palvelut. Ei pidä paikkaansa. Tai te sanotte, että me haluamme kaataa rahaa yksityisille. Emme vaan ihmisille, jotta he pääsevät esimerkiksi hedelmöityshoitoihin, tai nyt kokeilemme sitä, että yli 65-vuotiaat pääsevät Kela-korvauksen avulla yksityiselle samalla hinnalla kuin julkiselle. Siihen tulee hintakatto. Onko teillä jotain sitä vastaan, että yli 65-vuotiaat, jotka eivät ole työterveyden piirissä, voisivat käyttää tätä etua? [Ben Zyskowicz: Sanokaa, jos on vastaan, nyt on tilaisuus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.50 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslaissa sanotaan sosiaali- ja terveystalouden seuraavaa: ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja edistettävä väestön terveyttä.” Asia on juuri näin, kuten perustuslaissa lukee. Tietysti tässä maassa tulee olla kattavat sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut.

Arvoisa pääministeri, onko hallitus johdonmukainen päätöksissään ja peruu myös Varhaisen elämän ja lasten sairaaloiden ympärivuorokautisten päivystysten lakkautuspäätökset, kuten teki Kouvola kohdalla, kun ilmeni, että lakkautukset eivät tuo säästöjä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

14.51 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on EU:n nopeiten velkaantuva maa viime kevään tietojen perusteella. Siksi on kriittistä, että saamme talouttamme parempaan kuntoon, ja sen kuntoon saamisessa sosiaali- ja terveydenhuollon kulujen nousun hidastaminen on tärkeää. Sosiaali- ja terveydenhuoltoon kuluu lähes puolet valtion budjetista tulevaisuudessa. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet erittäin hyvin toimintansa ja päässeetkin hyvin eteenpäin.

Tähän salikeskusteluun, kun näitä hallituksen toimenpiteitä talouden tervehdyttämiseksi käydään läpi, toivoisin hieman realismia. Esimerkiksi 14 vuorokauden hoitotakuu on ollut voimassa vasta vuoden ajan — siis vuoden. [Vasemmalta: Se toimii!] Niin että otamme nyt maltillisia askelia taaksepäin tässä hankalassa taloustilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.52 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te olette oikeassa siinä, että tämä sote-uudistus on paljon mainettaan parempi. On myös sannon, että politiikassa kannattaa olla varovainen siinä, mitä lupaa, mutta nyt te olitte kyllä vähän liian varovainen. Me odotimme keskustassa aika toiveikkaina tätä pääministerin il-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

moitusta, että täällä olisi tullut selkeä viesti hyvinvointialueille, että tähän rahoituskriisiin annetaan ratkaisu valtion toimesta. Tai että nyt, kun hyvinvointialueet pakotetaan keskittämään lähipalveluita ja ikäihmiset kuljetetaan kauas läheisistään ja omaisistaan viimeisinä päivinä, olisi tullut selkeä viesti sosiaali- ja terveysministeriltä, että nyt lähdetään johtamaan näitten palveluiden uudistamista ja nyt otetaan tähän ihan uusi ote, jota on puolitoista vuotta odotettu. Siksi olen pettynyt siihen ilmoitukseen. Me emme saaneet mitään uutta. Suomalaisia ei kiinnosta hallintomalli. Heitä kiinnostaa, että palvelut toimivat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.54 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaympäristö on ollut suurten muutosten kourissa jo hyvinkin pitkään. No, ikääntyvien määrä kasvaa kasvamistaan, ja sitten toisaalta syntyvyys junnaa tukastuttavan alhaalla. Vaikka täällä muun muassa edustaja Rostila edustaja Keskisarjan kanssa on erinäköisiä toimenpiteitä asian korjaamiseksi esittänyt, niin vielä ei muutosta näy.

Terveystenhuollon työntekijöiden saatavuus on haasteellista. Niin kuin on kuultu, liki kaikissa ammattiryhmissä eri sektoreilla osaajia ei riitä nykytasaisen sairaaloiden palveluverkon ja päivystystoiminnan ylläpitoon. Taloudellinen tilanne on pakottanut meidät etsimään keinoja kustannusten kasvun hillitsemiseen.

No nyt, niin kuin tiedetään, hyvinvointialueiden rahoituksessa on iso, perinnöksi saatu rakenteellinen ongelma, ja tätä ongelmaa pyritään hallituksen esityksillä nyt pikkuhiljaa korjaamaan. Mikään pikainen ensiapu tämä ei tule olemaan, mutta toivotaan, että pidemmällä aikavälillä se varmasti tervehdyttää tätä tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

14.55 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa voimakkaasti sote-rahoitusta, nostaa lääkkeiden hintoja, korottaa asiakasmaksuja, pienentää henkilöstömitoitusta ja heikentää hoitotakuuta. Samalla kun hyvinvointialueilta leikataan, ohjataan suuria varoja yksityiseen terveydenhuoltoon. [Ben Zyskoviczin välihuuto]

Hyvinvointialueiden alijäämien kattamiselle tulisi antaa enemmän aikaa. Lyhytnäköiset leikkaukset johtavat vain kasvaviin kustannuksiin, ja tähän päälle vielä hallituksen lailla suorittama sairaalaverkon karsinta itsehallinnollisilta hyvinvointialueilta.

Arvoisa pääministeri! Totesitte, että suomalaisten luottamus sosiaali- ja terveyspalveluihin paranee, kun tukea ja hoitoa saa oikeaan aikaan oikeasta paikasta. Totta, mutta tähän peilaten kysynkin: miten te vastaatte Savonlinnan, Varkauden tai Salon asukkaille yhdenvertaisten sote-palvelujen toteutumisesta esitystenne johdosta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

14.56 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, syntyvyys on romahtanut, väestö ikääntyy, palveluntarve kasvaa, ja lisäksi kymmenen vuoden sisällä kolmasosa hyvinvointialueitten henkilökunnasta eläköityy. Samaan aikaan meillä on hallitus sitoutunut yhdeksän miljardin sopeutuk-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

siin, ja ensi vuodelle laitetaan hyvinvointialueille 2,2 miljardia lisää rahoitusta. Valtiovarainministeriö ennusti noin 6—7 miljardin nousupainetta tälle hallituskaudelle.

Jos joskus, niin nytten me tarvitaan järjestelmää, jossa me voidaan tarkastella toiminnan sisältöjä ja miettiä, miten me saadaan tämä kustannuskehitys taitettua. Tämä systeemi meillä on juuri tehty: meillä on tehty hyvinvointialueuudistus, jonka perimmäiset ideat olivat nämä kaksi asiaa. Näillä se markkinointiin. Nyt kun sitä yritetään tehdä, se jostain syystä on jollain tavalla väärin.

Minä kysyisinkin ministeri Ikoselta, miten te itse näkisitte: miten me kunnioitetaan parhaiten tätä hyvinvointialueuudistusta — sillä, että me etsimme lisää miljardeja heitettäväksi sinne jokaisesta mahdollisesta kivenkolosta, vai sillä, että todella ruvetaan miettimään, mitä me niillä miljardeilla tehdään ja mitä sisältöä me niillä tuotetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.57 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eihän tämä nyt vakuuta. Ensinnäkin hallituksella näyttävät olevan miljardit sekaisin, ja toisekseen hyvinvointialueet eivät saaneet tästä ilmoituksesta yhtään mitään irti. Suomalaisen terveydenhuollon taitettu indeksi näyttää pysyvän voimassa. Minun mielestäni kaikista pahinta on se, että te, arvoisa pääministeri, puhutte sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta kuin se olisi jonkinlainen armopala tai kuin se olisi jonkinnäköistä hukkaan heitettyä rahaa. Voin vain kuvitella, miltä tämä tuntuu heistä, jotka tekevät työtään siellä sosiaali- ja terveydenhuollossa, tai heistä, jotka jonottavat hoitoonpääsyä. Tämän lisäksi tämä hallituksen Kela-korvaus-kokeilu rahoitetaan julkisuudessa olleiden tietojen mukaan valtion omaisuutta myymällä — siis rahoitetaan valtion omaisuutta myymällä. Aikamoinen investointi, pakko sanoa, kun sen eivät mitkään viitteet tai asiantuntijanakemykset osoita parantavan hoitoketjuja ja pitemmän päälle parantavan hoitoonpääsyä.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Missä vaiheessa hallitukselta on tulossa eduskuntaan sellaisia esityksiä, joilla todella vahvistetaan suomalaista terveydenhuoltoa ja ihmisten hoitoonpääsyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.58 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen sosiaali- ja terveys-, palo- ja pelastustoimi toimii pääosin hyvin. Hallitus tekee oikeita toimenpiteitä, joilla tehostetaan palveluja ja työnjakoa eri alueilla, sillä työvoima ja rahat eivät yksinkertaisesti riitä. Hallituksen esitys on, että hyvinvointialueilla on yksi joko yliopistollinen tai keskussairaala.

Hyvinvointialueiden tulee nyt kyetä tekemään myös itse päätöksiä ja sopeuttamaan toimintaansa. Tällä hetkellä päätöksenteko näyttää pitkittyviltä ja jatkuvien selvityksien teoita, jolloin tähän tarvitaan valtion ohjausta.

Hyvinvointialueiden tulee keskittyä digi- ja liikkuvien palveluiden aktiiviseen kehittelyyn, keventämään hallintoa ja vuokratyölääkäreiden käyttöä. Ennalta ehkäiseviä palveluita tulee tiivistää yhteistyössä järjestöjen ja yhdistyksien kanssa. Hoitoprosesseja tulee sujuvoittaa, johtajuutta korostaa, ja sitä kautta henkilöstön hyvinvointi ja tehokkuus paranee. Jokaisen suomalaisen on myös itse kannettava vastuuta omista elintavoistaan ja hyvinvoinnistaan, jolloin meistä jokainen pystyy omalta osaltaan [Puhemies koputtaa] keventämään

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

sosiaali- ja terveyspalveluiden kuormittavuutta. [Aino-Kaisa Pekonen: Koko ajan alkaa tiukentua tämä meininki! — Oikealta: Liike on lääke!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.00 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Niin kuin edustaja Strandman edellä, te, pääministeri Orpo, olette toistuvasti vedonnut hyvinvointialueisiin. Te totesitte Iltalehden haastattelussa seuraavasti: ”Odotan hyvinvointialueiden päättäjiltä hyvää harkintaa siinä, että kun heillä on autonomia päättää palveluiden järjestämisestä, että he parhaan kykynsä mukaan pyrkivät löytämään ratkaisuja, jotka eivät aiheuta pitkällä aikavälillä lisäkustannuksia.”

Mutta, pääministeri Orpo, ei tämä ongelma ratkea vetoamalla hyvinvointialueiden päättäjiin. Kun alijäämä pitää kattaa, niin se pitää kattaa tai se pitää itkeä ja kattaa. Tässä tiukassa tilanteessa hyvinvointialueiden päättäjät ovat pakkoraossa ja he ajautuvat tekemään väkisin sellaisia säästöjä, jotka uhkaavat kostautua pitkällä aikavälillä. Ratkaisu ei siis todellakaan ole vedota hyvinvointialueiden päättäjiin. Kyllä he tietävät, minkälaisessa pinteessä he ovat. Ratkaisu on antaa lisää aikaa tämän alijäämän kattamiseen. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.01 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Hallitus kasvattaa terveydenhuollon jonoja romuttamalla hoitotakuun, asiakasmaksuja korotetaan, lääkekorvauksia heikennetään, mutta samalla varaatte puoli miljardia yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksiin. Eniten näitä korvauksia maksetaan suhteessa väestöön Westendin ja Suvisaariston postinumeroalueilla, siis Espoossa. Siellä 66 prosenttia asukkaista käyttää näitä teidän jakamianne rahoja käydäkseen yksityislääkärillä. Ja sattuu vielä olemaan niin, pääministeri Orpo, että samoilla alueilla kokoomuksen kannatus on eduskuntavaaleissa huippulukemissa, Westendissä yli 60 prosenttia. Onhan tämä härskiä. [Juho Eerolan välihuuto] Te heikennätte rajusti julkisen terveydenhuollon tasoa mutta tuette yksityistä palvelua ja samalla sote-bisnestä. Te tuette julkisista varoista teidän omia äänestäjiänne, omaa porukkaanne. Ei tämä ole terveyspolitiikkaa, vaan kokoomuksen sosiaalipolitiikkaa, satojen miljoonien tulonsiirto hyväosaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

15.02 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, kyllä se nyt vain niin on, että te jatkatte tätä sote-uudistusta leikkaamalla. Te esimerkiksi pidennätte hoitojonoja romuttamalla hoitotakuun, ja se rahoitetaan hyvinvointialueilta pois. Te teette erittäin surullisen arvovalinnan: te leikkaatte myös vanhustenhoivasta. Te heikennätte vanhustenhoivan hoitajamitoitusta, ja se kyllä heikentää vanhustenhoivan laatua ja turvallisuutta, ja tämä on todella väärin. Muistatteko, pääministeri, että tämä hoitajamitoitus aikanaan säädettiin siksi, että ilmeni vakavia puutteita ja laiminlyöntejä vanhustenhoivassa? Tämä oli se syy, miksi tämä aikanaan säädettiin. Tämä on virhe, ja tätä esimerkiksi kaikki työntekijäjärjestöt vastustavat, sillä onhan tämä myös alan henkilöstölle, joka tekee arvokasta työtä, kova isku. Esimerkiksi tämän päivän tuore Talentian julkilau-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

suma sanoo: ”Haavoittuvimmassa asemassa olevien vanhusten palveluista leikkaaminen on eettisesti väärin ja vastoin suomalaisen yhteiskunnan arvoja.” Tähän on, puhemies, erittäin helppo yhtyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.03 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haastavaa keskustelua, mutta eteenpäin on mentävä. — Marinin hallituksen sote-uudistuksella luotiin meille tämä hallinto, [Antti Kurvinen: Edellinen hallitus mainittu! Bingo!] ja nyt on palveluiden aika ja niiden kehittämisen sekä lainsäädännön päivittämisen aika.

Rahoituksiakin suurempi ongelma hyvinvointialueilla on henkilöstö ja henkilöstön pula. Esimerkki henkilöstöpulasta nyt vaikka sieltä erikoissairaanhoidon puolelta: erikoislääkäreistä 52 prosenttia saavuttaa eläkeiän vuoteen 2035 mennessä. Monella erikoisalalla valmistuvien erikoislääkärien määrä ei tällä hetkellä riitä korvaamaan eläköityvien määrää. [Petri Honkosen välihuuto] Erikoislääkärien määrän kasvu alkaa vasta 30-luvulla.

Kustannusten hillitsemiseksi on erittäin tärkeää, että hyödynnämme ja monistamme toimiviksi todettuja käytäntöjä ja muun muassa Hyvän työn ohjelmaa, joka hallituksen hallitusohjelmasta löytyy. Sen lisäksi meidän pitää alueilla huolehtia siitä, [Puhemies koputtaa] että palveluja voidaan kehittää ja sitä kautta löytää kustannustehokkuutta [Puhemies koputtaa] ja uusia toimintamalleja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

15.05 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua seuraavat ihmiset ovat huolissaan siitä, pääsevätkö he hoitoon tai saavatko heidän läheisensä hoivaa ja hoitoa lähellä kotiaan ja lähellä omaisiaan. Hyvä pääministeri, valitettavasti äsken kuultu puheenvuoronne ei vastannut näihin oikeutettuihin huoliin.

Pikemminkin vaikuttaa siltä, että tilanne ei ole enää hallituksella hallussa. [Antti Kurvinen: Näin se on!] Asiakkaiden lisäksi myös sote-alan ammattilaiset ovat nimittäin huolissaan. Hallituksen ajamien pakkotahtisten säästöjen vuoksi hoitajat, lääkärit ja sosiaalityöntekijät joutuvat tekemään työtään keskellä jatkuvia muutosneuvotteluita ja pelkäämään työpaikkojensa puolesta. Ja tämä kaikki siis samalla, kun ammattilaisista on huutava pula. Eihän tässä yhtälössä ole mitään järkeä, eikä se tuo ratkaisuja.

Jos ette hallituksessa ole huolissaan siitä, mitä tämä politiikkanne aiheuttaa hoivaa ja hoitoa tarvitseville ihmisille tai hyvinvointialueiden työntekijöille, kysyn teiltä: tunnistatko edes alan yrittäjien vaikean tilanteen? [Puhemies koputtaa] Olen nimittäin saanut paljon huolestuneita yhteydenottoja myös sote-alan pieniltä yrittäjiltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.06 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ajattelin hiukan, jos puhemies sallii, laajentaa pelastustoimen puolelle, koska tämän hyvinvointialueen momentin avulla myöskin pelastustoimi sen budjettinsa saa. Ja jos katsotaan, niin vuonna 22 pelastustoimen kokonaiskustannustaso oli 488 miljoonaa ja nytten ensi vuoden budjetissa pelastustoimi näyttää saavan 589 miljoonaa, mutta tällä kuitenkin tehdään se lakisääteinen pelastustoimen palvelutaso, tuotetaan se, ja se on hyvä myöskin jatkossa säilyttää.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Totta kai meillä on ongelmia joiltakin osin pelastustoimen puolella. Siellä taloustilanne voi olla tiukka ja myös on investointikustannuksia ja niitä investointivajeita. Kuitenkin pelastointia tehdään isolla sydämellä ja se on kustannustehokasta toimintaa. Meillä on sopimuspalokuntalaisia, ja heidän toimintansa ansiosta tämä on hyvinkin edullista.

Myös tämä pelastustoimen asia kannattaa [Puhemies koputtaa] muistaa ajatellessa koko hyvinvointialuetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.07 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä paljon puhutaan ohjauksesta, ja hyvinvointialueet tekevät sen sisällön. Tuossa kävin läpi sitä, miten tätä ohjausta tänä päivänä tehdään ja kuinka palvelutarpeen kasvusta korvataan 80 prosenttia, eli 20 prosenttia leikataan. Jälkikäteistarkastuksista leikataan 5—30 prosenttia, hoitajamitoituksen osalta rahat otettiin pois, myös asiakasmaksujen muutoksista rahat otettiin pois, ja sitten meillä on alimittainen hyvinvointialueiden indeksi, joka ei vastaa tätä kustannusten nousua, eli meillä on monia taloudellisia jarruja tässä näin.

Se minua tässä mietityttää eniten, että kun näitä taloudellisia mittareita on laitettu näin tiukoiksi ja hallitus on niitä vielä kiristänyt, niin missä kohtaa tulee sitten muunlainen ohjaus kuin tämä taloudellinen ohjaus. Missä kohdassa ruvetaan puhumaan laadullisesta ohjauksesta? Sitä ei tässä keskustelussa juuri ole näkynyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

15.08 Otto Andersson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Lohi oli siinä aivan oikeassa äsken, että ihmisiä ei kiinnosta hallintomalli, mutta siinä onkin yksi ongelman ydin. Sote-uudistuksessa on keskusteltu aivan liikaa hallinnosta, aivan liian vähän siitä, että hyvää hoitoa ja hoivaa ei ole ilman riittävää ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Henkilöstöpula ja siitä johtuvat korkeat vuokrahenkilöstökustannukset ovatkin tällä hetkellä yksi Suomen soten suurimmista ongelmista. Noin 700 miljoonaa euroa on merkittävä osa soten kustannusnoususta tällä hetkellä.

On äärimmäisen hyvä, että te, ministeri Juuso, olette ottanut mallia Ruotsista ja tuotte tämän niin sanotun Ruotsin mallin, jolla voidaan yhtenäistää hintakattoa ja myös vuokralääkäripalveluiden ehtoja. Erittäin tärkeää on myös se, että tarkastellaan tehtäväjakoja sotehenkilöstön keskuudessa niin, että lääkärit saavat tehdä sitä työtä, mihin heidät on koulutettu, sairaanhoitajat sitä, mihin heidät on koulutettu, ja lähihoitajat sitä, mihin heidät on koulutettu. Miten nämä tärkeät uudistukset etenevät? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

15.09 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olemme täällä salissa kaikki varmasti samaa mieltä tavoitteesta siirtää terveydenhuollon painopistettä kalliista erikoissairaanhoidosta varhaisen vaiheen toimenpiteisiin, mutta kysymys on, miten tämä tavoite aiotaan saavuttaa, kun te, hyvä hallitus, muun muassa kohdistatte leikkauksia niihin järjestöihin, jotka tekevät tärkeää ennaltaehkäisevää työtä, kun te nostatte liikuntapalveluiden arvonlisäveroa, kun te nostatte soten asiakasmaksuja, mikä

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

nostaa ihmisten kynnystä hakeutua hoitoon varhaisessa vaiheessa, ja ennen kaikkea kun te pidennätte hoitotakuuta. Eikö tämä vaikeutta hoitoonpääsyä?

Toinen kysymys, joka on erittäin ajankohtainen: hyvä hallitus, miten te reagoitte siihen, että sote-palvelut kärsivät nyt niin paljon, että kielelliset oikeudet ovat vaarassa näinä säästövaatimusten ja keskittämisten aikoina?

Svenskspråkig service lider extra hårt då servicenät nu försvagas utan ordentliga språkkonsekvensbedömningar, och de här nedskärningarna i vården drabbar svenskan skoningslöst.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

15.11 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen suomalainen ansaitsee hyvää hoitoa ja hoivaa silloin, kun sitä tarvitsee — tästä me olemme varmas-ti kaikki samaa mieltä. Suomalainen sosiaali- ja terveystaloustalouden järjestelmä ei ole tuhoutu-massa. Siellä on suuria haasteita erityisesti jonojen pituuden kanssa ja kustannuskehityk-sen kanssa, mutta on hämmästyttävää, suorastaan surkuhupaisaa, että keskusta ja vasem-mistopuolueet viime kaudella tekivät sote-mallin ja tällä kaudella käyttävät kaiken energi-ansa pelotteluun, vastakkainasettelun lietsontaan ja jokaisen korjauskehityksen vastusta-miseen, joita hallitus nyt lukuisia tänne tuo. [Keskeltä: Me välitämme vain kansalaisten viestejä!]

Kysymys kuuluu: Jos 2,2 miljardia lisää sote-menoihin ensi vuodelle ei riitä, niin kuin-ka paljon pitäisi antaa — kolme, neljä, viisi, kuusi miljardia — samalla kun valtio velkaan-tuu 12 miljardia vuodessa? Mistä te leikkaisitte nämä rahat? [Hälinää — Anne Kalmarin välihuuto] Koulutuksesta? Turvallisuudesta? Teidän vaihtoehtonne [Puhemies koputtaa] on täysin epäuskottava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.12 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos to-della paljon pääministerille tästä keskustelutuokiosta, mutta kaikella rakkaudella: Minkä takia teidän hallitusohjelman liitteessä sitten kerrotaan, että te leikkaatte sosiaali- ja ter-veyspalveluista lähes puolitoista miljardia euroa, ja sitten teillä on näissä lisäleikkauksissa tullut vielä lisää leikkauksia? Minkä takia tämä on sitten leikkaus toisaalla, mutta tässä sa-lissa se ei ole leikkaus vaan se on vain lisäraha? [Pia Viitanen: Hyvä kysymys!]

Meillä keskustassa kuitenkin riittää hyviä ehdotuksia soten kuntoon laittamiseen. Ennal-taehkäisyyn kannattaa satsata, se on halpaa: liikutaan, syödään hyvää ruokaa, satsataan uneen, kuorolauluun, kulttuuripalveluihin, kirjastoihin ja yleensä hyvään elämään. Peru-taan sote-leikkaukset, viedään Kela-matkojen rahoitus hyvinvointialueille, viedään yhtei-set pelisäännöt vuokralääkäreiden käyttöön, vähennetään byrokratiaa, kuten tarpeettomien lausuntojen ja todistusten kirjoittamista, ja annetaan hyvinvointialueille valta päättää esi-merkiksi päivystyksistä ja sairaaloista. He tietävät [Puhemies koputtaa] itse parhaiten, mis-sä niitä päivystyksiä pitää pitää. [Antti Kaikkonen: Siinä oli ratkaisua myöskin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

15.13 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on koko ajan halunnut rahoittaa sotea nimenomaan Kela-korvausten kautta, vaikka tilastotieto osoittaa, että rahoitus ohjautuu näin vain harvoille. Nyt hallitus toi uuden Kela-mallin, jossa muun muassa silmälääkärin Kela-korvausta nostetaan 60—70 euroon. Kun tämä vuokralääkärikohu alkoi, niin se alkoi nimenomaan juuri siitä, että vuokrasilmälääkäreiden korvaukset Etelä-Karjalassa nousivat ihan kohtuuttomalle tasolle, mutta Kela-korvaus oli tuolloin vain 8,90 euroa per käynti eli todella paljon alhaisempi.

En ollenkaan vastusta sitä, että yksityistä käytetään palvelun lisäksi esimerkiksi jononpurkuun ostopalvelun kautta, mutta kuinka kummassa hallitus aikoo näillä Kela-korvaus-tasoilla saada julkisen palvelun henkilöstön riittämään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.14 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, kyllä se nyt vaan on niin, että te teette massiivisen systeemitason muutoksen, johon liittyy hyvinvointivaltion romuttaminen. Te leikkaatte sote-palveluista puolitoista miljardia, siihen liittyvät myös nämä sosiaalihuollon sadan miljoonan leikkaukset, jotka on miesten kesken saunaporukassa sovittu ohi vastuuministerin, ja sen lisäksi te käytte myös työntekijöiden asemaan kiinni monella tavalla. Itse te sanotte, että te korjaatte, uudistatte, kehittäte, ja korostatte vielä, että GerBiili-auto ja digiklinikka ovat teidän ratkaisujanne. Ratkaisevatko ne näitä miljarditason vajeita, joita sote-palveluissa tällä hetkellä on? Kaikkea tällaista hyvää tietenkin pitää tehdä, mutta eivät ne korvaa näin massiivisia leikkauksia millään tavalla. Täällä on kysytty nyt monta kertaa, mikä on teidän vastaus hyvinvointialueiden hätään. Sitä emme ole vielä saaneet kuulla tässä keskustelussa, emme ole saaneet kuulla [Puhemies koputtaa] sitä, pääministeri Orpo, koko sinä aikana, kun te olette ollut vallassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

15.16 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, pääministeri Orpo, haluan nyt todeta, että ei täältä oppositiosta kukaan sotkenut satoja miljoonia tai miljardeja tässä keskustelussa. Ja ministeri Juuso, ei täällä salissa ole käynnissä mitään kinaa siitä, pitääkö kaikki palvelut tuottaa julkisella tai yksityisellä sektorilla. Ei täällä ole sellaista kinaa olemassa, eikä kukaan ole sellaista esittänyt, että joko—tai. Kysymys on siitä, että se raha, mitä tälläkin hetkellä kaadetaan tehottomasti — lisärahoitus — ei pura näitä jonoja. Te olette sen joutuneet jo tunnustamaan, mutta edelleenkin se jatkuu ja ilmeisesti tulee jatkumaan vielä aika pitkään, jos olen oikein ymmärtänyt. Pieniä ovat aina ne rahat silloin, kun puhutaan yksityisen terveydenhuollon tukemisesta, mutta sitten kun kysymme teiltä, että auttaisitte näitä alueita pitämään kiinni siitä kahden viikon hoitotakuusta, niin aina se raha on aivan liian iso. Se kyllä pitää leikata pois, [Puhemies koputtaa] mutta sitten 500 miljoonaa on liian pieni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

15.17 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä sote-uudistus tietenkään kerralla täydelliseksi tai virheettömäksi tullut, ei tietenkään. Sitä pitää

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

korjata. Sitä pitää parantaa. Toivoimme, että olisimme kuulleet vähän enemmän tämän-tyyppisiä ratkaisuja tänään, mutta ne jäivät liian vähäisiksi.

Hallituksen leikkaukset sen sijaan kyllä vaikuttavat alueisiin. On iso riski ja todennäköistä, että hoitojonot alkavat jälleen pidentyä. Se tarkoittaa sitä, että ihmiset ovat jonoissa entistä sairaampia ja heidän hoitamisensa kuntoon tulee maksamaan entistä enemmän. Ei siitä kummoisia säästöjä saa, ja potilasturvallisuus kärsii.

Nämä palvelut ovat tärkeitä. Jokainen meistä niitä elämänsä aikana tarvitsee, kuka enemmän, kuka vähemmän. Jokainen tietää senkin, että hyvinvointialueet ovat tällä hetkellä isoissa vaikeuksissa. Asiat pitää laittaa kuntoon.

Arvoisa puhemies! Me emme ole tyytyväisiä tänään kuultuun. Keskusta tulee jättämään välikysymyksen tästä aiheesta, jotta saadaan kunnollisia vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.18 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Tässä edellä kollegat oppositiopuolueista ovat vähän moittineet tätä pääministerin ilmoitusta, että anti on jäänyt laihaanlaiseksi. Se voi olla niin, mutta kannattaa myös kuunnella hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja tässä salissa. Tuntuu, että hallituspuolueiden edustajien keskenään ei ole täyttä selvyyttä siitä, minkä pitäisi olla suunta.

Edustaja Kaunistola totesi, että eteenpäin on mentävä, ja siitä on periaatteessa helppoa olla samaa mieltä, mutta edustaja Valtola ehkä äkillisessä suorasukaisuuden puuskassaan meni toteamaan, että nyt otetaan askelia taaksepäin. [Antti Kurvinen: Se oli rehellisesti todettu!] Kyllähän edustaja Valtola tässä on enemmän oikeassa kuvatessaan hallituksen sosiaali- ja terveystalitiikan linjaa.

Paljon puhuva oli myös se puheenvuoro, jossa edustaja Väyrynen kertoi, halutaanko tässä, että julkisiin sosiaali- ja terveystalveluihin kaadetaan lisää rahaa. En itse ajattele, että kyse on rahan kaatamisesta silloin, kun valtion varoja käytetään siihen, mikä on kaikkein tärkeimpiä tehtäviä, [Puhemies koputtaa] siihen, että huolehditaan, että jokaisella suomalaisella on heidän tarvitsemansa sosiaali- ja terveystalvelut. En kyllä menisi kutsumaan sitä kaatamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

15.19 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäi vielä mietityttämään tämä ostopalveluihin liittyvä helmikuinen selvitys, etenkin kun täällä hallituksessa kritisoitiin selvitysten päällekkäisyyttä.

Ministeri Juuso, te sanoitte äsken, että hintakatto ei toimi ja siksi tarvitaan muun muassa uusi selvitys, mutta tässä helmikuun selvityksessähän esitettiin hintakaton lisäksi kaksi muutakin korjausehdotusta, ja ne ovat vuokratyövoiman käytön viimesijaistaminen ja vuokratyövoiman käytön irrottaminen muiden ulkoistusten sääntelystä. Mitä näille muille asioille kuuluu, vai tarvitaanko näihinkin uusi selvitys?

Sitten toisaalta, ministeri Juuso, te sanoitte myös, että uusi selvitys tarvitaan siksi, että vastuun täytyy olla ensisijaisesti hyvinvointialueilla, mutta tässä helmikuun selvityksessäkin sanotaan ihan sama asia. Lainaan nyt ministeriönne omaa tiedotetta, jossa kirjoitetaan näin: ”Hyvinvointialueiden omat toimet ovat ensisijaisia.” Eli oletteko te, ministeri Juuso, lukenut tämän selvityksen? Jos olette, niin miten te suhtaudutte sen esittämiin ratkaisueh-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

dotuksiin, joita tässä äsken luettelini olettaen, että hintakatto on nyt poissuljettu tästä keinovalikoimasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

15.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä punavihreä oppositio vasemmistoliitosta ja edustaja Yrttiahosta keskustaan väittää, että hallitus laittaa suuret rahat yksityissektorille ja romuttaa tai jopa tuhoaa julkisen sektorin terveys- ja sote-palvelut. Katsotaan nyt näitä faktoja: Tällä vaalikaudella hallitus laittaa 330 miljoonaa tai, jos niin haluatte, 500 miljoonaa siihen, että ihmiset pääsevät hoitoon myös yksityisen sektorin tuella. Samanaikaisesti hallitus lisää, siis laittaa sinne lisää, puoli miljardia [Vasemmalta: Leikkaa!] ja samanaikaisesti laittaa lisää julkiselle sektorille arviolta noin 8 000 miljoonaa euroa, siis lisää — tuonne 500 miljoonaa lisää, tänne 8 000 miljoonaa lisää vaalikauden aikana — [Keskustasta: Avovalinta!] ja te kehtaatte väittää, että tässä on arvovalinta, tässä tuhotaan, tässä — mitä kaikkea — romutetaan julkinen puoli. Se on aivan väärä väite.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, kolme minuuttia.

15.22 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kun tämä hallitus alkoi toimimaan, meillä oli edessä isoja haasteita liittyen hyvinvointialueisiin. Hyvinvointialueilla oli ihan uusi hallintorakenne. Se on niin suuri rakenteellinen uudistus, että sitä ei ole tehty koko Euroopan alueella missään muualla. Se on iso uudistus, ja se tarkoittaa, että se vaatii myöskin uusia toimintatapoja, se vaatii sopeutumista henkilöstöltä, uuden oppimista.

Me tultiin myöskin tilanteeseen, missä meillä on huutava pula henkilöstöstä. Tultiin tilanteeseen, missä kustannuskehitys on liian jyrkkää, mistä meidän valtiontalous ei kerta kaikkiaan selviä. Meidän on saatava julkisen talouden kustannukset ainakin pysähtymään tällä kaudella. Se on tavoite, ja se tarkoittaa, että meidän täytyy miettiä uusia toimintatapoja.

Perusterveydenhuollon hoitoonpääsyn osalta on olemassa tällä hetkellä digivastaanottoja, etävastaanottoja, enenevässä määrin kotiin tuotavia palveluja. Nämä helpottavat sitä hoitoonpääsyä, vähentävät sitä ruuhkaa sinne lääkäripalveluihin ja sinne terveyskeskukseen. Nämä ovat hyviä toimenpiteitä. Näitä viedään eteenpäin kaikilla hyvinvointialueilla, ja he tekevät sen ihan vapaaehtoisesti.

Erikoissairaanhoidossa meidän on tehostettava erikoissairaanhoidon toimintaa. Meidän on purettava päällekkäistä, tehotonta päivystystä. Ei voi olla niin, että meillä päivystävät leikkaussalihenkilökunta ja muutama erikoislääkäri yöaikaisesti, vaikka siellä yöllä ei periaatteessa tapahdu yhtään mitään. Ei näin voi olla. Se henkilöstö, mikä meillä siellä on, täytyy käyttää tehokkaasti, [Antti Kurvisen välihuuto] keskittää se erikoissairaanhoidon palvelu sellaisiin yksiköihin, missä voidaan tehokkaasti hoitaa erikoissairaanhoitoa, ja tätä me olemme tekemässä muun muassa sairaalaverkkouudistuksella. [Antti Kurvinen: Yöpäivystys on turhaa!] Tavoitteena on tehostaa toimintaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Tavoitteena on myöskin purkaa erikoissairaanhoidon jonoja.

Me tuomme toukokuun alusta terapiatakuun sikäli, mikäli eduskunta sen hyväksyy hallituksen esityksen mukaisesti. Me tuomme tekoälyyn liittyen monia uudistuksia, jotka tu-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

levat tässä vielä tämän hallituskauden aikana todennäköisesti, liittyen myöskin ammatinharjoittajamalliin, omalääkärimalliin. Tavoitteena on kehittää palveluja, uusia toimintatapoja. Me emme voi hallituksena tehdä tätä yksin. Me tarvitsemme siihen hyvinvointialueita ja kaikkia teitä. Tämä on tehtävä yhteistyössä, jotta me tässä onnistumme. Peräänkuulutan kaikilta hyvinvointialueilta rohkeutta uudistua ja hyvää johtajuutta. [Ben Zyskowicz: Hyvä puheenvuoro! — Vasemmalta: Samaa toivoisi hallitukselta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.24 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin hyvin, että suomalaisia ei kiinnosta hallintomalli vaan se, että palvelut toimivat. Juuri siitä syystä tämä hallitus käänsi katseensa nyt nimenomaan ihmisten palveluihin ja niiden uudistamiseen. Me teemme parhaamme, että tämä luotu kokonaisuus saadaan toimimaan ihmiselle parhaalla mahdollisella tavalla. Se vaatii meiltä laajaa korjaussarjaa, ja olen sitä useamman kerran täällä kuvannut, mutta kun todettiin, että ei olla kuultu, niin kerrataan vielä: Me olemme uudistamassa rahoitusmallia. Me olemme uudistaneet jo hyvinvointialueiden ohjausta, jotta se tukee niitä onnistumaan työssään. Me olemme parhaillaan kehittämässä yksikkökustannusten laskentaa, jotta alueet tuntevat oman tuotantonsa ja omien palveluittensa kustannukset. Me viemme eteenpäin Hyvän työn ohjelmaa. Olemme lisänneet koulutuspaikkoja merkittäväällä tavalla. Meillä on lukuisia palvelujen kehittämiseen liittyviä uudistuksia käynnissä. Me viemme eteenpäin digitalisaatiota ja teknologiaa näissä palveluissa. Tunnistamme myöskin sen, että me tarvitsemme tähän työhön kaikki resurssit — jos tämä nykyinen hallintomalli on ideologisesti painottunut julkiseen hallintoon ja julkisiin palveluihin, niin me näemme, että me tarvitsemme kaikkia, ja avaamme sitä sekä monituottajuuden esteitä purkamalla että ottamalla myöskin Kela-korvaukset käyttöön ja sitä kautta parantamalla ihmisten palveluitten saatavuutta. Näen, että se on ihmisten etu, ja tuemme alueita ihan kaiken kaikkiaankin tällä työllä onnistumaan. Eli korjaussarja, mitä teemme, on todella laaja. Ei ole olemassa yhtä ainoata autuaaksi tekevää keinoa, ja me kaikki tiedetään tässä salissa se.

Toiseksi täällä kysyttiin rahoituksesta: Rahoitusmallia ollaan tosiaan uudistamassa, ja korjaan sen verran, että kun täällä puhuttiin tästä jälkikäteistarkistuksen omavastuullisuudesta, niin se voi toimia molempiin suuntiin. Se voi joko lisätä tai vähentää rahoitusta, ja se on semmoinen kannustin kustannusten hillintään. Lisäksi olemme uudistamassa tätä rahoitusta niin, että se kohdentuu jatkossa paremmin. Nämä uudistukset tulevat sitten vuonna 26 voimaan.

Rahoitukseen liittyen vielä se kulma, kun kysyttiin tästä alijäämästä: Alijäämäkauden pidentämiseksi ei ole valmisteilla muutoksia. Alijäämät on joka tapauksessa jossakin kohtaa katettava, ja me näemme, että ne alueet, joilla alijäämän kattamisen työtä on lähdetty tekemään aikaisessa vaiheessa, ovat jo tällä hetkellä paljon paremmalla uralla kuin ne, joissa sitä on siirretty myöhemmäksi vaiheeksi. Sen takia tällainen etupainotteisuus toimissa on kannattavaa. Me näemme tällä hetkellä, että tässä on isoja alueellisia eroja alueitten osalta, miten ollaan menossa. Osa alueista näyttää kirkkaasti saavuttavan tämän alijäämän kattamisvelvoitteen, ja osalla tässä näyttää olevan isompia haasteita, mutta olennaista on tällä hetkellä se, että jokainen alue tekee kaiken mahdollisen työn sen eteen, että alijäämät saadaan katettua oikeassa vaiheessa. Se, että talous ja toiminta kulkevat käsi kädessä, on se

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

keino, jolla me turvaamme nämä palvelut sitten pitkälläkin aikavälillä, ja sen takia se on niin tärkeää.

Vielä totean, kun täällä on kannettu huolta palveluitten turvaamisesta, että tässä lainsäädännössä on olemassa myöskin ne mekanismit, joilla turvataan se, että viime kädessä ihmisten palvelut on turvattu. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä pääministerille, olkaa hyvä.

15.28 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Vielä kerran näistä Kela-korvauksista, joista vasemmisto-oppositio on taas tehnyt ideologista taistelua, kertaan, mihin hallitus suuntaa tämän ylimääräisen Kela-korvauksen: siis hedelmöityshoitoihin, mielenterveyspalveluihin pääsyyn, gynekologivastaanotolle pääsyyn ja yli 65-vuotiaille kokeiluna yksityiselle perusterveydenhuollon lääkärikäynnille pääsyyn. Minusta tämä on erinomainen asia, ja tässä paikataan juuri niitä kohtia, joissa julkinen puoli ei pysty tarjoamaan näitä palveluita. Mikä tässä on väärin?

No sitten, keskusta ei siis kuullut tässä vastauksessa konkreettisia esimerkkejä. Kannattaa lukea se, jos ei kuullun ymmärtäminen pelaa. [Välihuutoja] Siinä oli vähintään toistakymmentä konkreettista asiaa, jotka ovat ihan todellisia.

Esimerkiksi edustaja Honkasalo naureskeli täällä, kun puhuttiin digitaalisista palveluista. Se vain on tulevaisuutta — tervetuloa tulevaisuuteen. Näillä tavoilla, muun muassa digitalisoiduilla palveluilla, [Veronika Honkasalon välihuuto] me tullaan järjestämään tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalvelut. Niin tehdään itse asiassa hyvin pitkälle jo tällä hetkellä. Tulkaa pois sieltä menneisyydestä. [Pia Lohikoski: Tehän olette ottamassa nyt pari askelta taaksepäin!]

Sitten viimeinen, oikeastaan yhteenveto tästä keskustelusta, keskustalle ja miksei muillekin: Kun tämä opposition kritiikki tiivistyy kahteen sanaan, ”antakaa rahaa”, siinäkö on teidän sote-uudistuksenne? No jos se on näin, että hyvä, hoidetaan tämä lisärahalla, niin silloin teillä on velvollisuus jälleen kerran kertoa, mistä ne lisärahat otetaan. Siis otetaanko velkaa lisää vai leikataanko muualta? Haluatteko leikata koulutuksesta, sivistyksestä? [Välihuutoja] Vai haluatteko leikata puolustuksesta, turvallisuudesta? Teidän on vastattava näihin kysymyksiin. Se päivä vielä tulee, kun te joudutte näyttämään sen vaihtoehtonne, [Veronika Honkasalo: Meillä on vaihtoehto!] ja silloin näiden miljardien, joita te olette vaatineet lisää, pitää löytyä niistä papereista. [Veronika Honkasalo: Sanokaa tämä hyvinvointialueille!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä ministeri Multala, lyhyt puheenvuoro, olkaa hyvä.

15.30 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu paljon paitsi rahojen riittävydestä myös henkilöstön riittävydestä, ja kun kuuntelee hyvinvointialueita, niin se, miten me saamme henkilöstön riittämään hyvinvointialueilla nyt ja tulevaisuudessa, tuntuu olevan jopa vielä suurempi haaste kuin se rahojen riittävyys. Myös eläköitymisen myötä meiltä poistuu merkittävä määrä ammattilaisia sote-alalta, ja sen vuoksi on erittäin hyvä, että olemme kyenneet nyt lisäämään aloituspaikkoja sote-alalle: 43 miljoonaa lisärahoitusta käytetään tässä aloituspaikkoihin vanhan päälle, ja se koh-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

dennetaan pääosin sote-alalle sairaanhoitajien, bioanalyttikoiden ja röntgenhoitajien kouluttamiseen. Tästä päätettiin vuosi sitten budjetin yhteydessä. Nyt sitten vielä uutena asiana on saatu päätöksellä kohdennettua lisärahoitusta lääkärin kouluttamiseen. Nämä aloituspaikat on nyt pääosin täytetty jo tästä syksystä alkaen, jolloin voimme sitä kautta lisätä lääkärikoulutusta noin 70 paikalla vuodessa.

Tämän lisäksi panostamme myös tulevaisuuden parempaan hoitoon ja kliniseen tutkimukseen, joka itse asiassa ei ole vain tulevaisuuden vaan jopa ihan tämän hetken parempaa hoitoa. Lisäsimme t&k-rahoitusta hyvinvointialueille kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa ja klinisen tutkimuksen rahoitukseen kymmenen miljoonan pysyvän myöntövaltuuden. Tämä käytännössä tarkoittaa, että kun löydetään hyviä toimivia hoitokäytäntöjä, ne voidaan heti ottaa potilaiden hoidossa käyttöön ja täten parantaa hyvää hoitoa saman tien hyvinvointialueilla.

Sen lisäksi tässä on totta kai aivan erittäin tärkeää tämä ennaltaehkäisy näkökulma, ja sen takia on hienoa kertoa, että meillä on myös Suomi liikkeelle -ohjelman rahoituksen puolesta rahoitusta esimerkiksi elintapaohjauksen laajentamiseen kaikille hyvinvointialueille ja liikunnan lisäämiseen erityisesti heille, jotka tarvitsevat erityistä tukea siihen. Sen lisäksi käynnistämme yhteistyössä STM:n kanssa esimerkiksi alueellisia elintapapilotteja, vähän esimerkkinä tämä vanha Pohjois-Karjalan malli, josta on saatu erinomaisia tuloksia. Pyrimme sitä nyt muuntamaan ikään kuin nykypäivään ja sitä kautta tuomaan myös sitten terveempiä elintapoja ihmisille ja mahdollisuuksia niihin kaikille Suomessa. [Aki Lindén: Alkoholin kotiinkuljetus!]

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

6. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusooperaatioon (EUMAM Ukraine)

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkoministeri Elina Valtonen esittelypuheenvuoron, noin kymmenen minuuttia, jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään kolme minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. — Ministeri Valtonen, olkaapa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Keskustelu

15.33 Ulkoministeri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa selonteon eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta EUMAM Ukrainan -operaatioon. Operaation kansainvälistä mandaattia jatketaan kahdella vuodella 15. marraskuuta 26 asti. Jotta mahdollisiin lisäkoulutustarpeisiin voidaan vastata, Suomi valmistautuu osallistumaan operaatioon enintään 60 sotilaalla kansainvälisen mandaatin mukaisesti. Ukrainan asevoimien koulutustarve jatkuu mittavana ja jatkaa muuttumistaan sodan kulun mukaan. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation toimesta. Toiminta on suunniteltu joustavaksi, jotta sillä voidaan vastata Ukrainan asevoimien kehittyviin tarpeisiin. Operaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU-jäsenmaata sekä EU:n ulkopuolisista maista Norja.

Arvoisa puhemies! Suomi on alusta asti tuominut jyrkästi Venäjän sotilaalliset toimet Ukrainassa ja vastaa niihin osana Euroopan unionia. Suomi tukee kokonaisvaltaisesti Ukrainaa. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustusmateriaaliavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun kautta. Suomi tukee Ukrainaa myös kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta. Euroopan unioni on reagoinut nopeasti ja päättäväisesti Venäjän hyökkäykseen ottamalla käyttöön pakotteita, joilla on Venäjälle valtavat ja vakavat seuraukset. EU on lisännyt poliittista, humanitaarista, sotilaallista ja taloudellista tukeaan Ukrainan talouden ja yhteiskunnan vahvistamiseksi sekä tulevaa jälleenrakennusta varten. Euroopan unioni jäsenmaat mukaan lukien on toimittanut Ukrainaan sotilaallista tukea lähes 40 miljardin euron edestä. Jäsenmaiden kahdenvälisen tuen lisäksi erityisesti sotilaallista tukea rahoittavan Euroopan rauhanrahaston, European Peace Facilityn, EPF:n, merkitys Ukrainan tukemisessa on korostunut. Rahaston kautta toimitettavan EU-tuen kokonaismäärä on tällä hetkellä yli kuusi miljardia euroa. Euroopan rauhanrahasto on merkittävässä roolissa myös Venäjän keskuspankin jäädytettyjen varojen ylimääräisten tuottojen käytössä.

Naton kautta Ukrainalle annettava tuki on jatkunut vahvana. Puolustusmateriaali- ja rahoitustuen osalta Nato-jäsenmaat ovat sitoutuneet ylläpitämään tuen Ukrainalle aikaisempien vuosien tasolla eli yhteensä vähintään 40 miljardissa eurossa vuoden ajanjakson ajan. Naton rooli Ukrainalle annettavan puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoinnissa on vahvistumassa heinäkuussa Naton huippukokouksessa hyväksytyn Naton Ukrainamission perustamisen myötä. Missio eli NSATU rahoitetaan pääosin Naton olemassa olevasta budjetista. Lähetettävien henkilöiden osalta kuluista vastaa lähettävävaltio. Suomi osallistuu toimintaan kahdella esikuntaupseerilla.

Ukrainaa tukevan Euroopan unionin sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Operaation strategisena tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisten kykyjen lisäämistä ja siten tukea Ukrainan kykyä puolustaa suveriniteettiaan ja alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä. Operaation mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoita EU-jäsenvaltioiden koulutustoimia. Operaatio toimii EU:n alueella. Koulutusta järjestetään erityisesti Puolassa ja Saksassa, joissa sijaitsevat operaation joukkoesikunnat. EUMAM-operaatio tekee yhteistyötä Kiovan EU-delegaation ja EU Advisory Mission Ukraine -siviilikriisinhallintaoperaation kanssa. EUMAM-operaation nykyinen mandaatti päättyy 15. päivä marraskuuta 24. Operaation kaksivuotiskaudesta on laadittu strateginen katsaus, jossa

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

tarkastellaan operaation toimintaa ja vaikuttavuutta sekä kehittämistarpeita. Keskustelut mandaatin kehittämisestä ovat EU:n sisäisesti yhä käynnissä, mutta todennäköisemmin päädytään nykyisen mandaatin jatkamiseen kahdella vuodella ilman lisäyksiä toimintaan.

Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Operaation edetessä uudelle mandaattikaudelle Ukrainan auttamisen ja Puolustusvoimien tarkoituksenmukaisen toiminnan johdosta myös muut koulutusaiheet ovat todennäköisiä. Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puolan ohella enenevissä määrin myös muissa operaation alla toimivissa maissa. Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta. Suomi käy jatkuvaa vuoropuhelua koulutusta johtavien ja koordinoivien esikuntien kanssa Suomen antaman koulutuksen sisällöstä.

EU tukee jäsenmaita EUMAM-operaation turvallisuustilanteen ja riskiarvion osalta yleisellä uhka-arviolla. Uhka- ja riskiarviot sekä tilannetietoisuus jäsenmaiden koulutusalueilla ovat isäntämaan vastuulla. Keskeisimmän uhkan operaatiossa muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut. Operaatioon osallistuviin suomalaiskouluttajiin EU-alueella kohdistuva fyysinen uhka arvioidaan pieneksi.

Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaation sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten osalta ovat alustavan arvion mukaan vuonna 25 noin 11,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 noin 11,9 miljoonaa euroa. Kustannukset jaetaan ulkoministeriön ja puolustusministeriön kesken.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta keskustelivat perjantaina 4. päivä lokakuuta Suomen osallistumisesta EUMAM-operaatioon ja linjasivat, että Suomi jatkaa osallistumistaan enintään 60 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonantotehtävissä. Koska kyseinen tehtävä ei perustu YK:n turvallisuusneuvoston valtuutukseen, ennen valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen tekemistä eduskuntaa kuullaan antamalla sille asiasta selonteko kriisinhallintalain mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt mennään ryhmäpuheen-vuoroihin, ja ne aloittaa edustaja Lindberg, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

15.42 Jarmo Lindberg kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on vakava muistutus siitä, että Euroopan turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Jos Ukraina kaatuu, koko Euroopan vakaus ja turvallisuus vaarantuvat. Siksi tuemme Ukrainaa niin kauan kuin se on tarpeen.

Kokoomus kiittää hallitusta selonteosta, jossa esitetään Suomen osallistumista Ukrainaa tukevaan EU:n sotilaalliseen avustusoperaatioon. Kokoomukselle Ukrainan tukeminen on arvovalinta. Meidän on jatkossakin oltava valmiita lisäämään tukea Ukrainalle, olipa kyseessä sotilaallinen, taloudellinen tai humanitaarinen apu.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa Ukrainan tukemista. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa, ja on tärkeää, että Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hallitus on osoittanut varoja kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin korvaaviin hankintoihin.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

EUMAM Ukraine -operaation tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä. Mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille. Operaatioon osallistumisen jatkaminen on tärkeä ja välttämätön askel kohti Ukrainan oman puolustuskyvyn vahvistamista Venäjän brutaalia hyökkäyssotaa vastaan. Euroopan unionin tuki Ukrainalle on avainasemassa, kun autamme maata itse puolustamaan itsenäisyyttään ja demokratiaansa. Operaatio on merkittävä osa EU:n yhtenäistä ja vahvaa linjaa Ukrainan tukemiseksi.

Emme voi unohtaa, että Ukrainan taistelussa ei ole kyse vain yhdestä valtiosta, vaan koko Euroopan ja sen naapuruston turvallisuusjärjestelmästä. Tässä taistelussa puolustetaan myös niitä arvoja, joiden varaan me Euroopassa olemme rakentaneet: vapautta, oikeusvaltiota ja demokratiaa. Ukrainan joukot ovat osoittaneet rohkeutta ja päättäväisyyttä puolustaessaan maataan. Meidän on tehtävä oma osuutemme. EUMAM-operaatio mahdollistaa sen, että voimme tarjota Ukrainalle koulutusta ja valmiuksia, joita se tarvitsee niin nyt kuin tulevaisuudessakin. Tämä on investointi Ukrainan sotilaalliseen osaamiseen ja pitkäaikaiseen turvallisuuteen. Samalla tämä operaatio on osoitus siitä, että EU ei ole vain taloudellinen yhteisö, vaan myös poliittinen ja turvallisuuteen sitoutunut unioni, joka on valmis puolustamaan jäsenmaidensa sekä kumppaneidensa turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Meidän on tuettava Ukrainaa niin kauan kuin tarve vaatii. Venäjän aggressio ei saa tulla palkituksi. Kokoomus seisoo vahvasti Ukrainan tukemisen takana, ja tämä avustusoperaatio on yksi askel tiellä kohti rauhaa ja vakautta Euroopassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

15.45 Tomi Immonen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko käsittelee tänään Suomen osallistumisen jatkamista Euroopan unionin sotilaallisessa EUMAM Ukraine -avustusoperaatiossa.

EUMAM on lyhenne englanninkielisistä sanoista European Union Military Assistance Mission. Tämä operaatio käynnistettiin marraskuussa 2022, jolloin Ukraina pyysi sotilaallista tukea. Operaation tavoitteena on vahvistaa Ukrainan asevoimien kykyä puolustaa valtionsa itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviiliväestöä. On myös tärkeää huomata, että tämä ei ole vain yksittäinen operaatio vaan osa laajempaa Suomen kokonaisvaltaista tukea Ukrainalle, mihin kuuluu puolustusmateriaaliapu, humanitäärinen apu sekä kehitysyhteistyö, jossa Ukraina on Suomen suurin yksittäisen kehitysyhteistyön kohde tällä hetkellä. Suomen osuus Ukrainan tuesta on tässä operaatiossa vuonna 2025 arviolta 11,6 miljoonaa euroa ja seuraavana vuonna noin 11,9 miljoonaa euroa. Edellä mainittu rahoitus katetaan ulko- ja sisäministeriön momenteilta olemassa olevien kehysten puitteissa.

Suomen osallistuminen EUMAM-operaatioon osoittaa vahvaa sitoutumista Ukrainan puolustamiseen. Operaation puitteissa suomalaiset sotilaat ovat jo antaneet parhaalla ammattitaidollaan Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta. Suomalaiset kouluttajat ovat antaneet jo noin 4 500 ukrainalaiselle sotilaalle muun muassa asejärjestelmä-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutusta. Samalla suomalaiset ammattisotilaat ovat saaneet korvaamatonta tietoa ja kokemusta Venäjän taistelutaktiikoista ja nykyaikaisen sodankäynnin menetelmistä.

Arvoisa puhemies! Ukrainan tukipyyntö tuli itsenäisen valtion pahimman mahdollisen kriisin eli sodan alkaessa. Se muistuttaa valitettavan paljon Suomen omaa tilannetta aika-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

naan talvisodan alkaessa. Silloin tukipyyntöjä kansainvälisille yhteisöille ja valtioille esitti maa nimeltä Suomi, kun Neuvostoliitto käynnisti sotatoimet Suomea kohtaan. Silloin me pyysimme apua, erityisesti aseita ja kaikkea muutakin mahdollista tukea, ja kaikki tuo saamamme tuki on tänään, yli 80 vuotta myöhemmin, luettavissa sodan dokumenteista yksittäisen tykin tarkkuudella. Vuosien kuluttua myös Suomen tuki Ukrainalle tulee julkiseksi ja osaksi Euroopan sotahistoriaa. Perussuomalaiset toivovat, että voimme silloinkin todeta yleisinä, että Suomi teki parhaansa tukeakseen kohtalontoveriaan sodan keskellä.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi totean, että Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa voi jatkuu vielä pitkään. Euroopan poliittisessa ilmapiirissä voi havaita viitteitä taisteluväsymyksestä. Suomessa sellaiselle ei tule antaa tilaa. Suomella ei ole sellaista yllleistä vaihtoehtoa kuin unohtaa turvallisuuspoliittinen asemamme sotaa käyvän Venäjän rajanaapurina. Suomen tulee horjumatta tukea Ukrainaa sen kaikissa pyrkimyksissä, sotaponnisteluissa ja sodan jälkeisessä jälleenrakentamisessa.

Kiitos hallitukselle hyvästä selonteosta. Slava Ukraini! [Pauli Kiuru: Sekin oli hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

15.48 Jani Kokko sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri! Suomi on alusta asti tuominut jyrkästi Venäjän aloittaman sodan Ukrainassa ja vastaa siihen osana Euroopan unionia. Vaikka sota Ukrainassa on jatkunut jo pitkään, on elintärkeää, ettemme unohda Ukrainan asiaa. Ukraina ei taistele pelkästään itsenäisyytensä puolesta, vaan meidän yhteisten arvojen: demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion puolesta. Siksi Euroopan unionin ja Suomen on edelleen jatkettava Ukrainan tukemista kaikin tavoin niin pitkään kuin on tarve.

Yksi osoitus EU:n Ukrainalle osoittamasta tuesta on sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio, joka käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta ja joka nyt on etenemässä uudelle mandaattikaudelleen. Operaation tarkoituksena on tarjota Ukrainan asevoimille yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta sekä koordinoita EU:n jäsenvaltioiden koulutustoimia. Koulutuksen avulla voidaan vahvistaa Ukrainan asevoimien sotilaallista kyvykkyyttä, mitä kautta se edistää myös Ukrainan puolustuskyvyn vahvistumista sekä siviilien suojelua.

Suomi on osallistunut EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon vuodesta 2023 lähtien. Tällä hetkellä mukana on 24 EU-maata sekä Norja. Koulutusta järjestetään EU:n alueella, erityisesti Saksassa ja Puolassa, ja koulutuksen jälkeen ukrainalaissotilaat palaavat Ukrainaan puolustamaan maataan. Tarkoituksena on, että joustavalla koulutustoiminnalla voidaan vastata nopeasti Ukrainan muuttuviin ja kehittyviin tarpeisiin. Tällä hetkellä jopa 60 000 sotilasta on saanut koulutuksen operaation kautta.

Suomen puolustusvoimat osallistuu operaatioon tällä hetkellä Puolassa antamalla ukrainalaissotilaille koulutusta keskittyen erityisesti asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Toimintaan on osallistunut tähän mennessä yli 200 suomalaiskouluttajaa, ja nyt selonteossa todetun mukaisesti Suomen osallistumista operaatioon jatkettaiisiin enintään 60 sotilaalla marraskuuhun 2026 saakka. Eduskuntaa kuullaan asiassa selontekomenettelyn kautta sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa säädetyn mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Venäjä on tuonut sodan takaisin Eurooppaan. Ukrainan voiton varmistaminen edellyttää länneltä enemmän poliittista, humanitaarista, taloudellista ja soti-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

laallista tukea sekä pidäkkeiden ja rajoitteiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation maaperällä. Vaikka pula on ennen kaikkea materiaalista, myös koulutuksellinen tuki sotilaallisen EUMAM-avustusoperaation kautta on ollut Ukrainalle erittäin tarpeellista. Tästä syystä sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa Suomen osallistumisen jatkolle tässä operaatiossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

15.51 Mikko Savola kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi aloitti määrätietoisesti Ukrainan tukemisen edellisellä kaudella. Hallitus on jatkanut samalla linjalla. Suomi on tukenut Ukrainaa mittavalla materiaalityellä.

Ukraina taistelee paitsi itsenäisyydestään myös koko eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän puolesta. Keskusta katsoo, että tukea on jatkettava niin pitkään kuin tarvetta on. Ukrainan asia on myös meidän asiamme. Länsi ei saa väsyä Ukrainalle annettavaan tukeen. Edessä on vielä pitkä tie.

Ukraina valmistautuu talveen, josta on tulossa vaikea. Venäjä on jatkanut iskuja Ukrainan siviilikohteisiin ja energiainfrastruktuuriin. Ukraina tarvitsee monipuolisesti materiaalia. Tarpeeseen on pystyttävä vastaamaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

Rouva puhemies! Minulla oli elokuussa tilaisuus vierailla Ukrainassa etulinjassa. Suomi sai sotilailta kiitosta: Toimitamme sen, minkä olemme luvanneet. Huolehdimme koulutuksesta sekä materiaalin huollontarpeesta ja tarpeellisista varaosista. Lännen on lisättävä ja nopeutettava apua Ukrainalle.

Euroopan unionin sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio perustettiin kaksi vuotta sitten tarjoamaan perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille. Tähän mennessä jo noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta. Yli 200 suomalaiskouluttajaa on osallistunut koulutustoimintaan. Koulutusta on järjestetty muun muassa Saksassa ja Puolassa.

On tärkeää, että Suomella on valmius vastata nopeasti ja joustavasti Ukrainan muuttuviin koulutustarpeisiin. Lisäksi kansallisesti ukrainalaisia on koulutettu käyttämään esimerkiksi Leopard-panssarivaunuja. Ukrainalle toimitettavat uudet asejärjestelmät edellyttävät jatkossakin asianmukaista koulutusta. Ukrainalle on annettava mahdollisuus käyttää heille toimitettua aseapua omien tarpeidensa mukaan Venäjän sotilaskohteita vastaan ilman rajoitteita.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen osallistuminen EUMAM-koulutusoperaatioon on luontevaa jatkoa Suomen Ukrainalle antamalle laaja-alaiselle tuelle. Vahvistamme Ukrainan asevoimien sotilaallista kyvykkyyttä ja tuemme Ukrainaa sen elintärkeässä puolustus-taistelussa. Keskusta tukee koulutusoperaatioon osallistumista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

15.55 Hanna Holopainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan taistelussa on kyse Ukrainan itsenäisyydestä mutta myös kaikkien Euroopan kansojen vapaudesta. Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa sitä, että Suomi jatkaa osallistumista Ukrainaa tukevaan Euroopan Unionin sotilaallisen EUMAM-avustusoperaatioon. Ukrainan tuen ei pidä horjua. Velvollisuutemme Suomessa ja lännessä on antaa Ukrainalle tukea niin paljon ja niin kauan kuin sitä tarvitaan, jotta lopulta Ukrainassa saavutetaan oikeudenmukainen rauha.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Suomi ja Ukraina ovat keväällä allekirjoittaneet sopimuksen turvallisuusyhteistyöstä ja pitkäaikaisesta tuesta seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi. Sopimuksen tarkoitus on antaa laaja-alaisesti tukea Ukrainan puolustuskyvylle sekä tukea pitkäjänteisesti Ukrainan yhteiskuntaa, sen resilienssiä sekä Ukrainan EU- ja Nato-jäsenyyssprosesseja tukevia uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Ukraina taistelee koko Euroopan puolesta. Ukraina taistelee vapaan ja demokraattisen maailman puolesta autoritääristä valtiota vastaan. Vähintä, mitä voimme tehdä, on tukea Ukrainaa kaikin mahdollisin ja tarpeellisin keinoin.

Demokratia ei ole itsestäänselvyys. Se on järjestelmä, joka mahdollistaa yksilönvapaudet, ihmisoikeudet ja kansan päätöksenteon. Se erottaa vapaat kansat totalitaarisista valtioista. Demokratian arvo näkyy juuri kriisien keskellä: se suojelee kansalaisia mielivallalta ja tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen. Autoritääriset voimat pyrkivät hiljentämään erilaiset äänet ja riistämään yksilöiden oikeuden osallistua yhteiskunnan tulevaisuuden rakentamiseen. Siksi Ukrainan puolustustaistelu on samalla demokratian puolustustaistelu. Kun tuemme Ukrainaa, tuemme demokratian perusarvoja, sananvapautta, oikeusvaltiota, tasa-arvoa ja kansanvaltaa. Näiden arvojen puolustaminen on keskeistä maailmanlaajuisen rauhan ja vakauden säilyttämiseksi. Tästä syystä Ukrainan taistelulla on merkitystä meille kaikille.

Arvoisa puhemies! Ukrainalla on vahva tulevaisuus osana Eurooppaa. Siksi katseemme pitää olla myös tulevassa ja Ukrainan jälleenrakennuksessa. Kun sota joskus loppuu ja Ukrainassa on rauha, maa on runnottu kaikin mahdollisin tavoin. Kaupunkien infrastruktuuri on tuhoutunut, osa entisistä pelloista on pilalla patoräjäytyksen ja raskasmetallien vuoksi, ja ihmisten mieli on hajalla kaikesta menetyksestä.

Ukrainaa tulee tukea EU-jäsenyyneuvotteluissa, ja Ukrainaa on autettava näiden ehtojen saavuttamisessa. Meidän tulee rakentaa polkua, jonka avulla Ukraina selviytyy sodasta mutta myös menestyy vakaana demokratiana tulevan rauhan aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

15.58 Timo Furuholm vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ukrainaa tukeva sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Operaation nykyinen mandaatti on päättyneessä, ja nyt tehdään päätöstä Suomen osallistumisen jatkamisesta operaatiossa enintään 60 sotilaalla.

Vasemmistoliitto tukee Suomen osallistumisen jatkamista tähän operaatioon ja sen koulutus- ja neuvonantotehtäviin. On tärkeää jatkossakin tukea Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä.

On hienoa, että Suomi tukee Ukrainaa monin eri tavoin. Selonteko linjaa, että Suomi jatkaa Ukrainan tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustusmateriaaliavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun sekä kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta.

Selonteon tavoitteista tärkeää on myös se, että Suomen tavoitteena on ylläpitää kansallista valmiutta vastata nopeasti ja joustavasti Ukrainan muuttuviin koulutustarpeisiin. On oleellista antaa juuri sellaista apua, mitä Ukraina tarvitsee.

Arvoisa puhemies! On sydäntä raastavaa seurata Ukrainan tilannetta ja sodan kauhuja. Ukrainalaisten henkinen jaksaminen sodan pitkittyessä on koetuksella. Miljoonat ihmiset

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Ukrainassa ovat menettäneet kotinsa, ja pulaa on kaikista perusasioista, kuten vedestä, lämmityksestä ja terveydenhuollosta. Ukrainan sotilaallisen tukemisen lisäksi onkin tärkeää tukea ukrainalaisten siviilien elämää ja arkea Ukrainassa, sillä tämä luo osaltaan pohjaa maan tulevalle jälleenrakentamiselle. Meidän on yhdessä pidettävä huolta siitä, että Ukrainalle ja ukrainalaisille tuki jatkuu vahvana.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja EU:n on tehtävä kaikkensa, jotta Venäjä lopettaa kansainvälisen oikeuden vastaisen laittoman hyökkäyksensä ja Ukrainaan saadaan rauha. Meidän on tärkeää ymmärtää, että Ukrainan saama sotilaallinen ja taloudellinen tuki vaikuttaa ratkaisevasti myös siihen, millainen sen tuleva neuvotteluasema suhteessa Venäjään tulee olemaan, eli rauhan ehtoihin. On ukrainalaisten itsensä päätettävissä, millaisilla ehdoilla rauha tulevaisuudessa rakennetaan. Vain he itse voivat arvioida, millaisen hinnan he ovat valmiita maksamaan sodan jatkamisesta tai sen lopettamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.01 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Vårt budskap är tydligt. Ukrainas sak är vår och Finland stöder orubbat och enat Ukrainas kamp för frihet. Samtidigt fortsätter Putin och Ryssland sitt brutala anfallskrig i Ukraina. Vi vet att Ryssland inte skyr några som helst medel. Folkrätten och den humanitära rätten har för länge sedan fått ge vika för sexuellt våld och andra hänsynslösa krigsbrott. Enligt uppgift planerar Ryssland att öka sin militärupprustning.

Arvoisa puhemies! On olemassa vain yksi vaihtoehto: Ukrainan on selvittävä voittajana. Venäjä ei saa eikä voi missään olosuhteissa voittaa tätä sotaa. Ukraina taistelee vapaudesta ja itsenäisyydestään. Samalla meidän on joka päivä ymmärrettävä, että Ukrainan taistelu koskee myös koko Euroopan turvallisuutta ja tulevaisuutta. Se koskee ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Siksi Ukrainan ja Ukrainan kansan on saatava kaikki se tuki, jota se tarvitsee sekä puolustuksellisesti, taloudellisesti että humanitaarisesti. Täällä meidän täysistuntosalissamme kysymyksestä vallitsee vahva poliittinen yhteisymmärrys.

Samtidigt är det livsviktigt för hela EU och medlemsländerna att vi fortsätter stödet för Ukraina. Europa måste öka sin egen vapen- och ammunitionsproduktion. Tyvärr har vi sett en oroväckande utveckling där Putinvänliga krafter på ytterkanterna vinner terräng. Men stödet för Ukraina får inte vackla, och här behöver Finland fortsätta ha en aktiv roll i EU. Kostnaden för att stödja Ukraina, hur stor den än kan verka, bleknar i jämförelse med de kostnader och det lidande som skulle följa om vi vände Ukraina ryggen.

Arvoisa puhemies! Suomen Ukrainalle lahjoittamien aseiden käytölle ei aseteta mitään rajoituksia, kunhan niitä käytetään itsepuolustukseen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Näin tulisi olla myös muun länsimaiden lahjoittaman materiaalin osalta.

Ärade talman! Återuppbyggnaden av Ukraina kommer att kräva en massa insatser. Stödandet av en stark demokratisk rättsstat, utbildning och ett mångsidigt civilsamhälle är centralt i det framtida arbetet. Finland behöver fortsätta sin långvariga linje att främja och försvara rättigheterna för bland annat kvinnor, flickor, personer med funktionsnedsättning och sexuella minoriteter.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Finland och Finlands folk står vid Ukrainas sida, också i fortsättningen. Slava Ukraini!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.04 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumisen jatkamista Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon ehdotetulla enintään 60 sotilaalla. Koulutustoimintaan on jo osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa, ja Suomi on saanut toiminnastaan hyvää palautetta. Tämä sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävä ei perustu YK:n valtuutukseen, ja siksi on tärkeää, että eduskuntaa asianmukaisesti kuullaan ennen presidentin päätöstä valtioneuvoston ehdotuksesta.

Kun suomalaisia sotilaita lähetetään tehtäviin maan rajojen ulkopuolelle, on aina huolellisesti arvioitava riskit. Keskeisen uhkan operaatioissa muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut. Koulutushan tapahtuu Euroopan unionin alueella, joten fyysinen uhka on pieni.

Suomen oman turvallisuuden kannalta on tärkeää, että olemme tässä yhteisessä haasteessa mukana. Ukrainan asia on meidän. Aluettaan ja kansaansa puolustava Ukraina toimii puskurina Venäjän laajentumispyrkimyksiä vastaan ja edistää koko alueen vakautta. Ukrainan puolustuskyvyn varmistaminen ehkäisee omaan turvallisuuteemme kohdistuvia uhkakuvia.

Ukraina on tällä hetkellä myös Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Painopisteet on valittu oikein Suomen omia osaamisvahvuuksia painottaen: koulutuksen ja oikeusvaltion kehittyminen sekä energia- ja ympäristöturvallisuuden vahvistaminen. Venäjä tuhoaa järjestelmällisesti Ukrainan energiainfrastruktuuria. Talvi saapuu pian myös Ukrainaan, ja siellä tarvitaan kiireellisesti apua tuotantolaitosten ja jakeluverkkojen korjaamiseen sekä korvaamiseen, infrastruktuurin suojaamiseen ja hajautetun energiantuotannon kehittämiseen.

Sota on jatkunut jo yli kaksi vuotta. Tänäään ukrainalaiset heräsivät sotapäiväänsä numero 973. Tänäään on voimassa sama lausunto kuin helmikuussa 2022: Venäjän hyökkäys on laitton isku valtion suvereniteettia ja sen kansainvälisesti tunnustettuja rajoja vastaan. Jo oman historiamme vuoksi emme voi nähdä hyökkäyksen uhrin jättämistä yksin. Suomen on toimittava EU:ssa yhtenäisyyttä luovana toimijana, joka varmistaisi tuen jatkumisen myös suuremmilta jäsenvaltioilta. Eduskuntaryhmämme kannattaa myös Naton roolin vahvistamista Ukrainan tukemisessa, etenkin puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoinnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.07 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Länsimaat ovat Ukrainan armeijan yleisesikunnan mukaan kouluttaneet jo yli 100 000 ukrainalaista sotilasta ulkomailla. EU:n puitteissa tapahtuvaan koulutukseen on toistaiseksi osallistunut noin 60 000 ukrainalaista sotilasta. Koulutustuki on siten ollut mittavaa.

Suomen tukemaan ukrainalaissotilaiden koulutustoimintaan on osallistunut jo yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomessa ei koulutusta eduskunnalle annetun selonteon mukaan anneta, vaikka tiedossa on, että ukrainalaista sotilashenkilökuntaa osallistuu myös Suomessa Suomen Ukrainalle antamien asejärjestelmien käytön, huollon ja ylläpidon koulutukseen.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa Ukrainan asevoimille koulutusta. Puolustusvoimat on jatkanut Suomen osallistumista koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille myös Britannissa. Suomi on varautumassa myös siihen, että koulutusta annetaan Puolan ohella myös muissa operaatioissa toimivissa maissa.

Koulutusoperaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU-jäsenmaata. Kolme jäsenmaata ei siis osallistu sotilaskoulutuksen antamiseen. EU:n ulkopuolisista maista koulutukseen osallistuu Norja. Lisäksi Suomi tukee Ukrainaa miinanraivauskoulutuksella Liettuassa. Suomi osallistuu myös F-16-lentokoulutuksen tukemiseen Ilmavoimien niin sanotuilla maalilennoilla Tanskassa. Ukrainalaisille on myös annettu materiaaliuovutusten yhteydessä, kuten jo aikaisemmin totesin, käyttö-, huolto- ja tyyppikoulutusta Suomessa. Tänä vuonna koulutustuen kustannukset arvioidaan noin 17 miljoonaksi euroksi. Suomi on osallistunut tähän mennessä yhteensä noin 4 500 ukrainalaissotilaan koulutukseen.

Puhemies! Baltian maat ja Puola ovat jo pitempään vaatineet EU:ta aloittamaan sotilaskoulutuksen myös Ukrainassa, siis Ukrainan alueella, mutta päätöstä asiasta ei ole toistaiseksi tehty, koska enemmistö EU-maista on toistaiseksi katsonut sellaisen päätöksen voivan eskaloida Ukrainan sotaa. Aikooko Suomi sallia jatkossa suomalaisten sotilaskouluttajien toiminnan Ukrainan alueella? Mitä tarkoittaa tässä selonteossa mainittu toteamus, että Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puolan ohella enenevässä määrin myös muissa operaation alla toimivissa maissa? Arvoisa ulkoministeri Valtonen, onko tässä kyse Ukrainan sisällä annettavasta koulutuksesta?

Puhemies! Suomi tukee Ukrainan asevoimia myös mittavalla materiaalityöllä ja on toimittanut Ukrainalle jo 25 aseapupakettia. Pakettien hinnaksi on tähän mennessä arvioitu yhteensä noin 2,3 miljardia euroa. Suomi osallistuu niin sanotun Ramsteinin ryhmän sotilaallista tukea koordinoivaan toimintaan. Tykistöammuksien hankintaan maailmanmarkkinoilta Suomi on antanut niin sanotun Tšekin aloitteen tukemiseksi 30 miljoonaa euroa.

Puhemies! Tällä hallituskaudella Ukraina on myös Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Suomen tuen Ukrainalle hallitus sanoo jatkuvan niin kauan kuin on tarpeen. Sodan alkamisesta lähtien Suomi on raportoinut kehitysyhteistyöksi laskettavaa tukea Ukrainalle yhteensä noin 800 miljoonaa euroa, josta 550 miljoonaa euroa on kohdennettu tilapäistä suojelua tarvitsevien ukrainalaisten vastaanottoon. Vuosina 24—28 Suomi kohdistaa Ukrainalle viralliseksi kehitysyhteistyöksi raportoitavaa tukea vähintään 290 miljoonaa euroa. Vuositasolla tuen määrä on 58 miljoonaa, josta 38 miljoonaa kohdistetaan kehitysyhteistyöhön ja 20 miljoonaa euroa humanitaariseen apuun.

Arvoisa puhemies! Toivoisin tarkempaa selvitystä siitä, lasketaanko osa Suomen Ukrainalle antamasta sotilaallisesta tuesta myös kehitysyhteistyöksi. Selonteosta asia ei selviä. Pyytäisinkin ministeri Valtosta antaman selvityksen, mihin kehitysyhteistyöhön Ukrainalle annetut varat on käytetty. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Näyttää olevan kiinnostusta debattiin. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.12 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On tärkeää, että olemme yksimielisiä, ja se on täällä kuultu monesta suusta. Suomella on merkittävä rooli Ukrainan kouluttamisessa.

Mutta ehkä avainkysymys nyt ministerille on siinä, kuinka Suomi valmistautuu pitkäjänteisesti tukemaan taloudellisesti Ukrainaa. Talvi tulee, ja Venäjä jatkaa pommituksia si-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

viilikohteisiin. Tulevasta talvesta tulee todella vaikea, se tulee olemaan vaikea niin etulinjassa kuin humanitäärisesti ympäri Ukrainan.

Ukrainan pääministeri Denys Šmyhal vieraili Suomessa viime viikolla, ja Suomi ilmoitti lähettävänsä lisää tukea Ukrainalle. Ministeri Valtonen, kysynkin teiltä: mitä konkreettista humanitääristä apua Suomi tulee nyt Ukrainalle antamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.13 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä ryhmäpuheenvuoroja ja muutama täydentäväkin puheenvuoro, joissa kaikissa perussävel on sama: Suomen on syytä olla mukana tässä hankkeessa. Ja vaikuttaa siltä, että me olemme täysin yksimielisiä, mikä kertoo kyllä siitä, että kun tehdään jälleen kerran näin suuri päätös, että näitä suomalaisia sotilaita osallistuu tämmöiseen avustusoperaatioon nyt Ukrainan tukemiseksi, niin me voimme olla yksimielisiä. Se on iso asia.

Kun ministeri on tässä paikalla, olisin pohtinut hänen kanssaan myöskin ääneen näitä hienoja vaalituloksia, joita me olemme nähneet tässä lähiseudulla — ja odotetaan viikonvaihteessa lisää hienoja vaalituloksia. Tuskin kertaakaan EU-jäsenyys jollakin maalla on ihan niin hiljalla kansanäänestyksessä kuin se oli Moldovassa, Ukrainan läntisellä naapurimaalla. Miten te arvioitte tämän päätöksen merkitystä? Itse arvioin sitä sillä tavalla, että se oli poikkeuksellisen suuri ja merkittävä päätös — siis poikkeuksellisen suuri ja merkittävä päätös — sekä EU-laajentumisen osalta että myöskin tämän geopolitiittisen prosessin osalta, missä myöskin Moldovalle tarjotaan se mahdollisuus, jota EU tarjoaa myöskin Ukrainalle: mahdollisuus sitoutua eurooppalaisiin arvoihin ja tulla mukaan eurooppalaiseen yhteisöön. Ja tässä suhteessa [Puhemies koputtaa] haluaisin kuulla teidän arviota tilanteesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

16.14 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjä arveli Ukrainan sodan olevan nopeasti ohi, kun venäläisjoukot etenivät Hostomelin lentokentältä kohti Kiovaa. Tämän venäläisten yrityksen ukrainalaiset kuitenkin torjuivat. Usein varustelutasona oli suomalaisillekin liian tuttu malli Cajander. Ukraina on tukemme ansainnut osoitettuaan voimakasta maanpuolustustahtoa, ja maa on puolensa valinnut ja tähyää nyt EU:n ja Naton jäseneksi. Me kunnioitamme heidän itsemääräämisoikeuttaan ja pyrkimystään tässä.

Sodan myötä sodankäynnin uudet muodot on pitänyt omaksua nopeasti, ja miehittämättömistä lennokeista eli drooneista on tullut sodankäynnin uusi väline. Suomen antaman tuen tulee aidosti hyödyttää Ukrainaa uudenlaisen sodankäynnin aikana, ja tuen on oltava myös ketterää. Arvoisa ministeri, onko tämä kahden kauppa? Näettekö, että Ukrainaa tukemalla saamme myös itse oppia uudenlaisesta sodankäynnistä ja pystymme varautumaan uudenglaisilta uhkilta ja myös huomioimaan nämä uudet tarpeet Suomen teollisessa tuotannossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

16.16 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan yhteinäisyys ja turvallisuus ovat koetuksella. Puolustamme demokratiaa, ihmisoikeuksia, vapauksia...

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt mikrofoninne ei ole päällä, edustaja Kiuru.

Menikö se poikki? — Puolustamme kaikkia niitä arvoja, jotka ovat meille tärkeitä länsimaissa.

Paljon on myös epävarmuutta ilmassa. USA:n presidentinvaalit ovat aivan pian — emme tiedä, mikä on lopputulos ja mikä on valittavan presidentin linja tulevaan Ukrainan auttamiseen. Epävarmuutta lisää myös se tieto, että Pohjois-Koreasta ilmeisesti joukkoja ollaan siirtämässä rintamavastuuseen. Se on iso siirros ja muutos siinä tilanteessa, mikä tällä hetkellä on, ja emme tiedä, kuinka paljon valmiutta suurempiin siirtoihin on vastaisuudessa edessä. Miten ministerinä näette nämä muuttuvat tilanteet, USA:n vaalit, Pohjois-Korean roolin? Onko Euroopan syytä kantaa entistä suurempi vastuu siitä, miten tuemme Ukrainaa tässä vaikeassa tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.17 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sotilaallinen apu Ukrainalle on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna yksi avustajamaiden korkeimmista, ja jos otetaan mukaan Baltia ja Pohjola, niin olemme selkeästi Ukrainan merkittävin tukija. Toivon itse, että erittäin pienenä maana, reunavaltiona, oikeastaan Naton etulinjassa olevana maana Venäjää vastaan me pystymme osoittamaan tätä esimerkkiä, että huolimatta meidän rajallisista resursseistamme haluamme ja kykenemme tukemaan Ukrainaa. Kuten tässäkin keskustelussa on esiin nostettu, sotaväsymys on aito huoli monessa länsimaassa: kuinka pitkään kansalaisilla riittää tukea hallituksen päätöksille tukea Ukrainaa? Tämä kiivas taisteluvaihe on jatkunut jo kolme vuotta. Selkeää loppua ei näy. Samalla kun monessa maassa taloudellinen tilanne heikkenee ja muun muassa kansalaisten ostovoima heikkenee, niin kuinka pitkään he antavat tukensa sille, että maat osoittavat miljardeja sotilasapua Ukrainaan? Toivon, että tässä suhteessa hallitus vie painokasta viestiä Eurooppaan [Puhemies koputtaa] liittolaismaille, että huolimatta rankasta taloudellisesta tilanteesta [Puhemies koputtaa] tukea annetaan myös jatkossa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.18 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukraina taistelee nyt maailman demokratian, Euroopan ja Suomen puolesta. Ukrainan puolustaminen on Euroopan yhteinen asia, ja tämä operaatio on tärkeä askel kohti rauhaa ja vakautta. Meidän tulee jatkaa osallistumistamme niin kauan kuin tarve vaatii ja varmistaa, että Ukrainalla on kaikki mahdolliset valmiudet puolustaa itseään Venäjän raakalaismaista hyökkäystä vastaan. Ukraina on meille olemassaolon kysymys.

Arvoisa ministeri, riittääkö tämä tuki Ukrainalle, vai pitääkö meidän löytää rahaa vielä lisää? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

16.19 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa huomata, kuinka yksimielisiä olemme tässä Ukrainan tuessa. Tämä yksimielisyys ei kuitenkaan ehkä ihan Euroopan laajuudessa ole aivan samalla tasolla ja yhtenäistä kuin täällä meillä, ja tärkeitä onkin, että pystyttäisiin myös vaikuttamaan tähän muuhun eurooppalaiseen mielipiteeseen.

Suomi on tehnyt Ukrainan kanssa jo viime kaudesta lähtien hyvää yhteistyötä ympäristö- ja energiasektorilla, pyrkinyt olemaan apuna siinä, että arvioidaan ja kirjataan näitä ympäristötuhoja ylös, jotta voidaan saada Venäjä niistä myös vastuuseen. Haluaisin kuulla, miten tämän työn jatko on edennyt. Energiasektorilla on paljon mahdollisuuksia edistää vihreätä siirtymää ja jälleenrakennusta ja energiatehokkaita ratkaisuja ja näin myös tukea sitä Ukrainan EU-prosessia.

Sitten yksi kysymys vielä tänne kotimaahan liittyen. Henkinen tuki Ukrainasta paenneille on tärkeitä myös, ja meidän ortodoksikirkko on ottanut siinä isoa vastuuta. En tiedä, ei kuulu aivan ministerin toimialaan, mutta: [Puhemies koputtaa] onko meidän ortodoksikirkkoa tuettu tässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

16.20 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa nähdä meidän vankkumaton, yksimielinen tuki myös tämän asian kohdalla, jossa lähetämme sotilaita kouluttamaan ukrainalaisia sotilaita. Olette myös, ulkoministeri, tehnyt hyvää työtä kansainvälisissä yhteyksissä vakuuttamalla tätä suomalaisten kansan tahtoa ja kertomalla eteenpäin sitä, että meidän tuki Ukrainalle on ja pysyy.

Ukrainalaisia sotilaita voi auttaa myös toisella tavalla. POW on ikävä kirjainyhdistelmä — sotavangit. Ja kun on ollut mahdollista tavata vapautettuja sotavankeja, niin haluan kysyä ministereiltä: onko meillä joitain ajatuksia, millä tavoin voisimme Suomea auttaa noita muutamassa kuukaudessa langanlaidoiksi kidutettuja vapautuneita taistelijoita? Sama kysymys voisi koskea vaikka ukrainalaisia lapsia, joita on sitten Venäjältä saatu pakko-kaappausten jälkeen palautettua. Sotilailla on siis oltava motivaatio kohdallaan — se on tietenkin vapaa isänmaa, mutta kyllä se on myös kodit, perheet ja se kokonaisuus, [Puhemies koputtaa] jota he puolustavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.22 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru nosti esiin muun muassa USA:n presidentinvaalit. Nythän on sellainen tilanne, että USA:lla on aika paljon huolia monessa muussakin suunnassa tässä maailmassa, ja haluaisin sitä kysyä, mitenkä Euroopassa on varauduttu. Jos USA:n tuki suuntautuu joihinkin muihin paikkoihin, niin onko Eurooppa kykenevä tukemaan Ukrainaa? Ja ehkä tähän täsmennyksenä se, kun meillä on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa ja tuki on ollut aika vankkaa ja jossain kuitenkin se aseellisen tuen raja tulee vastaan: Miten suhtautuvat Euroopan läntiset maat, jotka ovat tavallansa ehkä hiukan päässeet matkustamaan vapaalla tässä? Miten varmistetaan, että heiltä saadaan se tuki, jota heiltä oikeasti muutkin tällaiset Euroopan itäisemmät maat odottavat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

16.23 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omien laskujeni mukaan Ukraina ja sen kansa ovat kohta käyneet tätä taistelua tuhat päivää vapautensa puolesta. He eivät myöskään ole itse valinneet mitata vapautensa arvoa tällä tavalla. Heillä ei myöskään ole mahdollisuutta kokea edustaja Kokon mainitsemaa sotaväsymystä, ja siksi myöskään meillä ei ole siihen oikeutta.

Arvoisa puhemies! Jonain päivänä koittaa kuitenkin rauha, siihen meidän on uskottava. Silloin mitataan meidän Ukraina-tukeamme uudella tavalla, kun maata aletaan jälleenrakentamaan. Silloinkaan ei ole varaa laskea päiviä tai vedota väsymykseen, vaan täytyy pohtia sitä, kuinka autamme sodan aikana taloutensa menettänyttä maata nousemaan jaloilleen miljardeja maksavan jälleenrakentamisen edessä. Toisin sanoen edessä on pitkä matka ja tämän salin yksimielisyys on tärkeää osana sitä, mutta kuten tässä kävi aikaisemmin ilmi, on myös toivottavaa, että Suomi tekee kaikkensa, että tällainen yksimielisyys löydetään Euroopan tasolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.24 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuo sotaväsymys on juuri se, mikä ei iskeä saa, ja lännen yhtenäisyys on aivan keskeistä siinä, että Ukrainaa jatkossakin tuetaan. Kun kävin Ukrainassa ja vierailimme Harkovan alueella, kuvernööri kertoi siitä valtavasta massatuhosta, mitä Venäjä omilla pommituksillaan sodan alusta saakka on aiheuttanut. Yli 26 000 rakennusta Venäjä oli Ukrainan puolelta tuhonnut: kouluja, käytännössä yliopistokaupungin. Tuli lähiopetuksen alasajo ynnä muuta. Siellä oli isoja tavoitteita siitä, että maa jälleenrakennetaan nopeasti uudelleen, ja yksi oli koulujen jälleenrakentaminen. Kysyinkin ministeriltä vielä siitä, onko tulossa jotain nimenomaan tämäläisyyteen humanitäärisen, koulujen uudelleenrakentamiseen ja lasten oppimisympäristöjen parantamiseen ja siihen, että siellä jatkossa sitten normaalia elämää niissä puitteissa, mitkä siellä tällä hetkellä ovat, voitaisiin paremmin elää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

16.25 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan tulee olla sitoutunut tukemaan Ukrainaa sen puolustautuessa Venäjän häikäilemätöntä hyökkäystä vastaan, ja Suomen tulee osaltaan olla mukana vahvistamassa tätä sitoutuneisuutta, sillä kyse ei ole vain Ukrainan ja sen kansan itsenäisyydestä vaan laajemmin koko Euroopan demokraattisten valtioiden koskemattomuudesta. Rintamalla käytettävä materiaalituki on yhä ensiarvoisen tärkeää, mutta on hyvä huomioida, että kokonaisvaltainen tuki tarkoittaa myös sotilaallista koulutusta, jota esimerkiksi EUMAM-operaation kautta on voitu toteuttaa. Suomen kaltaisella maalla on tässä todella paljon annettavaa, ja pidän erittäin tervetulleena sitä, että tätä työtä on tarkoitus jatkaa. Kysyisin ulkoministeri Valtoselta: millä tavoin Suomi osaltaan pyrkii vahvistamaan Euroopan tahtotilaa ylläpitää kokonaisvaltaista tukea Ukrainalle? Se on aivan kriittinen kysymys myös Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ulkoministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

16.26 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos runsaista kysymyksistä ja kommenteista, mutta eritoten tuesta selonteolle ja sitä kautta Ukrainan puolustustaistelulle.

Edustaja Yrttiahon kysymykseen, mitä tulee sotilaskoulutuksen antamiseen Ukrainassa: Suomi ei anna sotilaskoulutusta Ukrainassa, emme ole lähettämässä sotilaita Ukrainaan. Muissa operaatiomaissa asia on harkinnassa. Kyse on Euroopan unionin maista pois lukien Norja, joka on myös mukana tässä harjoituksessa.

Puolustusmateriaalitukea ei lasketa osaksi kehitysapurahoja. Mistä ne sitten koostuvat: Suomi on hyvin laajasti tukenut suoraan järjestöjä, ja toisaalta meiltä on valtavasti täältä käsin lähtenyt myös yksityiseltä ja vapaaehtoiselta toimituksia Ukrainaan keskeisesti.

Ja tämä myös edustaja Savolan kysymykseen, mitkä ovat ne konkreettiset materiaaliavut siviilisektorille, humanitaarinen apu nyt erityisesti talvea kohden. Puhutaan toki ruoka-avusta, terveyspalvelusta, hätämajoituksesta ja energiasektorin puolella tietysti generaattoreista alkaen kaikesta, mitä siviiliyhteiskunta siellä nyt suinkin tarvitsee. [Mikko Savola: Erittäin hyvä!] Ja tosiaan, niin kuin pääministeri Orpo nyt viikonloppuna kertoi, tässä on lähdössä 11 materiaaliapulähetystä, pääasiassa yritysten lahjoituksia, EU:n pelastuspalvelumekanismien kautta Ukrainaan.

Edustaja Kiljunen kysyi Moldovan äänestystuloksesta. Se on merkittävä. On hienoa nähdä, että Moldovan kansa äänesti eurooppalaisen tulevaisuuden puolesta eli samalla vapauden, demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta. Tuloshan oli tiukka, mutta siihen nähten valtava voitto, että sinä päivänä, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, 24. päivä helmikuuta 2022, Venäjähän aloitti myös Moldovassa massiivisen hybridioperaation, jonka tarkoituksena oli viedä kansalta tahto liittyä läntisiin rakenteisiin, erityisesti Euroopan unioniin, nostamalla muun muassa energian hintaa kohtuuttomaksi ja nostamalla sitä kautta inflaatiota. Ihmisten kukkarossa se muutos näkyi, mutta ihmiset ovat viisaita. He näkevät, mikä tässä on takana. Meidän tulee tietysti jatkaa edelleen Moldovan tukemista, näin olemme tässä matkan varrella tehneetkin.

Edustaja Immosen hyvään kysymykseen: on aivan totta, että koulutusoperaation puitteissa saamme toki tietoa myös sodankäynnin muuttuvista muodoista ja sitä kautta arvokasta tietoa myös meidän puolustusteollisuudellemme.

Edustaja Kiurun kysymykseen: Toden totta muun muassa Pohjois-Korean liittyminen Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa, ei pelkästään materiaalituen vaan mahdollisesti myös sotilaiden muodossa, on erittäin huolestuttava kehitys. Sitä seurataan. On toden totta niin, että oikeastaan riippumatta siitä, mitä Yhdysvaltain vaaleissa tapahtuu, Euroopan vastuu paitsi omasta puolustuksestaan, omasta pelotteestaan, myös Ukrainan tukemisesta tulee kasvamaan.

Edustaja Kokon kysymykseen, ja itse asiassa usea muukin kysyi tästä, miten pidämme huolta siitä, että tuki säilyy laajana, Ukrainalle riittävänä, ja miten saamme läntiset kumppanimme tähän mukaan. No, tässä on tietysti kaksi puolta. Ensimmäinen on se, että me tuetaan ja edistetään kaikkia semmoisia rakenteita, jotka meidän organisaatioissamme, kuten nyt erityisesti Euroopan unionissa ja Natossa, velvoittavat kumppani- ja liittolaismaitamme bruttokansantuotteen mukaiseen osallistumiseen. Eli silloin jokainen maa osallistuisi Ukrainan tukemiseen ja toki myös laajemmin Euroopan puolustuksen, pelotteen rakentamiseen suhteessa kansantuotteeseensa, mikä siis takaisi tasaisen taakanjaon. Tästä kertoo nyt noin esimerkiksi Euroopan rauhanrahasto, joka sitä tekee, mutta myös tämä Na-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

ton puitteissa sovittu 40 miljardin vuosittainen tuki Ukrainalle, jonka vastuu jaetaan bkt-avaimen mukaisesti. Mutta tämän rinnalla tietysti pidämme yllä Ukrainan asiaa. Eilen olin Euroopassa — no, Euroopassa olemme tälläkin hetkellä — Berliinissä, ja annoin runsaasti taas haastatteluja siitä, minkä vuoksi on tärkeää, että Ukrainaa tuetaan. Tällaista työtä tietysti tehdään paitsi julkisuuden kautta myös kaikissa kokouksissa, joissa vaikutamme.

Edustaja Hopsun hyvä kysymys Ukrainan tukemisesta EU-tiellä: Aivan ehdottomasti näin. Se on itse asiassa rinnakkainen myös Ukrainan tukemiselle Nato-tiellä, Suomi on myös siihen sitoutunut. Se edellyttää myös vahvaa kansalaisyhteiskuntaa, vahvoja instituutioita, vahvaa demokratiaa. Ortodoksikirkon tukemisesta en osaa sanoa, mutta meidän tuemme erilaisia järjestöjä. En tiedä, meneekö sitä kautta, mutta käsittääkseni Suomen valtio ei suoraan tue Ukrainan ortodoksikirkkoa.

Edustaja Kumpula-Natrin kysymykseen: Suomi laajasti tukee Ukrainassa terveyssektoria, joka auttaa myös erityisesti traumojen hoidossa. Tämä koskee toki sekä sotavankeja että erityisesti myös lapsia. Tähän liittyen itse asiassa tutkimme juuri uutta hanketta. Tämä on ministeri Tavion tontilla, mutta toki erittäin kiinnostava ja tärkeä meille kaikille. [Puhemies koputtaa]

Päätän tähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.38.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

18.38 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta selonteosta, jossa linjataan Suomen jatkavan osallistumista Euroopan unionin sotilaalliseen tukiohjelmaan Ukrainalle. Ukrainassa jatkuva Venäjän raaka hyökkäyssota muistuttaa meitä siitä, ettei Euroopan turvallisuutta voida pitää itsestäänselvyytenä. Tästä syystä meidän on tuettava Ukrainaa niin pitkään kuin se on tarpeen. Suomen tuki Ukrainalle jatkuu monella rintamalla, kuten kehitysyhteistyössä, puolustusmateriaaleissa, siviilikriisinhallinnassa sekä humanitäärisen avun kautta. Meidän tulee myös olla valmiita kasvattamaan tukea kaikilla tavoilla, myös sotilaallisesti, sekä osallistua jälleenrakentamiseen sitten, kun sen aika koittaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan puolustajien rohkeus ja sitkeys ansaitsevat meidän tukemme. Osallistuminen EUMAM Ukraine -operaatioon on tärkeä osa Ukrainan puolustusvalmiuden vahvistamista. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta EUMAM-operaation kautta. Operaatio tarjoaa Ukrainalle välttämätöntä koulutusta ja osaamista, joita maa tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa. Suomi jatkaa sitoutumistaan tähän operaatioon enintään 60 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonanto-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

tehtävissä. Tämä on osoitus Suomen vahvasta tuesta Ukrainalle ja sen kyvyille puolustaa itseään.

Arvoisa rouva puhemies! Kun Ukrainassa järjestetään uusia liikekannallepanoja, meidän ja muiden länsimaiden on otettava entistä suurempi vastuu heidän koulutuksestaan. Suomalaiset ovat olleet mukana kouluttamassa noin 4 500:aa ukrainalaista sotilasta, jotka ovat koulutuksen jälkeen palanneet Ukrainaan jatkamaan maansa puolustamista.

Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan puolustaminen on Euroopan yhteinen asia, ja tämä operaatio on tärkeä askel kohti rauhaa ja vakautta. Meidän tulee jatkaa osallistumistamme niin kauan kuin tarve vaatii ja varmistaa, että Ukrainalla on kaikki mahdolliset valmiudet puolustaa itseään Venäjän raakalaismaisia hyökkäyksiä vastaan. Ukraina on meille olemassaolon kysymys. Slava Ukraini! — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.41 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle. Selonteon mukaisesti osallistumme Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon. Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa, ja niin pitää tässä tilanteessa olla. Annamme tukea humanitaarisena apuna ja otamme vastaan pakolaisia. Apua menee myös järjestöjen kautta.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus on vedenjakajalla. Koko turvallisuusjärjestelmä Euroopassa on haastettu. Puolustamme Euroopalle ja ihmisyydelle tärkeitä arvoja, vapautta, turvallisuutta, demokratiaa ja oikeusvaltiota. Mitä Euroopalla olisi ilman niitä? Olisi pelkoa, painostusta ja mielivaltaa. Olisi nukkehallituksia, väkivaltaa ja murhia.

Arvoisa puhemies! Tilanne Ukrainassa on kriittinen. Länsimaissa ei ole varaa sotaväsymykselle. Pohjois-Korean sotilaiden siirtäminen rintamalle on huolestuttavaa. USA:n presidentinvaali ja sen vaikutukset eivät ole vielä tiedossa. Epävarmuutta on paljon.

Neuvostoliiton panssarit vyöryivät Unkariin vuonna 1956. Venäjä jatkaa Neuvostoliiton perintöä Ukrainassa. Viktor Orbánin asenne Ukrainan tukemiseen on käsittämätön, kun sitä peilaa Unkarin omaan historiaan. Euroopan on otettava turvallisuudestaan suurempi vastuu. Ukrainan tukemiselle ei ole vaihtoehtoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi poissa. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.43 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on täällä lähete keskustelussa mielenkiintoinen aihe. Valtioneuvosto antaa eduskunnalle selonteon Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaallisen EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon enintään 60 sotilaalla 15.11.2026 saakka. Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvontatehtäviin sekä tähän liittyviin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin EU-jäsenmaiden alueella pois lukien Suomi.

Selonteko koostuu karkeasti sanottuna kahdesta osasta: Suomen erilaisten Ukraina-tukimuotojen perin ansiokkaasta luettelemisesta, eli yleisestä taustoituksesta, ja itse käsittelyssä olevan operaation seikkaperäisestä erittelystä. Osaan 1 ei ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista syventyä paria poikkeusta lukuun ottamatta.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat antaa selonteon tietojen mukaan Ukrainalle koulutustukea viidellä eri tavalla: avustusoperaatiolla Puolassa, Interflex-koulutusoperaatiolla

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Britanniassa, miinanraivauksen peruskoulutuksella Liettuassa, F-16-lentokoulutuksen tukemisella Ilmavoimien maalilennoin Tanskassa ja viidentenä käyttäjä-, huolto- ja tyyppi-koulutuksella materiaaliluovutusten yhteydessä Suomessa.

EUMAM-avustusoperaation mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoita EU-jäsenvaltioiden koulutus-toimia. Operaatio toimii EU:n alueella. Koulutusta järjestetään erityisesti Puolassa ja Sak-sassa, joissa sijaitsevat operaation joukkoesikunnat. Koulutusta voidaan järjestää myös muualla Euroopan unionin alueella erimittaisina jaksoina.

Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrai-nan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jal-kaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalais-kouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta.

Arvoisa puhemies! Suomen tuki Ukrainalle on monipuolista ja vahvaa, kuten kuuluu-kin. Täytyy ymmärtää kuitenkin myös se seikka, että Ukrainan lisäksi Suomi itsekin hyö-tyy osaltaan kohteelle annettavasta koulutustuesta. Siitä muutama esimerkki.

Suomalaiskouluttajat kehittyvät avustusoperaation aikana kouluttajana yleisesti koke-muksen karttuessa.

Toiseksi: Koulutusoperaatioon tuo oman mausteensa se, että se järjestetään toisessa EU- ja Nato-maassa. Ylipäänsä koulutuspaikan fyysinen sijainti muualla kuin Suomessa vie suomalaiset tutusta ja turvallisesta ympäristöstä ehkä jollakin lailla hieman jopa oman epä-mukavuusalueen ulkopuolelle, mikä itsessään on jo arvokas kokemus. Lisäksi toimintaym-päristö on maantieteeltään ja ilmastoltaan hitusen erilainen. Tästä voin sanoa, että kun itse olen palvelut YK-joukoissa, niin sekin antaa tietynlaista samanlaista syvyyttä.

Kolmanneksi: Koulutettavan joukon ollessa muita kuin kanssasuomalaisia painottuvat kouluttajajaksilöiden kielelliset ja viestinnälliset kyvykkyydet. Koulutuksen aikana taidot myös varmasti kehittyvät. Naton jäsenenä kyseiset kyvykkyydet ovat entistä tärkeämpiä.

Arvoisa puhemies! EUMAM-operaatioon osallistuminen on suomalaissotilaiden osaa-misen ja koulutuskokemuksen kannalta jatkossa suhteellisesti entistäkin keskeisemmässä roolissa, sillä kansainväliset koulutustehtävät vähenevät pian toisaalle. Tasan viikko sitten tiedotettiin, että Suomi päättää kriisinhallintaosallistumisensa OIR-operaatiossa Irakissa kuluvan vuoden loppuun mennessä. Yhdysvaltojen johtaman kansainvälisen koalition Operation Inherent Resolve -operaatio, OIR, johon Suomi on osallistunut vuodesta 2015 lähtien, on ollut kymmenen vuoden ajan Isisin vastaisen kansainvälisen koalition sotilaal-linen operaatio. USA on syyskuussa sopinut Irakin kanssa siirtymävaiheesta, joka johtaa operaation päättymiseen. Viime vuodet Suomella on ollut operaatiossa noin 75 sotilasta, jotka ovat toimineet koulutus- ja neuvontatehtävissä sekä esikunta-, hallinto- ja tukitoimis-sa.

Arvoisa puhemies! — Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hy-vä.

18.49 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme tästä aiheesta nyt käyneet aika pitkän ja mittavan keskustelun, ja edustaja Mäenpään tämä viimeinen puheenvuoro henki sitä samaa, mikä tässä eduskunnassa nyt on vallalla suhteessa tähän Ukrainan soti-laalliseen avustusoperaatioon ja sen jatkamiseen. Tärkeätä on huomata se, että eduskunta

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

on tässä yksimielinen. Tässä ei ole oppositio—hallitus-jakoa lainkaan. Me kaikki tunnistamme tuon Ukrainan tilanteen vaativuuden, sen käymän puolustussodan ja siihen liittyvän, YK:n peruskirjan kautta määrittyvän tehtävän, jossa me annamme täyden tuen sille.

On mielenkiintoista katsoa sitä Ukrainan tilannetta noin kansainvälisestä tilanteesta. Täällähän on käytetty puheenvuoroja myöskin siitä, onko kaikkien tuki yhtä laajaa tai prosentuaalisesti yhtä vahvaa kuin Suomessa, ja tähän täytyy vastata: ei ole. Ei ole. Joku on käyttänyt täällä varmaan tänäänkin jo termiä, onkin käytetty termiä ”sotaväsymys”. Tässä on eroja meillä kansakunnilla, ja Suomen lähtökohta tässä on vähän toinen. Suomalaisen lähtökohta kokonaisuudessaan on toinen. Me näemme tämän 24. helmikuuta vuonna 22 alkaneen Venäjän invaasion, brutaalien hyökkäysten, Ukrainaan eksistenssikysymyksenä, koska meillä on syvämuistissa aivan toinen päivämäärä, 30. marraskuuta 1939. Sama bruttaali hyökkäys tuli Suomeen, ja sen takia me suomalaiset katsomme kaikki yhdessä velvollisuudeksemme tukea Ukrainaa, ja sitä tukea varmasti annetaan jatkossa niin pitkään kuin on tarve antaa. Valitettavasti tässä vaiheessa sotilaallista tukea joudutaan antamaan niin kauan kuin tämä bruttaali hyökkäys jatkuu. Toivottavasti tulee se hetki, että me pääsemme myöskin rakentamaan sitä yhteiskuntaa yhdessä, ja se on kaikilla meillä iso tehtävä.

On hieno asia, että Ukraina on jo tavallaan voittanut, kuten tasavallan presidentti sanoi, tämän sodan siinä mielessä, että Ukraina kansakuntana on nyt kansakuntien joukossa. Sen kansan identiteetti on korkeampi kuin koskaan historiassa. Se näyttäytyy nyt selkeänä yhtenäisenä vastarintana, vähän niin kuin talvisodan henki Suomessa yhdisti kansakunnan. Se on selvä, että Ukraina on tämän voittanut, mutta nyt on kysymys siitä, millä tavalla me pystymme sitten yhdessä rakentamaan rauhaa sieltä eteenpäin. Tässä suhteessa on tärkeää, että tämä eurooppalainen tie Ukrainalle varmistetaan. On hienoa rekisteröidä juuri nyt ja tänä päivänä se äänestystulos, mikä Moldovassa, naapurimaassa, saatiin. Pienellä, niukalla enemmistöllä moldovalaiset myöskin valitsivat eurooppalaisen suunnan, ja tässä suhteessa me annamme siihenkin kaiken tukemme, mikä voidaan antaa. Tämä on yksi ketju tässä kokonaisuudessa.

Toistan sen, mikä tässä on tullut sanottuakin: eduskunta on tässä suhteessa yksimielinen, ja valiokunta tulee myöskin käsittelemään tämän asian tässä hengessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.52 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtioneuvostolle tästä selonteosta koskien tätä Euroopan unionin sotilaallisen avun operaatiota Ukrainalle. On todella tärkeää, niin kuin ulkoasiainvaliokunta edellä kuvasi, että Suomessa eduskunta ja koko päätöksenteko, kuten varmasti laajasti koko suomalainen yhteiskunta, seisovat järkähtämättä ukrainalaisten tukena ja avustavat kaikin käytettävissä olevin ja tarkoituksenmukaisin keinoin Ukrainaa tässä puolustustaistelussa, jossa Ukrainan kansa ja maa eivät ainoastaan taistele oman olemassaolonsa ja tulevaisuutensa puolesta, vaan meidän koko vapaan maailmamme puolesta, koko sääntöperustaisen maailmanjärjestyksen puolesta, pienempien valtioiden oikeuden puolesta elää turvassa suurempien naapureidensa ja erilaisten imperialististen johtajien mielivallalta. Eli Ukrainan taistelu todella ansaitsee kaiken tukemme. Tämä koulutuspanos, jota Suomi tätä kautta antaa, on tietysti tärkeä mutta vain hyvin pieni osa isosta kokonaisuudesta.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Ja, arvoisa rouva puhemies, tässä yhteydessä, kun keskustelemme nyt Ukrainan puolustustaistelun tukemisesta, haluaisin vielä hieman laajentaa keskustelua siihen, että tarvitsemme todella Euroopan unionilta vahvat takeet ukrainalaisten taistelutahdon ylläpitämiseksi, siitä, että Euroopan unioni tulee seisomaan Ukrainan tukena myös maan jälleenrakentamisen osalta. Viestin pitää olla kristallinkirkas, koska se on sinne juoksuhautoihin ja etulinjassa taisteleville välttämätön tuki sille moraalil turvaamiselle, kun taistellaan ja joka päivä henki vaarannetaan oman maan puolesta, että se oman maan tulevaisuus tulee sen sotilaallisen voiton saavuttamisen jälkeen olemaan kirkas. Se tulee olemaan Ukrainan kansan tahdon mukaisesti osana eurooppalaista yhteisöä, ja Ukraina tulee saamaan ne mahdollisuudet, jotka jo aiemmin esimerkiksi EU-jäsenyyden myötä ovat monille entisille neuvostotasavalloille koittaneet. Ne ovat tuoneet ihmisille mahdollisuuden vaurastua mutta elää hyvässä ja turvallisessa yhteiskunnassa, jossa ihmiset voivat omaa onnellisuuttaan tavoitella.

Mutta samaan aikaan, kun tämän vakuutuksen ukrainalaisille annamme, mielestäni Euroopan unionin tulee työskennellä kaikin tavoin osana läntistä yhteisöä löytääkseen ne lainsäädännölliset viitekehykset, joiden puitteissa Venäjä pannaan maksamaan Ukrainan jälleenrakentaminen. Venäjän jäädytetyistä varoista täytyy löytyä varat sekä Ukrainan puolustustaistelun tukemiseen tässä tilanteessa että ukrainalaisten voiton jälkeen myös Ukrainalle aiheutettujen vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen. Tämän täytyy olla koko läntisen maailman yhteinen tavoite, ja tähän päämäärään täytyy päästä, jotta sillä pystytään erilaisille diktaattoreille ja muille johtajille, jotka ajattelevat, että voivat saavuttaa jotain hyökkäämällä [Puhemies koputtaa] toisiin maihin, lähettämään kristallinkirkas viesti, että tällaista ei sallita ja [Puhemies koputtaa] jokainen, joka rikkoo kansainvälistä oikeutta, YK:n peruskirjaa, joutuu siitä lopulta tilille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.55 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tuosta edustaja Auton puheenvuorosta. Rauha koittaa. Emme tiedä, koska se koittaa, mutta toivottavasti mahdollisimman pian. Ja sen on koitettava siinä asennossa, että Ukraina säilyttää asemansa, itsenäisyytensä, suvereniteettinsa ja mahdollisuuden päättää täysin itsenäisesti myös rauhan ehdoista ilman, että Ukrainan yli ja ohi sovitaan siitä, miten jatkossa mennään.

Rauhan jälkeen alkaa täysimittainen jälleenrakennus, ja sen rahoittaminen on aivan mieletön urakka — kuukausia sitten, taitaa olla puoli vuotta sitten, on arvioitu, että 600 miljardia dollaria. Muistaakseni se oli se arvio silloin, ja hinta nousee koko ajan, mitä enemmän infraa ja asutusta ynnä muuta tuhoutuu. On selvää, että Venäjä on saatava tästä vastuuseen. Venäjällä on paljon jäädytettyä omaisuutta Venäjän ulkopuolella, ja vähintäänkin se omaisuus on saatava jälleenrakennukseen hyväksikäytettyä.

On myös muistettava, että Suomi on joutunut kärsimään tämän sodan myötä aivan merkittäväällä tavalla — samalla tavalla moni muu Euroopan maa, mutta Suomi ehkä tässä rajanaapurina erityisen paljon. Pakotteet aiheuttavat ongelmia jokaiselle pakotteita asettaneelle maalle luonnollisesti, se ei ole kenenkään kannalta, maailmantalouden kannalta, hyödyllistä eikä kannatettavaa. Suomi on menettänyt esimerkiksi Fortumin laitoksia, Nokian Renkaiden tehtaat, aivan miljardiluokan menetyksiä, ja aivan syyttä. En olisi heittä-mässä tässä vielä pyyhettä kehään. Kyllä näillekin maksaja täytyy löytyä, ja Fortumhan on aloittanut prosessin. Emme tiedä, miten se päättyy, mutta idea lienee siinä se, että kansain-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

välisen tuomioistuimen tai tällöisten kautta saadaan varallisuutta yhtiön hyväksi niistä rahoista ja omaisuudesta, mitä Venäjällä on Venäjän ulkopuolella.

Kiitän tässä istunnossa aikaisemmin iltapäivällä käydystä keskustelusta, joka oli sangen yksimielinen. Joitakin aivan perusteltuja kriittisiä kysymyksiä esitettiin, mutta nekin siinä hengessä, missä toivoin tämän keskustelun etenevän, että Ukrainaa on tuettava ja tuki ei saa loppua kesken ja mihinkään sotaväsymykseen ei kerta kaikkiaan ole varaa. Tässä taistellaan demokratian, ihmisoikeuksien, vapauden, länsimaille tärkeiden ihmisarvojen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En halua mitenkään viivyttää tätä keskustelua, mutta edustajat Kiuru ja Autto molemmat nostivat erittäin isoja teemoja esille. Edustaja Kiurun puheenvuorossa ehkä keskeinen avaus oli juuri se, että kun tässä pyritään rauharatkaisuihin, ja aselepoon nyt ensimmäisessä vaiheessa, niin mitään ratkaisuja ei saa tehdä karttapöydillä joidenkin muiden toimesta kuin ukrainalaisten toimesta. Eli Ukrainan täytyy olla kaikissa vaiheissa mukana. Mitään Jaltan sopimuksia tässä ei tarvita, eli että suurvallat sopivat tämän tilanteen ja tekevät diilit. Se ei ole mahdollista. Se ei voi olla se linja, millä eurooppalaista turva-arkkitehtuuria jatkossa rakennetaan. On ehdottomasti tunnistettava, että Ukrainalla on oltava äänensä siinä pöydässä. Zelenskyin käynnistämä kymmenen kohdan rauhanohjelma, joka on meillä Suomessakin keskusteluissa — muun muassa lauantaina oli tämä ympäristödialogi sen rauhanohjelman puitteissa, mihin pääministerit osallistuivat molemmista maista — on juuri sitä, mitä me nyt yhdessä käymme lävitse, kuinka Ukrainaa lähdetään kehittämään jatkossa sitten, kun nämä rauhansopimukset saadaan aikaan.

Edustaja Autto vuorostaan nosti esille sen perspektiivin, mikä tässä täytyy ukrainalaisille mahdollistaa, ja he ovat sen nyt kovin halukkaasti myöskin vastaanottamassa, road map to Europe, eli miten rakennetaan se tie eurooppalaiseen sekä arvoyhteisöön, aivan totta, niin kuin edustaja Kiuru viittasi, että myöskin yhteistyöjärjestelmään ja siihen koheesioturvallisuutta ja kokonaisvaltaista turvallisuutta omaavaan järjestöön, mitä Euroopan unioni nimenomaan on. Se on se iso tie, mikä täytyy Ukrainalle nyt avata. Kun edustaja Autto vetää suurta valiokuntaa, hän tietää vallan mainiosti tämän laajentumiskeskustelun sisällön tällä hetkellä, ja siihen viittasin, arvoisa puhemies, sillä Moldovan kansanäänestyksellä tässä kohdassa, että nämä tukevat nyt toinen toisiaan — tämän eurooppalaisen mahdollisuuden aukeaminen näille itäisen Euroopan maille.

Tähän yhteyteen, arvoisa puhemies, ehdottomasti haluan vielä lisätä yhden tärkeän huomion: Tällä hetkellähan tuo tilanne näyttäätyy sikäli huonona, että Valko-Venäjä, joka siinä vieressä on, on asemaltaan ja Lukašenkan hallinnon kautta liittoutunut Venäjän kanssa ja tukee Venäjän sotatoimia mitä julkeimmalla tavalla, vaikkei itse suoraan osallistukaan niihin. Valko-Venäjän opposition demokraattisten voimien laaja vaikutusvalta tuli osoitettua vuoden 2020 vaalien jälkeen, jolloin käytännössä enemmistö valitsi Svjatlana Tsih'anouskajan maan presidentiksi. Se ei ole toteutunut, mutta tämä demokraattinen oppositio on järjestäytynyt, ja Euroopan neuvoston puitteissa he jo toimivat täysimääräisesti. Sieltä täytyy lähteä liikkeelle niin, että myöskin Valko-Venäjälle tarjotaan se sama eurooppalaisen tien mahdollisuus ja että emme sulje ovia tai tee joitain diilejä tässä suhteessa.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Isoin kulma on sitten se, millä me saataisiin uusi Eurooppa rakennettua, ja kyllähän se on se, minkä me kuulumme, kun venäläiset oppositiojohtajat Juliya Navalnaja ja Vladimir Kara-Murza täällä Suomessa kävivät. [Puhemies koputtaa] He kertoivat, että on olemassa se toinenkin Venäjä. Eli kun Venäjä muuttuu, niin silloinhan me tietysti saadaan sitten täysin uudentyyppinen ratkaisu tähän aikaiseksi. [Puhemies koputtaa] — Puhemies, näen että kello kulkee, mutta sanon vain sen, että siinä tilanteessa olemme sitten, että todellakin Venäjän täytyy osallistua näihin jälleenrakennuskuluihin, mihin tänään on viitattu, ja silloin meillä ovat siinä yhteydessä myöskin oikeudenkäynnit sotarikoksista, mihin Venäjä on syyllistynyt, ja siinäkin Euroopan neuvosto toimii täällä hetkellä. — Näen ajan kulumisen. Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä, hallituksen esitys 51 valtiopäiviltä 24, otsikko on laki yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta. Tässä hallituksen esityksessä yliopistoille ja ammattikorkeakouluille säädetään velvollisuus periä muuhun kuin suomen- ja ruotsinkieliseen ammattikorkeakoulututkintoon ja alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen hyväksytyiltä EU- ja Eta-maiden ulkopuolisilta opiskelijoilta täyskatteellinen lukuvuosimaksu. Lukuvuosimaksun perimisvelvollisuuteen esitetään poikkeusta, jonka mukaan tilapäistä suojelua saavat opiskelijat eivät kuulu lukuvuosimaksuvelvollisuuden piiriin.

Nykylain mukaan lukuvuosimaksuvelvollisuudesta voi vapautua, jos oleskeluluvan peruste vaihtuu. Tästä on katsottu aiheutuneen ongelmia korkeakoulujen talouden ja koulutuksen suunnittelulle. Erityisesti ammattikorkeakouluilla on ollut kasvava ongelma opiskelijoista, jotka hakeutuvat maahan opiskelemaan, mutta hakevat nopeasti muuta, useimmiten työntekijän oleskelulupaa. Näiden edellä mainittujen ongelmien ehkäisemiseksi ja korkeakoulujen lukuvuosimaksukertymän turvaamiseksi yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin esitetään muutosta, jonka mukaan lukuvuosimaksuvelvollisuus säilyy, vaikka opiskelijan oleskeluluvan peruste muuttuisi esimerkiksi työperusteiseksi.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Hallituksen esityksessä EU- ja Eta-alueen ulkopuolisten maiden kansalaisille asetetaan korkeakouluopintoihin hakeutumiseen liittyvä hakemusmaksu. Sen tavoitteena on vähentää heikkolaatuisten hakemusten määrää, koska niiden käsittelystä on ollut paljon työtä korkeakouluille. Vuoden 24 ensimmäisessä, pääosin vieraskielistä koulutusta koskevassa yhteishaussa hakijoita oli yli 60 000 jaossa olleisiin 8 300 opiskelupaikkaan. Korkeakoulujen on käsiteltävä myös sellaiset hakemukset, jotka eivät täytä hakukelpoisuuden ehtoja.

Hallituksen esityksessä esitetään myös tilauskoulutuksessa havaittuihin ongelmiin puuttumista nykyistä selkeämmillä säännöksillä. Tilauskoulutusopiskelijoiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin kiinnitetään huomiota tilaajien ja korkeakoulujen välisissä sopimuksissa sekä korkeakoulujen tilauskoulutukseen hakeutuville opiskelijoille suuntaamassa tiedottamisessa.

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan myös lisättäväksi korkeakouluille tiedonsaantioikeus niiden tarvitsemista hakijoiden ja opiskelijoiden oleskelulupatiedoista sekä oikeus antaa tietoja oma-aloitteisesti Maahanmuuttovirastolle. Kyseisen tiedonsaantioikeuden tarkoituksena on mahdollistaa lukuvuosimaksujen kiertämistä koskevan lainsäädännön täytäntöönpano. Hallituksen esityksen mukaan korkeakoulut voivat käyttää tietojensaantioikeuttaan myös muuhun kuin lukuvuosimaksujen perimiseen ja maksujärjestelyihin, apurahoihin sekä koulutusjärjestelyihin liittyvissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta puoltaa mietinnössään hallituksen esitystä muuttaa yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia. Valiokunta on tehnyt eräitä lähinnä teknisluontoisia muutoksia kumpaakin lakiesitykseen. Tähän mietintöön on jätetty valiokunnassa kaksi vastalauseetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Koponen, olkaa hyvä.

16.37 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kiitos puheenjohtaja Haataiselle asian esittelystä.

Alkuun on hyvä sanoa tärkein asia: tämä on aivan loistava esitys. EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta saapuvien opiskelijoiden sietääkin maksaa omat opintonsa itse. Pidän suorastaan röyhkeänä suomalaista veronmaksajaa kohtaan, että aiemmin näin ei ole ollut. Tällä esityksellä siirrymme myös yleispohjoismaiselle linjalle, jossa EU- ja Eta-alueiden ulkopuoliset opiskelijat maksavat omat korkeakouluopinnot. Esitys ehkäisee lisäksi korkeakouluopintojen hyväksikäyttöä maahanmuuttoväylänä Eurooppaan, joka on lisääntynyt viime vuosina.

Puhemies! Esitys tosiaan on suomalaisen veronmaksajankin kannalta loistava, mutta vähemmän yllättäen vasemmistoliitossa esityksestä ei pidetä. Vasemmiston mielestä ulkomaalaisten opiskelijamaksuista pitäisi sen sijaan luopua kokonaan. Vasemmisto on ilmeisesti sitä mieltä, että veroja on varaa repiä suomalaisten selkänahasta ja ottaa lisää velkaa samalla, kun maksetaan EU- ja Eta-alueiden ulkopuolelta tulevien opiskelut Suomessa. — Ei näin.

Puhemies! Vasemmistoliitto ei siis yllättänyt omassa kannassaan, mutta hieraisin kyllä silmiäni, kun huomasin, että ainakin puheissaan myös suomalaisen duunarin puolella olevat demarit vastustivat tätä esitystä — esitystä, missä siirrymme yleispohjoismaiselle linjalle. Onko niin, että Suomi ei ole vielä tarpeeksi velkaantunut ja työn raskaan raataja ei maksa vielä tarpeeksi veroja? Ilmeisesti demareilla rahaa on ja velkaa on varaa ottaa, kunhan ei vain nosteta ulkolaisten opiskelijoiden lukukausimaksuja.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.39 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitos vaan edustaja Koposelle siitä, että hän kertoo, mikä on vasemmistoliiton linja ennen kuin ehdin tänne pönttöön asti itse, mutta nyt, kun olisin voinut kertoa, mikä se linja oikeasti on, hän lähti jo pois salista.

Vasemmistoliitto puolustaa maksutonta koulutusta Suomessa. Lukukausimaksujen täyskattaisuus tulee laskemaan hakijamääriä suomalaisiin korkeakouluihin ja vaikeuttamaan tarvittavien osaajien saamista Suomeen. Suomessa on suuri työvoiman tarve esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja tekniikan aloilla, ainakin jos elinkeinoelämää uskoo — ehkä jotkut eivät usko. Näillä aloilla lukukausimaksut nousevat nyt niin paljon, että kynnys Suomessa opiskeluun nousee huomattavasti. On totta, että korkeakoulujen taloutta pitäisi vahvistaa, mutta se ei kuitenkaan toteudu kansainvälisten opiskelijoiden lukukausimaksuja korottamalla — Orpon hallitusohjelmassa nimittäin todetaan, että korkeakoulujen valtionrahoitusta leikataan maksuja vastaavasti. Korkeakoulujen talous ei siis tästä vahvistu.

Kansainvälisten opiskelijoiden määrä tulisi kolminkertaistaa nykytilanteeseen verrattuna. Nyt Suomen mahdollisuus kilpailla kansainvälisistä opiskelijoista muiden maiden kanssa heikkenee oleellisesti. Vaikka hallitus, tai ainakin osa hallituspuolueista, puhuu kauniisti siitä, miten tärkeää on saada osaajia Suomeen, näyttää se kuitenkin toimivan itse tätä linjaustaan vastaan. Onko Suomella siis varaa näyttää ovea lahjakkaimmille ja sitoutuneimmille kansainvälisille opiskelijoille vain siksi, että heillä kaikilla ei taustansa vuoksi ole välttämättä lainkaan varaa maksaa korkeita lukukausimaksuja?

Arvoisa puhemies! Kansainvälisten opiskelijoiden hakemuksille on tarkoitus palauttaa myös käsittelymaksu. Suomalaisittain kohtalainenkin hakemusmaksu voi olla köyhemmissä maissa hyvin korkea kynnys suhteessa yleiseen tulotasoon ja toimia liian suurena kynnyksenä sitoutuneille ja lahjakkaille kansainvälisille opiskelijoille hakea Suomeen opiskelemaan. Jos kansainvälinen opiskelija maksaa hakemuksen lähettämisen lisäksi lukuvuosi- maksun, oleskelulupamaksun ja päälle vielä muut, toiseen maahan muuttamiseen liittyvät maksut ja kulut, nousee kokonaispotti melko valtavaksi. Lisäksi opiskelijan oleskeluluvalle maahan tullut säilyisi jatkossa lukukausimaksuvelvollisena, vaikka hänen oleskelulupansa peruste muuttuisi. Kansainväliset opiskelijat jäävät Suomeen nimittäin pääsääntöisesti perheellistymisen tai työllistymisen vuoksi. Tällainen pitäisi nähdä positiivisessa, ei negatiivisessa valossa. Työpaikan saaminen, avioituminen, perheen perustaminen ovat merkittäviä pitovoimatekijöitä, joita ei ole viisasta heikentää, jos meillä kerran on pulaa osaajista. Tämä muutos tulisi vähentämään motivaatiota jäädä Suomeen ja ottaa töitä vastaan, mikä entisestään vaikeuttaa osaajapulaa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Näiden seikkojen perusteella ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseeseen 1 sisältyvät lakiehdotukset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.43 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! On selvää, että korkeakoulujen taloutta pitää vahvistaa, mutta tämä esitys, jossa EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukumaksuja korotetaan, ei ole mikään ratkaisu asiaan. Hallitusohjelmassahan esitetään, kuten edustaja Lohikoski edellä sanoi, että valtion rahoitusta leikataan vastaavasti. Tässä on siis selkeä uhka, että korotukset johtavat lopulta vain rahoituksen vähenemiseen.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Lukumaksujen täyskateellisuus vähentää hakijoita ja vaikeuttaa osaajien saamista Suomeen etenkin aloille, joilla työvoimapula on jo akuutti, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä tekniikan aloilla. Toisin sanoen Suomen kyky kilpailla kansainvälisistä opiskelijoista heikkenee, ja tämä vie meitä kauemmas tavoitteista kolminkertaistaa kansainvälisten opiskelijoiden määrää.

Arvoisa puhemies! Kysymys on myös arvoista. Taloudellinen tilanne ei saa määritellä, kuka voi opiskella Suomessa, oli kansalaisuus mikä tahansa. Täyskateelliset maksut sulkevat ovet monilta lahjakkailta opiskelijoilta, jotka eivät voi taloudellisesti tänne sitoutua. On hyvä muistaa, että osaaminen ja motivaatio eivät katso maksukykyä. Siksi tämä ei ole Suomen etu.

Hallituksen esityksessä maksujen korotus astuisi voimaan kerralla elokuussa 2026, mikä tuo epävarmuutta kansainvälisten opiskelijoiden hakuprosesseihin ja tekee myös samalla kerralla selväksi tämän hallitusohjelman kirjauksen, että edetään kohti täyskateellisuutta.

Lopuksi vielä haluan mainita, että kansainvälisten opiskelijoiden jääminen Suomeen opiskelujen jälkeen on tärkeä kysymys, ja uskon, että voimme siihen vaikuttaa monella eri tavalla, mutta tämä, jossa ovi lyödään monen edestä kiinni jo ennen tuloa, ei ole yksi niistä. Ja ehkä tällaisella yleisellä asenneilmapiirillä on myös merkittävä vaikutus siihen, kuinka houkuttelevaksi ja toimivaksi suomalainen yhteiskunta koetaan. Ehkä jokainen voi tuolillaan pohtia, kuinka tässä on viime aikoina onnistuttu. Siksi kannatan edustaja Lohikosken tekemää ehdotusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.45 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomessa tarvitaan kansainvälisiä opiskelijoita, eivätkä lukukausimaksut tuo heitä tänne. Orpon hallituksen esitys lukuvuosimaksujen korottamisesta täyskateellisiksi on ristiriidassa sen kansallisen tavoitteen kanssa, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä kolminkertaistuisi ja 75 prosenttia heistä myös työllistyisi Suomeen.

Kannatettava asia hallituksen esityksessä on se, että tilapäistä suojelua saavat eivät jatkossa enää ole lukukausimaksuvelvollisia.

Lukuvuosimaksujen täyskateellistamisesta johtuva lukukausimaksujen korotus johtaa mitä todennäköisimmin tänne hakeutuvien opiskelijoiden lukumäärän vähenemiseen. Esimerkiksi Ruotsi otti käyttöön sekä lukukausimaksut että hakijamaksut EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille vuonna 2011. Syksyllä 11 hakijoiden määrä laski edellisvuoteen nähden noin 60 prosenttia ja oli laskussa vielä seuraavan kahden vuoden ajan. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on sittemmin kasvanut asteittain ja palautunut kymmenen vuoden päästä vuonna 21—22 suurin piirtein sinne vuosien 2010 ja 2011 lukemiin. On kuitenkin vaikeaa arvioida, miten lopulta Suomessa tulisi käymään, mutta laskusuunta on aika selvä.

Lukuvuosimaksujen täyskateellistamisen vastinparina Orpon hallitusohjelman mukaan toimii korkeakoulujen valtionrahoituksen leikkaaminen. Kyseessä on siis koulutusleikkaus, kun korkeakoulujen valtionrahoitus vähenee.

Lukukausimaksujen korottaminen johtaa siihen, että Suomi menettää motivoituneita ja osaavia opiskelijoita. Sen vuoksi lukukausimaksujen nostamisen sijaan tuemme maksutonta koulutusta ja tässä kohtaa siis vasemmistoliiton esitystä. Näin Suomi onnistuu jatkossa-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

kin pysymään kansainvälisille opiskelijoille houkuttelevana vaihtoehtona opiskelupaikkaa valittaessa eikä opiskelijoiden välillä olisi taloudellista erottelua.

Opiskelijajärjestöt ovat myös ehdottaneet, että jos lukukausimaksut nousevat täyskateellisiksi, tulisi niihin kehittää lainahyvitystä vastaava kannustava korvausmenettely. Myös korkeakoulujen mahdollisuuksia myöntää stipendejä ja maksukompensaatioita pitäisi vahvistaa, jos maksut nousevat.

Arvoisa puhemies! Hakemusmaksun palauttamista on koulutuksen järjestäjän näkökulmasta pidetty toivottavana. Hakemusmaksun suuruus on määritelty maltilliseksi, ja sen on arvioitu vähentävän perusteettomia hakemuksia ja sen kautta korkeakoulujen hallinnollista työmäärää. Erityisesti maksuttomuus saattaisi lisätä hakemusten määrää, ja siksi hakemusmaksu olisi meistä mahdollinen tukemaan sujuvaa hakemusten käsittelyä, jos tämä muu maksuttomuus etenisi.

Esityksen mukaan Opetushallitus keräisi nämä hakemusmaksut ja niiden tuotto käytetään järjestelmän kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Tähänkin opiskelijajärjestöt ovat nostaneet esiin sitä vaihtoehtoa, miten hakemusmaksu sitten voitaisiin jälkikäteen hyvittää opiskelumaan tulleeille.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää ajatuksen siitä, että lukuvuosimaksuja yritetään kiertää hakemalla eriperusteista oleskelulupaa, yleensä siis työperusteista. Hallituksen esityksen mukaan opiskelija säilyisi lukuvuosimaksuvelvollisena, vaikka hänen oleskelulupansa perusteet muuttuisivat elämäntilanteen muutosten myötä. Lukujen perusteella kyseessä on kuitenkin hyvin marginaalinen ilmiö. Vuonna 22 halukkuutensa vaihtaa opiskelijan oleskelulupaa työntekijän oleskelulupaansa hakemalla kyseistä lupaa osoitti 171 opiskelijaa, ja vuonna 2019 myöntöjä oli 17 kappaletta ja vuonna 22 oli 67 kappaletta.

Lähtökohtaisesti tulisi nähdä hyvänä asiana, jos ihminen työllistyy tänne jo opintojen aikana, perustaa mahdollisesti perheen Suomeen ja kiinnittyy näin ollen meidän yhteiskuntaan. Työllistyminen on hyvää kotouttamista, ja tämä varmistaisi myös sen, että useampi korkeakouluopiskelija tänne tavoitteemme mukaisesti myös opiskelujen jälkeen jää. Emme tätä muutosta hallituksen esityksessä voi kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

16.50 Sara Seppänen ps: Arvoisa herra puhemies! Voisi sanoa, että vihdoinkin tämä hallitus toteuttaa nyt nämä lukuvuosimaksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksuissa ja nimenomaan täyskatteellisina. Me joudumme Suomessa taloudellisesta tilanteesta johtuen säästämään ihan joka paikasta, ja on aivan oikein, että nyt nämä korkeakouluopiskelijat, jotka saapuvat EU- ja Eta-maiden ulkopuolisista maista, joutuvat osallistumaan omien opintojensa kustantamiseen.

On myös ihan selvää, että tämä korkeakoulujen hakemusmaksu tarvitaan, jotta näitä turhia hakemuksia myöskin voidaan karsia pois. Nimittäin ne työllistävät näitä oppilaitoksia, ja sieltä usein sitten karsiutuu näitä hakemuksia, jotka ovat tavallaan tehty vain hakemusten vuoksi.

Myöskin se, että OKM:n seuranta- ja arviointiryhmän mukaan lukuvuosimaksujen käyttöönotolla ei ole ollut pitkäaikaisia haitallisia vaikutuksia korkeakoulujen kansainvälistymiseen tai EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden halukkuuteen opiskella suomalaisissa korkeakouluissa. Eli nämä ulkomaalaisten opiskelijoiden määrät voivat pudota välittömästi maksujen käyttöönoton jälkeen, mutta yleensä nämä hakijamäärät kää-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

tyvät kyllä sitten nopeasti kasvuun. Verrokkimaissa tämä käytäntö on toiminut, ja myöskään Suomen kilpailuasema ja muu eivät edellytä maksuttomuutta näiden hakemusten ja lukuvuosimaksujen suhteen. Eli tämä on erittäin tervetullut uudistus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

16.53 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jos suomalaisen korkeakouluun saapuu kansainvälinen opiskelija esimerkiksi Bangladeshista, kenen tuo koulutus kuuluu maksaa: suomalaisten veronmaksajien vaiko lähtökohtaisesti kansainvälisen opiskelijan itsensä lukuvuosimaksujen muodossa? Nykyisinhän maksuvastuu on suurelta osin suomalaisilla. Suomalaiset siis tekevät koulutuksellista hyväntekeväisyyttä kansainvälisille opiskelijoille samaan aikaan, kun koulutussektori kärvistelee tukalien taloudellisten aikojen keskellä. Näin ei toimita edes verrokkimaissamme Ruotsissa, Norjassa tai Tanskassa, joissa kansainväliset opiskelijat vastaavat lähtökohtaisesti itse kustannuksistaan.

Nykylaissa määritelty lukuvuosimaksun vähimmäismäärä ei riitä kattamaan koulutuksesta syntyneitä kustannuksia. Toisaalta rahoitusvaikeuksistaan huolimatta korkeakoulut jakavat valtaosan keräämistään lukuvuosimaksuista erilaisina apurahoina ja maksuvapauksina takaisin opiskelijoille. Nyt lakia muutetaan. Jatkossa kansainväliseltä opiskelijalta perittävien lukuvuosimaksujen on katettava koulutuksen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Puhutaan täyskattaisuudesta eli siitä, että kansainvälinen opiskelija kattaa itse kustannuksensa täysimääräisesti. Tämä on erinomainen lähtökohta.

Samalla esitetään myös toinen lukuvuosimaksuihin liittyvä ongelma. Korkeakouluissa on nimittäin havaittu, että osa kansainvälisistä opiskelijoista tarkoituksellisesti väistää velvollisuuttaan maksaa lukuvuosimaksunsa. Näin voi tapahtua esimerkiksi seuraavasti: Ensimmäisenä vuonna lukuvuosimaksu maksetaan. Toisena vuonna maksu vältetään ilmoittautumalla poissaolevaksi opinnoista ja hakeutumalla työelämään. Työpaikan saamisen myötä haetaan oleskelulupaa työn perusteella, jonka saatua ilmoittaudutaankin takaisin läsnäolevaksi korkeakouluun, eikä tämän jälkeen lukuvuosimaksuvelvollisuutta enää ole. Näin kansainvälisen opiskelijan on ollut mahdollista kikkailla itsensä eroon tuhansien eurojen maksuvelvollisuudesta ja vieläpä täysin laillisesti. Jatkossa tämäkään ei olisi enää mahdollista, ja parempi niin.

Korkeakoulujen lisäksi myös maahanmuutto- ja rajaviranomaiset ovat ilmaisseet huolensa siitä, että korkeakouluopiskelijan oleskelulupa muuttuu väyläksi saapua Suomeen ihan muuta tarkoitusta varten kuin korkeakouluopintoja varten, siis toisin sanoen maahan-tulokäytäntöjen kiertämiseksi. Se ei ole nykylainsäädännön tarkoitus eikä nykyisen hallituksen tahtotila.

Näiden lakimuutosten myötä Suomi asettuu samaan rintamaan muiden Pohjoismaiden kanssa. Kuten muidenkin tässä salissa käsiteltyjen maahanmuuton kiristysten osalta, myös tämä herättäneenä näköä salin vasemmassa laidassa. Tosiasia kuitenkin on, että ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä erityisesti EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta on kasvanut Suomessa nopeasti, mutta heidän Suomeen jäämisensä tai tänne työllistymisensä eivät ole merkittävältä osin parantuneet. Itse asiassa ulkomaista kysyntää on valtavan paljon enemmän kuin mitä meillä on opiskelupaikkoja tarjolla. Se jo itsessään kuormittaa nykyistä järjestelmäämme, mutta myös tarjoaa meille mahdollisuuden edellyttää tulijoilta enemmän nyt säädettyä hakemismaksun muodossa.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Suomalaisessa korkeakoulussa opiskelleista valitettavan moni työllistyy opintojensa jälkeen aloille, joille ei olisi edes tarvinnut korkeakoulutusta. Näin ollen ulkomaisten opiskelijoiden kouluttamiseen käytetyt julkiset varat eivät ole kohdentuneet järjestelyn primäärin tavoitteen mukaisesti, siis osaavan ja tuottavan työvoiman saamiseksi suomalaisille työmarkkinoille. Ulkomaisten opiskelijoiden määrän kasvattaminen tai suomalaisten korkeakoulutuksen heille tarjoaminen ei ole itseisarvo. Se arvo syntyy siitä, että heistä mahdollisimman moni jäisi opintojen jälkeen Suomeen osaavaksi ja tuottavaksi työvoimaksi — tätä järjestelyä kun ei ole tarkoitettu hyväntekeväisyydeksi, vaan molempia osapuolia hyödyttäväksi. Nykyisellään järjestelmä hyödyttää liian suurilta osin vain toista osapuolta eikä suinkaan Suomea.

Korkeakoulujärjestelmämme ei toden totta ole hyväntekeväisyyslaitos eikä kehitysavun jatke, vaan sen tulee jatkossa palvella paremmin maksajaansa, suomalaista veronmaksajaa. Siksikin nämä muutokset viedään nyt läpi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

16.58 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, jossa yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia muutetaan niin, että EU- ja Eta-maiden ulkopuoliset opiskelijat maksavat yleiskatteellisen maksun, niin sanotun lukuvuosimaksun. Suomi toivottaa kyllä tervetulleiksi kansainväliset opiskelijat ja tutkijat, mutta erityisesti viime aikoina olemme toivottaneet heidät tervetulleiksi nopeiden ja sujuvien oleskelulupakäsittelyjen kautta. Kun vielä pari hallituskautta sitten korkeakouluopiskelijoiden ja tutkijoiden oleskelulupaprosessit saattoivat kestää yli puoli vuotta, joskus jopa 8—10 kuukautta, nyt käsittelyajat ovat joitain viikkoja tai reilun kuukauden. Tämä on yksi keino toivottaa kansainväliset opiskelijat ja tutkijat tervetulleiksi Suomeen, joka tietenkin tunnetaan maailmalla hyvästä koulutuksesta.

Meille suomalaisille maksuton koulutus on iso arvo, ja me tiedämme ja tunnistamme sen meidän yhteiskunnassamme, ja kokoomus puolustaa tätä maksutonta koulutusta. Emme voi kuitenkaan tässä taloudellisessa tilanteessa tarjota sitä koko maailman kansalaisille vaan heille, jotka ovat jo Suomessa ja haluavat rakentaa tulevaisuuttaan täällä jatkossakin.

Tässä hallituksen esityksessä lukukausimaksujen lisäksi on muutoksia tilauskoulutukseen ja heille, jotka hakeutuvat tänne korkeakouluihin, tulee nimellinen hakemusmaksu.

Nykyisistä lukuvuosimaksuvelvollisuuksista on voinut vapautua vaihtamalla oleskelulupaperustetta. Se on tosiaan vielä tällä hetkellä mahdollista, mutta tästä on aiheutunut varsinkin ammattikorkeakouluille talouden ja koulutuksen suunnittelulle ongelmia. Valiokunta sai selvitystä, ja sen mukaan korkeakouluilla on ollut kasvava ongelma opiskelijoista, jotka hakeutuvat maahan opiskelemaan mutta hakevat nopeasti muuta, useimmiten työntekijän oleskelulupaa. Lisäksi opiskelijat ovat voineet ilmoittautua pitkiksikin ajoiksi poissa oleviksi, hakea työpaikkaa ja hankkia työntekijän oleskeluluvassa edellytettyä työhistoriaa, minkä on todettu vaikeuttavan opintotarjonnan suunnittelua. Näitten ongelmien ehkäisemiseksi ja korkeakoulujen lukuvuosimaksukertymän turvaamiseksi valiokunta piti perusteltuna yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin esitettyä muutosta, jonka mukaan lukuvuosimaksuvelvollisuus säilyy, vaikka opiskelijan lupaperuste muuttuisi esimerkiksi työperusteiseksi.

Näillä lukuvuosimaksuilla ja niiden yleiskatteellisuudella todellakin siirrytään kohti meidän keskeisten verrokkimaiden, kuten Ruotsin, Tanskan ja Norjan, käytäntöä, ja se an-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

taa mahdollisuuden kohdistaa aikaisempaa enemmän resursseja korkeakoulujen koulutuksen laadun kehittämiseen. Valiokunnan näkemyksen mukaan meidän maamme osaamistason nostamiseksi tulee panostaa kansainvälisten opiskelijoiden ja muiden osaajien kotoutumiseen ja luoda kansainvälisille opiskelijoille kannusteita jäädä maahamme töihin tutkinnon suorittamisen jälkeen. Yksi iso kannuste tähän on se, että Suomessa EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleva opiskelija kun saa tutkinnon suoritettua, tulevaisuudessa ja tällä hetkellä itse asiassa hän saa oleskeluluvan kahdeksi vuodeksi suoraan. Vielä kolme neljä vuotta sitten tilanne oli se, että opiskelijalta vaadittiin tutkinnon suorittamisen jälkeen, jotta hän voi hakea töitä ja jotta hän voi saada sen jälkeen oleskeluluvan, reilun 5 000 euron omaisuus tilillä per oleskelulupavuosi. Eli näin ollen myöskin kansainvälisiä opiskelijoita kannustetaan tutkinnon suorittamiseen ja sen jälkeen työnhakuun ja jäämiseen Suomeen rakentamaan Suomea ja yhteistä tulevaisuuttamme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.03 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen keskeiset sisällöt ovat perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia. Esitetty ratkaisu täyskatteisiin lukuvuosisimaksuihin siirtymisestä on perusteltu, jotta julkinen koulutuksen rahoitus kohdistuisi nykyistä selkeämmin juuri kansalliseen koulutustason nostoon. Täyskatteellisuus vastaa keskeisten verrokkimaiden, kuten Ruotsin, Norjan ja Tanskan, käytäntöä.

Korkeakouluilla, erityisesti ammattikorkeakouluilla, on kasvava ongelma opiskelijoista, jotka hakeutuvat maahan opiskelemaan, mutta hakevat nopeasti muuta oleskelulupaa, useimmiten työntekijän oleskelulupaa, kuten täällä aikaisemmin jo todettiin. Tämä on osoittautunut ammattikorkeakouluissa hankalaksi, koska kun kuitenkin joudutaan varamaan nämä resurssit sen opinno tuottamiseen ja siihen, minkälaista opintotarjontaa sitten tehdään, niin jos tämä opiskelijan maassaololupa muuttuu kesken kaiken, tämä tuottaa jonkinlaista tappiota kyllä ammattikorkeakoululle. Itsellenikin on taustaa ammattikorkeakoulusta, ja tätä on ihan selkeästi ollut lisääntyvässä määrin.

On myös havaittu, että kyllä meillä hakijoita riittää EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta, vaikka näitä maksuja laitettaisiinkin voimaan.

Ehdotetut muutokset lukuvuosisimaksujen kiertämisen ehkäisemiseen ovat kannatettavia. Muutokset aiheuttavat korkeakouluille lisää työtä oleskelun perusteiden selvittämiseksi.

Ja näihin hakemusmaksuihin lyhyesti. Tällä hetkellä korkeakoulut käsittelevät huomattavan määrän hakemuksia tarjolla oleviin koulutuspaikkoihin nähden erityisesti vieraskieliseen koulutukseen opiskelijoita valittaessa. Korkeakoulujen työmäärän vähentämiseksi hakemusten määrän rajoittaminen on tarpeellista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

17.04 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä esitys, ja olen sitä mieltä, että tämä hallituksen esitys pitää tehdä joka tapauksessa riippumatta siitä, minkälainen taloustilanne on. Kun meillä on ahdas julkisen talouden tilanne, niin tämä hallituksen esitys on hyvä tehdä, mutta vaikka meillä olisi aivan toisenlainen tilanne, vaikka julkisen talouden tilanne olisi vahvasti ylijäämäinen, meidän siltikin pitäisi tehdä tämä esitys monestakin erisyystä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Vuonna 2015—2016 ensimmäisen kerran mahdollistettiin lukukausimaksut EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille. Silloin tosin tehtiin sellainen järjestely, että minimi asetettiin 1 500 euroon, mikä oli kovin vähäinen. Nyt tässä esityksessä siirrytään kohti täyskätteellisuutta, mikä on oikein, ja tietysti pitäisi pyrkiä myös ei ainoastaan täyskätteellisuuteen vaan siihen, että jäisi myös marginaalia siihen väliin.

Oikeastaan se tulokulma tähän on se, että meidän ei pitäisi kilpailla maksuttomuudella, vaan meidän nimenomaan pitäisi kilpailla sillä, että me pystytään tarjoamaan laatua. Jos me pystytään tarjoamaan laadukasta koulutusta kansainvälisesti verrattuna, niin silloin meille kyllä riittää opiskelijoita. Kun menee oikeastaan mihin tahansa yliopistoon Euroopassa, maailmalla, missä on lukukausimaksuja, siis huomattavasti korkeampia kuin Suomessa tulee olemaan, niin siellä on aivan valtava määrä erityisesti jatkotutkinto-ohjelmissa kansainvälisiä opiskelijoita Euroopan ulkopuolelta. On joitakin aloja, mitä esimerkiksi aasialaiset hallitsevat lähes täysin, ja silloin voidaan myös miettiä sitä kysymystä, että jos mennään joitakin, sanotaan kymmeniä vuosiakin eteenpäin, niin ne ovat nämä ryhmät, jotka pitkälti sitten myös hallitsevat näitä osaamisen alueita. Mutta se on vielä eri kysymys.

Myös tämä hakemusmaksu on varsin paikallaan. Silloin vuoden 2016 kieppeillä tehtiin se virhe, että se muistaakseni poistettiin. Silloin ei ollut vielä lukukausimaksuja, niitä vasta säädettiin, mutta taisi olla pieni hakemusmaksu. Sen poistaminen on minun mielestäni ongelma, koska jos henkilö ei ole yhtään valmis sitomaan omia resurssejaan, siis edes muutamaa kymmentä euroa, niin se herättää kyllä kysymyksen siitä, kuinka tosissaan niitä hakemuksia sitten tehdään. Okei, siellä on varmaan joukossa niitäkin, jotka hakevat ihan tosissaan, mutta silloinhan niitä hakemuksia, jos ne ovat täysin maksuttomia, ilmaisia, voidaan tehdä ihan huvin vuoksi ja ties mistä tarkoituspästä lähtökohtaisestikin. Pienehkö hakemusmaksu on täysin perusteltu. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys, jolla otetaan lukukausimaksut käyttöön Euroopan unionin ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille, on mielestäni erittäin hyvä ja perusteltu. Ei Suomen tarvitse olla mikään ilmaisen koulutuksen väylä koko maailmalle. Se menettely, mikä Euroopan unionin alueella on, on mielestäni hyvä, ja tähän on ollut käytössä jo Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa, jotka ovat Suomen kannalta ehkä parhaita verrokkimaita koko maailmassa: avoimia demokratioita, länsimaisia valtioita, joilla on korkea sivistystaso. Että ei tässä kannata suomalaisten olla murheellisia tämän muutoksen takia. Jos sitten joku haluaa Suomeen tulla opiskelemaan, ehkä joku... Voisin kuvitella, että tulisi esimerkiksi Kiinasta, jossa on paljon, valtava määrä, ihmisiä — jos oikein muistan, Kiinassa on tällä hetkellä 300 miljoonaa ihmistä, joilla on enemmän rahaa kuin eurooppalaisilla keskimäärin. Jos sieltä joku tulee opiskelemaan vaikka Suomeen, vaikka tekniikkaa, vaikka tänne Aalto-yliopistoon, niin hänellä varmaan on varaa maksaa sitten ihan asianmukainen täysi korvaus siitä saamastaan opiskeluoikeudesta ja siitä sivistyksestä, minkä hän täällä opiskelunsa aikana saa. Että mielestäni hallituksen esitys on perusteltu.

Ja sitten näiden turhien hakemusten osalta otetaan tällainen maksu: jos tekee turhaan ja jonkun luokattoman hakemuksen, siitäkin joutuu maksamaan. Se on mielestäni aivan perusteltua. Ja toivoisin, arvoisa puhemies, tässä yhteydessä — vaikka tämä asia ei tähän kuulu — että näiden hallinto-oikeuksiin tulevien valitusten osalta otettaisiin sama käytän-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

tö. Sinne lähetetään mitä uskomattomimpia valituksia mitä kummallisimmilla syillä. Kun näihinkin tulisi samanlainen maksu, niin se rauhoittaisi hallinto-oikeuden työtä ja toisi sen todellisen välityskanavan käytön realistiselle pohjalle. Tämä varausmaksu, minkä opiskelija maksaa, jos hän hakemuksen jättää, vaikka pilan päiten olisikin tehnyt, on perusteltu — on aivan oikein, että siitä joutuu maksamaan, koska silloinhan se vaikuttaa positiivisesti myös niiden ihmisten hakemukseen, jotka tosissaan hakevat ja haluavat opiskella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

17.09 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Muutaman asian vielä lisäisin tuohon äskeisen puheenvuorooni. Valiokunta piti myönteisenä, että tällä lakiehdotuksella annetaan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille toimivalta määritellä eri koulutusohjelmien lukuvuosimaksut. Tämä mahdollistaa sen, että maksujen suuruuden määrittelyssä voidaan ottaa huomioon sekä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen että koulutusalojen väliset erot.

Tämä on tärkeää myös sen takia, että korkeakoulu voi siis jatkossa katsoa koulutuksen kustannukset katetuiksi jo ennen opiskelijan valmistumista ja ottaa halutessaan käyttöön tällaisen ohjelmakohtaisen elikkä tavallaan tutkintokohtaisen maksun. Tämä mahdollistaa myös sen, että kun korkeakoulut tulevaisuudessa tulevat tarjoamaan enemmän esimerkiksi suomen kielen opetusta, niin muualta EU- tai Eta-maasta tullut opiskelija ei ajattele, että hän ei voi opiskella sitä suomen kieltä, koska se mahdollisesti pidentäisi hänen valmistumistaan kolme kuukautta tai jopa yhden lukukauden. Jos tämä lukukausimaksu on tutkintokohtainen, ohjelmakohtainen, niin vaikka siinä menisikin sitten neljä ja puoli vuotta, niin se on sama maksu kuin silloin, että siinä menee neljä vuotta. Tämä kannustaa myöskin EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevia opiskelijoita opiskelemaan suomen kieltä tai sitten josain välissä tekemään töitä jonkin aikaa mutta niin, että se tutkinnon suorittaminen ei lii-
kaa veny, mutta kuitenkin saattaa jonkin aikaa pidentyä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain 6 luvun ja kauppakamarilain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 9/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.11 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Joudun tekemään tähän esitykseen vastalauseen mukaisen lausumaesityksen johtuen siitä, että tämä esitys on valitettavan löyhä kunnianhimon tasoltaan. Hallituksen esitys tulisi lopulta käsittelemään vain 30—40:tä

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

pörssiyritystä, kun me tiedämme, että näiden yritysten hallituksissa aliedustetun sukupuolen osuus on jo huomattavasti korkeampi.

Olen hyvin surullinen, että huolimatta kauniista puheenvuoroista hallituksen suunnalta siitä, että tasa-arvoa halutaan edistää aivan kaikilla eri sektoreilla, on kuitenkin päätetty käyttää sitten tämän direktiivin sallimissa rajoissa kaikki helpotukset ja kaikki lievennykset ja ottaa kaikista pienin minimivaihtoehto käyttöön tasa-arvon edistämiseksi ja aliedustetun sukupuolen määrän edistämiseksi yrityksissä. Tässä myös on surullista, että tässä Suomen implementaatioesityksessä on päätetty ottaa direktiivin sanktiot vain vajavaisesti käyttöön, mikä myöskin jättää tämän direktiivin aivan todella kommaksi. Tämä näkyy myös asiantuntijalausunnoissa: kaikki tasa-arvon kanssa työtä tekevät tahot totesivat, että tämä jää valitettavan heikoksi ja me jätetään tässä todella suuri mahdollisuus käyttämättä.

Tämä on surullista ja vastoin niitä kaikkia kauniita puheenvuoroja, mitä on pidetty. On myöskin valheellista sanoa, että jos tämä direktiivi implementoitaisiin vahvemmin, valitaisiin paikkoihin ihmisiä, keillä ei ole pätevyyskysymyksiä. Se olisi meidän lainsäädännön vastaisista.

Tässä päätetään tehdä nyt tällainen todella köykäinen ja kunnianhimoton ja heikko versio direktiivistä, jota on työstyetty vuosikymmenkaupalla. Tämän takia jätän tähän vastalauseen mukaisen lausumaesityksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

17.13 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Heti tähän alkuun totean, että kannatan edustaja Diarran edellä tekemää esitystä.

Samoin kannan huolta siitä, että tässä hallituksen esityksessä kunnianhimon taso tasa-arvon edistämiseksi ei ole riittävällä tasolla. Olisi ollut hyvä tilaisuus ottaa paljon suurempia askeleita paremman tasa-arvon ja paremman sukupuolijakauman toteutumisen suuntaan, ja nyt tämä tilaisuus jää hyödyntämättä. Se on kyllä todella todella valitettavaa, ja tästä tulee paljon palautetta niitten tahojen osalta, jotka tätä tasa-arvon edistämistyötä tekevät, ja olisi ollut hyvä, että hallitus olisi näitä tahoja kattavammin kuullut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan hyvä, että tätä sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään myös osakeyhtiölaissa. Se, että tämä koskee näitä isompia yhtiöitä, pörssiyhtiöitä, on tavallaan ymmärrettävää, koska siellä yrityksen toiminnassa on paljon enemmän ihmisiä takana, ja heidän asiantuntemuksensa sillä alalla, jolla yritys toimii, on varmasti erittäin suureksi hyödyksi. Ymmärrän senkin, että jossakin pienialaisessa yrityksessä, jonka omistajakunta on pieni, tämän tasa-arvopykälän täydellinen noudattaminen olisi hieman vaikeampaa. On ihan hyvä, että ensimmäisiä askeleita ollaan ottamassa siihen suuntaan, ja uskon, että tällä tiellä pysytään ja tällä tiellä kuljetaan tulevaisuudessa paljon reippaammin eteenpäin. Hyvä, että alkuun päästään. Tämä ei tietenkään ole vielä lopullinen tilanne, mikä tässä pitäisi saavuttaa, mutta nyt ollaan oikealla tiellä. Uskon, että osakeyhtiöille, jotka toimivat sen alkuperäisen idean perustalla, että yhtiönhän pitää tuottaa omistajalleen tulosta ja voittoa, se on se pääasiallinen tehtävä, ja tätä kautta sinne varmaan sitten siivilöityy oikeita ihmisiä tekemään yhtiön hyväksi töitä hallituksessa ja myös toimitusjohtajina, mikä on erittäin suotavaa.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi suurten konsernien vähimmäisverosta annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 98/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 156/2024 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle asetuksenantovaltuussääntelyn päivittämistä oikeusministeriön hallinnonalalla koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 73/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 5/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 5/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.16 Juho Eerola ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt lyhyesti tämän hallituksen esityksen 73/2024 eli asetuksenantovaltuussääntelyn päivittämisestä oikeusministeriön hallinnonalalla koskevaksi lainsäädännöksi tehdyn lakivaliokunnan yksimielisen mietinnön.

Eli lakivaliokunta ehdottaa kohdassa 10 lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen tarkistamista. Eli tämä virke kuuluu, että ”Tuomioistuimen ilmoituksesta ja rekisteriin merkittävistä tiedoista säädetään valtioneuvoston asetuksella”, ja se muutetaan muotoon ”Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuomioistuimen ilmoituksesta ja rekisteriin merkittävistä tiedoista”. Elikkä siis yksinkertaistettuna muutetaan oikeusministeriön hallinnonalan lakia sillä viisiin, että niiden asetuksenantovaltuuksia koskevat säännökset päivitetäisiin vastaamaan nykyistä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusta. Ja tavoitteenahan tällä tietenkin on mahdollistaa uusien asetusten antaminen ja asetusten muuttaminen valtuustösäännösten nojalla ja sitten myöskin poistaa tällainen turha valtuussääntely. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tervehdin suurella ilolla tätä mietintöä, jonka puheenjohtaja Eerola juuri esitteli, koska monessa yhteydessä, varsinkin perustuslakivaliokunnassa, olen törmännyt siihen samaan ongelmaan. Monessa asiassa korostetaan monen lain kohdalla täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Se on suorastaan... Joka kerran, kun siihen törmään, aina ihmettelen, eikö tämä vieläkään ole mennyt perille. Pu-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

heenjohtaja Eerolaa voi valiokunnan puheenjohtajana onnitella siitä, että hän on ottanut neuvosta vaarin ja homma toimii.

Toteaisin, arvoisa puhemies, että kun nyt on noita ympäristöpuolen lakeja myös tuolla perustuslakivaliokunnassa käsitelty, niin kyllä niissä laeissa ei ole minkäänlaisia täsmällisyyttä eikä tarkkarajaisuutta siellä. Sitten kun mennään oikeusasteisiin, se tulee johtamaan siihen, että tulee mitä kummallisimpia tuomiota. Voisin verrata tätä tilannetta vaikka tieliikennelakiin, että kun ajetaan ylinopeutta, niin ei se voi olla niin kuin jossakin kielialueella, että ”suattaa olla, vuan suattaa olla, ettei oookkaan”. Se nopeus on kahdeksankymppiä, ja jos ajat ylinopeutta, tulee sakkoja, jos hieman hitaammin, saa ajaa. Kyllä täsmällisyys ja tarkkarajaisuus ovat lainsäädännön ydinkohtia. Ellei niitä ole, niin on aika paljon menetetty, ja silloin se antaa tuomioistuimelle sävellysmahdollisuuden, mikä mielestäni on väärin. Täällähän ne lait säädetään eikä tuomioistuimissa. [Juho Eerola: Kyllä!]

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 73/2024 vp sisältyvien 1.—24. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 104/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.20 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Syistä, jotka toin perusteellisesti esiin ensimmäisessä käsittelyssä, ja ensimmäisen käsittelyn päättäneestä äänestystuloksesta johtuen esitän, että lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

17.20 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ja siitä laadittu hallintovaliokunnan mietintö olivat viime viikolla tässä salissa ensimmäisessä käsittelyssä. Kävimme tuolloin hyvin perusteellisesti läpi hallituksen esityksen, eikä tuohon keskusteluun ole sen enempää minulla tässä yhteydessä tarvetta laajemmin palata.

Tämän hallituksen esityksen keskeisin ongelma liittyy ehdotukseen lyhentää merkittävästi suojeluperusteisten oleskelulupien kestoja. Hallituksen esityksen mukaan ensimmäinen oleskelulupa pakolaisuuden perusteella myönnettäisiin jatkossa kolmeksi vuodeksi aiemman neljän vuoden sijaan ja toissijaisen suojelun perusteella vuodeksi aiemman neljän vuoden sijaan. Muutos lupien kestossa on merkittävä etenkin toissijaisen suojelun osalta.

Me sosiaalidemokraatit olimme valiokunnassa tyytymättömiä juuri tähän muutokseen lakiesityksessä. Korostimme, että lupien keston merkittävä lyhentäminen lisää byrokratiataa, vaikeuttaa kotoutumista ja kasvattaa maahanmuuttoa hallinnoivien viranomaisten resurssitarpeita. Hallituksen esityksen perusteluissa ei ole tuotu kattavasti perustellen esiin sitä, miten nykyinen lupien pituus muodostaa tällä hetkellä yhteiskunnassamme ongelman. Tähän myös lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota. Lupien keston lyhentäminen on totta kai mahdollista nykyisen Euroopan unionin sääntelyn nojalla, mutta direktiiviä laajempia perusteluja muutokselle olisi kyllä kaivattu jo hallituksen esityksen perusteluissa.

Lisäksi on syytä painottaa, että jo tälläkin hetkellä jo myönnetty suojeluasema voidaan ottaa uudelleen harkittavaksi. Uudelleen tarkasteleminen on mahdollista, kun on ilmennyt viitteitä siitä, että suojeluaseman lakkauttamiselle tai peruuttamiselle on ulkomaalaislain mukaisia perusteita. Tämän työkalun käyttämisestä olisi mahdollista lisätä esimerkiksi viranomaisten tiedonvaihtoa vahvistamalla ilman nyt esitettyä hallituksen lakimuutosta.

Koska emme voineet valiokunnassa tukea suojeluperusteisten oleskelulupien keston merkittävää lyhentämistä, olimme mukana vastalauseessa, jossa esitettiin tältä osin toimivan nykytilan säilyttämistä. Vastalauseemme oli siltäkin osin sangen rakentava, että tuimme hallituksen esityksen useita muita muutoksia ulkomaalaislakiin, eräitä hieman toisin muotoiltuina oikeusministeriön lausunnon mukaisesti. Näitä olivat muun muassa pakolaisaseman lakkauttaminen törkeisiin rikoksiin syyllistymisen myötä ja niin sanottujen pois-suljentaperusteiden laajentaminen EU:n määritelmädirektiivin mukaisesti. Toimme esiin, että hallituksen esitys ei siis ollut kaikilta osin epäonnistunut, vaan osin myös kannatettava.

Koska vastalauseemme ei ensimmäisessä käsittelyssä saanut eduskunnan enemmistöä tuekseen ja siten tullut käsittelyn pohjaksi tässä toisessa käsittelyssä, kannatan edustaja Kontulan tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.24 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Uutta, tiukempaa suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa rakennetaan nyt hallituksen ja tietysti myös erityisesti perussuomalaisen toimesta pala palalta pitkään jatkuneiden ja punavihreän hallituksen aikana kiihtyneiden hullujen vuosien jälkeen.

Tämän lakimuutoksen tavoitteena on mahdollistaa nyt kansainvälisen suojelun tarpeen säännöllinen arviointi ja siten havaita tapaukset, joissa kansainvälisen suojelun tarve on poistunut. Jatkossa Suomi siis myöntäisi oleskelulupia pakolaisuuden ja toissijaisen suojelun perusteella vain lyhyimmäksi mahdolliseksi ajaksi. Tämäkin maahanmuuttopolitiikan

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

järjellinen tiukennus olisi ollut mahdollista toteuttaa jo aiemmin, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Samalla pyrkimyksenä on myös se, että kansallista turvallisuutta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaavien henkilöiden Suomessa oleskelua voidaan tarkastella nykyistä tiheämmin ja että tällaiset henkilöt voidaan myös poistaa maastamme. Toisin sanoen jatkossa me emme Suomea tahdo tarjota kansainvälistä suojelua heille, jotka a) eivät sitä todennetusti enää tarvitse ja jotka b) eivät sitä meitä vastaan rikkoneina enää ansaitse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen taitaa olla poissa. — Keskustelun kuluessa on edustaja Kontula edustaja Peltosen kannattamana ehdottanut lakiehdotuksen hylkäämistä, joten asian käsittely... — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.26 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kertauksen vuoksi vielä: Mehän olemme nyt kiristämässä suojeluperustaisten lupien tarkastamista sylilapsista lähtien tuhansilta ihmisiltä sillä oletuksella, että näiden tarkastusten kautta — joista siis maksetaan miljoonia, me laitetaan miljoonia lisää meidän byrokratiaan — voitaisiin saada sellaisia hyötyjä, jotka merkittävästi lyhentäisivät suojeluperustaisten oleskelulupien pituutta. Yksikään asiantuntija, jota me kuultiin, ei olettautunut, että tällaista ilmiötä tapahtuisi, koska tunnetusti suojeluperustaiset luvat liittyvät aina joko henkilökohtaisiin tai henkilökohtaisella tasolla yhteiskunnallisiin seikkoihin kiinnittyviin asioihin, ja tällaiset yhteiskunnalliset muutokset tapahtuvat yleensä hitaammin kuin vajaassa vuodessa, joka nyt on se lyhin tarkastelu-aika.

Sen sijaan meidän asiantuntijat pystyivät kyllä nimeämään tämän tolkkutoman rahanmenon ja byrokratian lisäämisen lisäksi myös koko joukon muita kielteisiä seurauksia suomalaiselle yhteiskunnalle tästä oleskelulupien lyhentämisestä. Muun muassa Helsingin poliisi arveli rikollisuuden mahdollisesti lisääntyvän, minkä lisäksi on aivan selvää, että varjotalous tulee varmasti kasvamaan ainakin jonkin verran tämän kerrannaisilmiönä.

Minä kyllä tunnen hyvin perussuomalaisten ääneen lausutut maahanmuuttopoliittiset tavoitteet, mutta sitä minä en tiennyt, että perussuomalaiset tavoittelevat myös kasvavaa varjotoutta ja lisääntyvää rikollisuutta meille koto-Suomeen. Ne olivat minulle aivan uusia avauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigeliu, olkaa hyvä.

17.28 Joakim Vigeliu ps: Arvoisa puhemies! Tahtoisin huomauttaa edustaja Kontulalle, että tämä on vain yksi osa sitä suurta kokonaisuutta, jolla maahanmuuttopolitiikkaa tällä hetkellä Suomessa kiristetään, ja ne kiristykset kohdentuvat nimenomaisesti hyvin laajoilta osin humanitäärisen maahanmuuton puolelle. Kun sitä kokonaisuutta samaan aikaan ruuvataan kireämmälle, niin nimenomaan tällaisiin ongelmiin, joita te kuvaatte, esimerkiksi byrokratian lisääntymiseen, on mahdollista vaikuttaa tämän yksittäisen lakimuutoksen ulkopuolelta.

Näkins myös niin, että jos me voimme kohtuullisella määrällä byrokratiaa ja valvontaa lisäämällä ehkäistä kaikista haitallisinta maahanmuuton muotoa ja siihen liittyviä lieveilmiöitä Suomessa, niin se on suhteellisen pieni hinta siitä, sitä vasten, millaisia kustannuksia meillä saattaa syntyä ongelmallisen ja haitallisen maahanmuuton kautta — pieni hinta siitä, että sitä onnistutaan torjumaan ja esimerkiksi pystytään poistamaan Suomesta aiemmin kuin oltaisiin aiemmin pystytty juuri tällaiset yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai pa-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

himmillaan kansallista turvallisuutta vaarantavat henkilöt, jos huomataan, että heillä ei enää sitä suojelun tarvetta ole.

Näkisin, että tällä nimenomaan osana tätä kokonaisuutta on positiivisia vaikutuksia yleisen turvallisuuden kannalta, mutta varmasti myös taloudellisia vaikutuksia — positiivisia sellaisia — osana laajempaa kokonaisuutta, kun lakimuutosta ei tarkastella vain yksittäisenä, vaan osana laajempaa kokonaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.29 Anna Kontula vas: Niin, arvoisa puhemies, aivan varmasti tällä on taloudellisia vaikutuksia, ja niihin jo viittasinkin puhuessani varjotalouden kasvusta. Meillä on hyvin laaja näyttö muista maista, joissa on tehty samantyyppisiä tiukennuksia, ja me tiedetään, että ne eivät todellakaan ole johtaneet siihen, että talous tai rikollisuus olisi jotenkin rauhoittunut. Ei tietenkään, koska silloin kun siirtolaisuuden draiverit ovat edelleen olemassa, se, että maahanmuuttopolitiikkaan luodaan sellaisia välineitä, joilla pyritään mahdollisimman systemaattisesti viestittämään yhdelle joukolle ihmisiä, että te ette kuulu tähän yhteiskuntaan ja te ette ole täällä samanarvoisia kuin kaikki muut, tuppaa synnyttämään semmoisia varjoyhteiskunnan osia, joilla ei ole mahdollisuutta tai uskallusta tai pääsyä sen virallisen yhteiskunnan piiriin. Tästä meillä on siis näyttöä kymmenen miljoonan paperittoman verran eri puolilta Eurooppaa, ja Yhdysvalloissa on valtava harmaa sektori.

Ja kun tämän kaiken liittää yhteen siihen, että me maksetaan miljoonia euroja lisäbyrokratiasta... Hallitus lisää byrokratiaa olan takaa, ja sitten täällä esitetään, että jonkun muun esityksen kautta jostain muualta sitten tulee joitain byrokratiasäästöjä, jotka jotenkin kompensoisivat näitä kuluja. Yksikään asiantuntija ei tällaisista maininnut, ja hallituksen esityksessä ei tällaisista mainittu. Mistä nämä byrokratiasäästöt sitten syntyvät, jotka pystyvät kompensoimaan sen? Hallituksen esityksessä pelkästään Migrin kustannuksiksi on arvioitu tämän lain seurauksena kolme miljoonaa, ja Migri arvioi, että se ei riitä alkuunkaan. Sen lisäksi tulevat kaikki oikeuslaitoksen, poliisin ja erilaisten järjestöjen kustannukset, plus tietysti ne välilliset kustannukset, joihin viittasin tässä aikaisemmin.

Minusta on hämmästyttävää sosiologista sokeutta, että joku puolustaa tätä lakiesitystä sillä, että se jotenkin parantaisi meidän tilannetta suhteessa maahanmuuttoon. Tällä hetkelläkin, kuten jo tässä tuli esiin, mikäli jonkun suojeluperustaisesti maassa olevan luvan peruste lakkaa tai hän syyllistyy johonkin sellaiseen toimintaan, joka vie siltä oleskeluluvalla pohjan, tällainen uudelleentarkastelu on mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.32 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Nimenomaan se, mihin edustaja Kontula viimeisimmässä lauseessaan viittaa, että on mahdollista tarkastella, on hieman ongelmallista.

Tällaisessa tilanteessa se, että joltain ihmiseltä on suojelun tarve kadonnut hänen ollessaan Suomessa nimenomaan sen suojeluaseman avustuksella, sen ansiosta, tai vaihtoehtoisesti, että tämä suojelun tarve on kadonnut tai hän ei sitä enää ansaitse oman toimintansa seurauksena, koska hän on vaarantanut suomalaista kansallista turvallisuutta tai aiheuttanut uhkaa yleiselle turvallisuudelle ja järjestykselle — nämä ovat nimenomaan sellaisia tekijöitä, joiden perusteella pitäisi uudelleen arvioida tämän ihmisen oleskelulupaa ja oloa

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Suomessa. Ei pelkästään mahdollistaa, vaan sen pitäisi olla nimenomaan säännöllistä arviointia. Nimenomaan tällä lakimuutoksella se toteutetaan.

Mutta se, että edustaja Kontula viittasi aiemmin siihen, että syntyy esimerkiksi Euroopan tasolla tällaisia yli kymmenen miljoonan paperittoman ilmiöitä, on juuri osa sitä isompaa kuvaa, josta aiemmassa puheenvuorossani puhuin — siis sitä, että yksi lakimuutos ei ole se, mitä tässä ajetaan läpi, vaan tässä ajetaan paitsi Suomen tasolla maahanmuuttopolitiikan merkittäviä kiristyksiä myös humanitäärisen maahanmuuton osalta. Esimerkiksi pyrkimys siihen, että Suomesta turvapaikanhaku ja Euroopan rajat ylittävä turvapaikkamekanismi pyritään minimoimaan, on kirjattu hallitusohjelmaan. Siis sekä kansallisia toimia että myös kansainvälisiä toimia esimerkiksi EU:ssa vaikuttamalla pyritään ajamaan läpi, jotta tällaisia ilmiöitä ei synny. Meidän ei edes tarvitse esimerkiksi tämän lakimuutoksen mahdollistamien työkalujen avulla arvioida ihmisten oleskelun tarvetta täällä yhtä paljon, jos heitä ei ensinnäkään ole täällä niin paljon kuin tällä hetkellä Euroopassa, Suomessa erilaisten humanitääristen maahanmuuton väylien myötä.

Tämä on yksi niistä keskeisistä asioista, mitä Euroopassa joudutaan puntaroimaan tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, eli että kuinka paljon me haluamme itse aiheuttaa maahamme tällaisia ongelmia järjestettäväksi, korjattavaksi, paikkailtavaksi myöhemmin, koska nyt me paikkailemme jo viimeisen 30 vuoden aikana harjoitettua politiikkaa. Jos me seuraavat 30 vuottakin jatketaan tällaisella politiikalla, niin paikattavaa löytyy vielä enemmän. Siksi maahanmuuton yleinen suunta pitää viedä ehdottomasti pois humanitäärisestä ja nimenomaan työperäistä, osaamisperusteista, tuottavaa maahanmuuttoa kohti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.35 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Lähdetään tästä paperittomuusilmiöstä. On väärinkäsitys ajatella, että se liittyisi jotenkin erityisesti humanitääriseen maahanmuuttoon. Paperittomuudessa kysehän on yleisesti ottaen siitä, että henkilö on joko ilman pape-reita tai sitten jollakin luvalla, joka voi olla mikä tahansa lupa turistiviisumista opiskeluoikeuteen, tullut EU:n alueelle ja sitten jäänyt tänne, kun tämä oleskelulupa on mennyt umpeen. Eli keskittymällä humanitääriseen maahantuloon ei voida varsinaisesti vaikuttaa paperittomuuteen, vaan ne ovat ihan eri keinot, joilla paperittomuusilmiötä sitten pyritään ratkaisemaan. Paperittomien joukossa on jonkin verran myös sellaisia henkilöitä, jotka ovat entisiä kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, mutta mitenkään keskeinen ryhmä tämä ei ole. Ja meillä on esimerkkejä esimerkiksi Yhdysvalloista, maista, joi-hinka ei suojeluperustaisia oleskelulupia myönnetä henkilöille lainkaan, että sieltä tulee siitä huolimatta merkittävässä määrin paperittomia henkilöitä. Ne ovat kaksi erillistä ilmi-ötä, ja jos ei näitä mekanismeja tunnista, niin ei niihin kyllä pysty myöskään vaikuttamaan.

Mutta nyt minä vielä haluaisin tehdä selväksi, kun ei selvästi ole vielä täysin valjennut, mitä tämä oleskelulupa-aikojen lyhentäminen käytännössä tarkoittaa. Se tarkoittaa sitä, että jos ajatellaan Afganistania, niin onhan ihan selvää, että sinne ei lähiaikoina palauteta ketään, mutta siitä huolimatta joka ikisen suojeluperustaisen oleskeluluvan saaneen afga-nistanilaisen tai hänen perheenjäsenensä, vauvasta vaariin, luvat tarkistetaan sitten vuoden tai kahden vuoden välein. Eli siis niin kuin pyöritetään se ruletti läpi, vaikka kaikki tietävät jo etukäteen, kun se alkaa, että näiden henkilöiden kohdalla se luvan uusiminen tulee ta-pahtumaan. Nämä ihmiset itse joutuvat ne luvat hakemaan. Siellä tarvitaan tulkkipalvelu-ja, jotka auttavat näissä luvan hakemisissa. He elävät epävarmuuksissa, ja jos palvelu ruuh-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

kautuu, he saattavat menettää työpaikkansa sen takia. Meillä on Pohjoismaissa esimerkiksi malleja, joissa lupahakemukset ovat automaattisia, mikä helpottaa huomattavasti tätä prosessia, mutta kun edes tähänkään ei haluttu mennä, niin onhan tämä nyt aivan järjetöntä julkisen hallinnon paisuttamista tilanteessa, jossa meillä kuitenkin monet ovat sitä mieltä, että rahaa ei kohtuuttomasti ylimäärästä käytettäväksi ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.38 Juha Hänninen kok: Kiitoksia, arvokas puhemies! Edustaja Kontula mainitsi tuon sanan ”paperittomuus”, ja minua jotenkin jäi häiritsemään. Sehän on hivenen harhaanjohtava sanonta: tarkoittaa, että on luvatta maassa. Paperittomuus on hivenen harhaanjohtava todellakin tässä suhteessa, eli on paperi, jossa lukee, että ei ole oikeutta olla asumassa Suomessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.39 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Aivan erinomainen huomio edustaja Hänniseltä, eli on syytä muistaa, että meillä on käytössä erilaista sanamagiasia nykyisessä maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa: esimerkiksi sellaista magiaa, että ihmistä, joka on esimerkiksi saanut kielteisen päätöksen tai hänen työssäolo-oikeutensa tai oikeutensa ylipäätään olla Suomessa on poistunut ja joka siitä huolimatta ei itse ole poistunut maasta, monesti kutsutaan paperittomaksi, vaikka kyseessä on käytännössä laittomasti maassa oleskeleva ihminen.

Kuitenkin tartun vielä viimeisenä huomiona tähän edustaja Kontulan huomioon siitä, että tässä olisi jotenkin erityisen ongelmallisia piirteitä, koska Maahanmuuttoviraston toimintamenot kasvavat marginaalisilla summilla osana maahanmuuttopolitiikan kokonaisuutta ja sitä, mitä ylipäätään viraston toiminta on maksanut tässä vuosikausien aikana, puhumattakaan siitä, millaisia kustannuksia syntyy sen jälkeen, kun ihminen on sen Maahanmuuttoviraston ruletin läpikäynyt ja tulee osaksi esimerkiksi suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää. Sen jälkeen meidän mahdollisuutemme pitää kirjaa siitä, millaisia kustannuksia yhteiskunnalle aiheutuu, huomattavasti vaikeutuvat suhteessa siihen, että katsotaan, paljonko on Maahanmuuttoviraston menomomentilla euroja kunakin vuonna.

Meillä on nyt nimenomaan mahdollisuus puuttua hieman byrokratiaa lisäämällä tässä kysymyksessä siihen, että meille ei koidu esimerkiksi elinkaarikustannusten myötä, siis koko Suomessa olon aikana, esimerkiksi sosiaaliturvaa käyttävältä ihmiseltä ehkä miljoonan, puolen miljoonan, miljoonan, yli miljoonan euron elinkaarikustannusta suomalaiselle yhteiskunnalle sen myötä, kun huomataan, että enää ei ole tarvetta tai ansaittua oikeutta olla Suomessa. Voidaan ajatella, että siitäkin on pitkän aikavälin säästöjä aivan puhtaasti pelkästään sosiaaliturvan kautta asiaa tarkasteltaessa, puhumattakaan sitten, jos katsotaan, kuinka paljon muutkin viranomaiset voivat rasittaa siitä, että maassa on ihmisiä, joiden ei enää kuuluisi täällä olla, koska isollakin todennäköisyydellä — edustaja Kontula sosiologina tietää tietysti — huono-osaisuus, sosiaaliturvariippuvuus, paperittomuuden kaltaiset ilmiöt alkavat näkyä myös muissa viranomaistahoissa kuin esimerkiksi Maahanmuuttovirastossa. Se näkyy myös sitten poliisia työllistävänä toimintana, rikollisuutena, hyvin, hyvin ikävinä ilmiöinä, kulttuurisina, taloudellisina, ja toisaalta sillä on oma vaikutuksensa myös siihen, millaiseksi politiikka Suomessa, Euroopassa kehittyy.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Jotkut puolueet esimerkiksi perustavat arvonsa yhä enenevässä määrin Euroopassa siihen, että he pitävät huolen paitsi sellaisistakin ulkomaalaisista, joiden ei pitäisi lähtökohdaisesti Euroopassa tai Suomessa olla, myös heistä, jotka pitäisi tosiasiallisesti palauttaa ja karkottaa tästä maasta jo ulos, heidän hoivaamiseensa. Se ei ole minusta suomalaisten puolueiden tehtävä, mutta puolueet päättävät siitä itsenäisesti ilman minun ohjeistustani.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.42 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ensin tästä paperittomuuden määritelmästä. Käytän sanaa paperiton sen takia, että se kuvaa eksaktimmin sitä ilmiötä, josta me puhutaan. Paperittomuus kuvaa sitä, että henkilöltä puuttuu joku asiakirjadokumentti, joka oikeuttaisi johonkin keskustelussa olevaan lupaan. Tämä dokumentti voi olla joku muukin kuin viisumi. Ja meillä on esimerkiksi tilanteita, joissa henkilöllä on oleskeluoikeus, hän saa kyllä olla maassa, mutta hänellä ei ole pääsyä esimerkiksi tiettyihin palveluihin sen takia, että häneltä puuttuu oleskelulupa. Näin on esimerkiksi silloin, jos Suomen kansalainen menee EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevan henkilön kanssa naimisiin. Tällä hänen puolisoillaan on oikeus odottaa oleskelulupapäätöstä Suomessa, mutta tänä aikana, kun hänellä ei sitä oleskelulupapäätöstä perhesiteen perusteella vielä ole, hän on tiettyssä mielessä paperiton. Sen takia puhuminen laittomista henkilöistä on jo pelkästään epämääräistä eikä ainoastaan loukkaavaa vaan myös epätarkkaa.

Sitten mitä tulee näihin maahanmuuton kustannuksiin, niin näistä ei ole eksakteja laskelmia saatavissa, ei edes vuositason, saati elinkaarikustannuksista, mutta se me nyt tiedetään aivan varmasti, että suurin osa ihmisistä, jotka tänne tulevat millä tahansa perusteella, on pääsääntöisesti nuoria aikuisia. Eli kun ajatellaan, että meikäläisessä yhteiskunnassa elinkaarikustannuksissa ne hintavimmat osuudet ovat alkupää ja loppupää, niin nämä ovat ihmisiä, joilla se alkupää on jo voitettu, ja tämä tuottaa jo itsessään tällaisen merkittävän vertailuedun suhteessa sellaisiin henkilöihin, jotka syntyvät Suomessa ja ehtivät 20 vuotta tuottaa kustannuksia veronmaksajille ennen kuin pääsevät sinne tilinteon puolelle.

Ylipäätään kuitenkin ajattelen, että yksilötasolla tai ryhmätasolla elinkaarikustannusten arviointi on hölmöläisten hommaa, kun kuitenkin merkittävä osa siitä yhteiskunnallisesta lisäarvosta, mitä meistä kukin tänne tuottaa, on jotain aivan muuta kuin euroilla laskettavissa, ja kun kuitenkin se lopullinen tili voidaan laskea kunkin kohdalla vasta siinä vaiheessa, kun me haudassa olemme, ja sen takia se ei ole järkevä tapa — edes sellaisille henkilöille, jotka ajattelevat, että talous on tärkeämpi kuin ihmiset — tarkastella yhteiskuntaa.

Loppuun toteaisin vielä, että mitään arviota suojeluperustaisten lupien vähenemisestä tämän esityksen perusteella en ole nähnyt eikä sitä hallituksen esityksessä ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.45 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Minä en pidä lainkaan loukkaavana sitä, että me puhumme asioista niiden oikeilla nimillä. Se, että meillä on tosiasiallisesti ihmisiä, jotka voivat olla erilaisessa välitilassa välillisesti ja hetkellisesti — sellainen marginaalinen joukko — ei vie oikeutusta siltä, että me puhumme aivan tosiasiallisesti ihmisistä, jotka ovat laittomasti maassa ja joilla ei ole oikeutta olla maassa. Minusta ei ole kovin järjellistä argumentointia, että se, että me keksimme, löydämme tai havainnoimme jonkun pie-

nen marginaalisen joukon siinä käsitteiden reunamilla, veisi meiltä oikeuden puhua siitä, mistä kuitenkin siinä isossa kokonaisuudessa on kyse, siis laittomasti maassa oleskelusta.

Toisaalta ymmärrän kyllä sen, että monet poliitikot, erityisesti salin vasemmalla laidalla, vasemmistossa, eivät mielellään puhu asioista niiden oikeilla nimillä, vaan mielellään puhuvat siitä, että ihminen on vain paperiton eli että jokin viranomainen ei ole toimittanut asiakirjaa tai paperia henkilölle ja vika on suomalaisissa viranomaisissa, sen sijaan, että esimerkiksi suomalainen viranomainen olisi täysin laillisesti ja oikean menettelyn seurauksena todennut, että tällä henkilöllä ei ole oikeutta enää olla Suomessa, esimerkiksi sen jälkeen, jos hän on syylistynyt vakavaan rikokseen, mikä oikeuttaa, että häneltä oleskelulupa otetaan pois. Mutta ymmärrän sen, että tietyllä poliittisella laidalla on hyvin vaikea sanoittaa tätä asiaa ääneen. Mutta se on se tosiasia, mitä ei pidä piilotella minkään loukkaavuuden tai sensitiivisyyden taakse.

Mitä taas tulee tähän, että nämä ihmiset, jotka saattavat sitten päätyä, joutua tai ihan itse johtaa itsensä sellaiseen asemaan, että ovat esimerkiksi laittomasti maassa, ovat nuoria aikuisia, se ei ole erityisen lohdullinen tieto, jos he eivät koskaan työllisty. Vaikka nämä ihmiset olisivat parikymppisiä ja eivät olisi aiheuttaneet erilaisia kustannuksia palveluiden nauttimisen tai sosiaaliturvan nauttimisen aikana ikävuosina nollasta 20:een tai 25:een, niin kyllä siitäkin kokonaisuudesta, jos parikymppinen ei Suomessa työllisty ja erityisesti jos ei ole kielitaitoa, lukutaitoa tai vastaavanlaisia korkean osaamistason yhteiskunnassa selviämisen edellytyksiä, ehtii siinä 40, 50 tai 60 vuoden elinajanodotteella aikamoinen kustannus yhteiskunnalle syntyä. Siksi asiaa ei pidä tarkastella vain siitä näkökulmasta, että jokin väestöllinen huoltosuhde paranee sillä, että nuoria aikuisia tulee Suomeen. Ei, niiden nuorten aikuisten on myös työllistytävä Suomessa, mutta mielellään ei, jos he ovat laittomasti maassa. Silloin heidän paikkansa ei edes lähtökohtaisesti ole Suomessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.48 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Paperittomuushan, toisin kuin ilmeisesti edustaja Vigelius olettaa, on yleensä väliaikainen olotila. Useimmat paperittomat, ainakin vielä Euroopan tasolla, oleskelevat tässä paperittomuustilassa joitakin vuosia, ja sitten tilanne muuttuu siitä johonkin suuntaan. Paperittomat myös tutkitusti ovat äärimmäisen harvoin syylistyneet rikoksiin paperittomuusaikanaan johtuen pitkälti siitä, että heillä on normaalia voimakkaampi insentiivi pysytellä pois viranomaisten näköpiiristä. Sen takia paperittomat harvoin kävelevät edes punaisia päin, koska he pyrkivät mahdollisimman vähän kiinnittämään huomiota. Tästä on tosiaan kansainvälistä tutkimusta olemassa.

No, edustaja Vigelius tässä toivoi maahanmuuttajien työllistyvän. Siihen olisi muutama keino, joilla sitä työllistymistä voitaisiin parantaa:

Ensinnäkin ei tuoteta sellaisia oleskelulupakategorioita, joissa työllistyminen on kielletty. Näinhän meillä nyt on jo ennestään turvapaikanhakijoista osan kohdalla, mutta nyt tässä uudessa lakiesityksessä, mitä tänään käsitellään, lisättäisiin entisestään myös sellaisia tilapäisiä oleskelulupia, joissa ihmisillä ei olisi mahdollista työllistyä viralliselle sektorille. Jos toivotaan ihmisten työllistyvän, ensimmäinen asia on tietysti se, että heitä ei kielletä työllistymästä.

No, sen jälkeen seuraava asia tietysti olisi pyrkiä vaikuttamaan meidän työmarkkinoihin niin, että siellä on mahdollista työllistyä myös erilaisista lähtökohdista käsin. Me voidaan nähdä, että moniin meidän verrokkimaihin nähden meillä työllistyminen on hankalaa, jos

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

on maahanmuuttajataustainen, ja meillä on myös hyllymetreittäin tutkimusta siitä, että meidän työmarkkinat ovat poikkeuksellisen rasistisia verrattuna moneen muuhun maahan, nimenomaan siellä työhönotossa. Osittain tämä toki johtuu siitä, että vielä muutama vuosikymmen sitten me oltiin Albanian jälkeen Euroopan suljetuin yhteiskunta, eli meillä ei varsinaisesti ole kovin pitkää kokemusta siitä, että erikieliset ja erinäköiset ihmiset työskentelisivät yhdessä. Mutta siellä, missä työllistyminen on mahdollista, myös nähdään, että paljon maahanmuuttajat töitä tekevät, ja pian alkaa olla Suomessa se sama tilanne kuin muualla Euroopassa, että yhteiskunta pysähtyisi ilman sitä työpanosta, jonka maahanmuuttaneet tuovat sen oman kansallisen työpanoksen päälle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.51 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Itse näen asian siten, että me emme voi luoda Suomessa tai laajemmin EU-maissa kannustimia sille, että ihmiset, joiden tosiasiallinen tarkoitus on vain päästä EU-alueelle sisään, käyttävät kaikki mahdolliset keinot siihen, että he pääsevät tänne sisään ja vaihtelevat eri oleskelulupakategorioiden välillä, eli siis kiertävät käytännössä maahantulon edellytyksiä, on se sitten turvapaikkapolitiikan kautta, on se sitten opiskeluperusteisen politiikan kautta tai työlupien kautta.

Tällainen eri oleskelulupakategorioiden välillä pomppiminen nimenomaan luo epäterveitä kannustimia ihmisille päätyä EU-alueelle tai Suomeen, meidän järjestelmämme piiriin, saada pysyviä oleskelulupia, saada kansalaisuus ja pitkällä aikavälillä käytännössä jäädä osaksi meidän yhteiskuntaamme, oli se sitten tuottavaa tai ei.

Nykyinen, tavallaan työperäinen maahanmuutto mahdollistaa meille sen, että me pysymme seuraamaan sitä ja asettamaan tiettyjä rajoja, odotuksia, velvollisuuksia sille, mitkä kriteerit täyttyvät, jotta ihminen saapuu Suomeen tai ihminen saapuu Eurooppaan. Mutta jos käytetään niitä muita väyliä, kuten esimerkiksi turvapaikkapolitiikkaa, väylänä Suomeen, Eurooppaan, niin siinä kohtaa meidän on huomattavasti, paljon vaikeampi edellyttää tai vaatia tulijoilta itse asiassa juuri mitään. Se aiheuttaa juuri sen ongelman, että jos yhteiskunta haluaa vaatia jotain tänne tulevilta ihmisiltä, niin heidän on tultava niitä väyliä pitkin, joissa me voimme vaatia näiltä ihmisiltä jotain, koska ikävä kyllä humanitäärisen maahanmuuton kautta meidän on hyvin vaikea edellyttää ihmisiltä juuri mitään osana tätä yhteiskuntaa. Ihminen voi jäädä sosiaaliturvan varaan, ja me emme voi todeta mitään muuta kuin että ikävä juttu, palautus ei onnistu.

Sen sijaan jos hän olisi työperäinen maahanmuuttaja, niin siinä kohtaa, kun katsottaisiin, että kaveri ei enää tienaakaan Suomessa ja alkaa nojata suomalaisen palveluverkkoon enenevässä määrin, lähtökohtana on, että tällainen työperäinen tulija palaisi kotimaahansa. Juuri tämä luo sen tarpeen, että nimenomaan niistä väylistä, joita pitkin Eurooppaan tullaan — siis työperäisistä, ei humanitäärisistä — meidän on pidettävä siksi huolta, että näiden eri kategorioiden ja väylien välillä ei hypitä ympäriinsä. Nimenomaan niitä ikäviä, epäterveitä kannustimia meidän on purettava, joita tämä lakihanke ja myös edellinen, opiskeluperusteista maahantuloa koskeva lakihanke koskivat.

Kysynkin viimeisenä edustaja Kontulalta suoraan: Onko tosiasiallisesti olemassa mitään maahanmuuton muotoa, mitä te olisitte valmiita rajoittamaan? Onko yhtäkään? Se olisi hyvä kontekstointi tälle keskustelulle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

17.55 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vigeliuksen pitäisi nyt päättää, haluaako hän, että ne ihmiset, jotka tänne tulevat, tekevät töitä, vai eikö hän halua, että ne ihmiset, jotka tänne tulevat, tekevät töitä. Muutama puheenvuoro sitten edustaja Vigelius harmitteli sitä, että suojeluperusteella tänne tulevilla ihmisillä on sellaisia, jotka eivät työllisty — mikä toki ei ole mikään yllätys. Siellä on ihmisiä, jotka ovat kohdanneet kidutusta, jotka ovat katsoneet läheltä läheistensä tappamista ja kuolemaa ja jotka ovat olleet keskellä valtavia katastrofeja. Onko tuo nyt sitten ihme, jos ei aivan heti työllisty? Mutta nyt edustaja Vigelius onkin huolissaan siitä, että tänne tulevat ihmiset saattavatkin mennä työllistymään, vaikka tulevat tänne suojeluperustalla, ja sen takia tarvitaan ilmeisesti tätä työkieltoa suojeluperustalla maahan tuleville alkuvaiheessa.

Henkilökohtaisesti ajattelen, että maahanmuuttajat eivät poikkea ihmisistä sen paremmin kuin täällä maassa jo valmiiksi olevatkaan siinä perusoletuksessa, että me emme ole siivutettuja hallinnollisia kategorioita. Me olemme kokonaisia ihmisiä, ja useimmat meistä haluavat työskennellä itsensä, läheistensä ja sen yhteiskunnan hyväksi, johon kokevat kuuluvansa. Meistä useimmat tarvitsevat silloin tällöin suojaa, ja toiset ovat jopa halukkaita antamaan muille sitä suojaa. Meistä useat myös rakastuvat, ja meistä useilla on myös läheisiä ihmisiä. Meistä monet haluavat opiskella silloin, kun eivät koe opintojensa riittävän, ja jotkut meistä tykkäävät matkustella.

Tästä syystä ihmisten erottelu erilaisiin oleskelulupakategorioihin on väistämättä väkivaltainen toimenpide, koska se tarkoittaa, että ne muut ihmisen elämään kuuluvat asiat jäävät silloin huomioimatta. Meillä voi olla ihminen, joka on tullut tänne suojeluperusteella, tekee täällä töitä, on mahdollisesti naimisissa suomalaisen henkilön kanssa ja on ehkä perustanut perheen ja tehnyt lapsia suomalaisen henkilön kanssa. Hän on niitä kaikkia asioita samanaikaisesti. Tai hän on voinut tulla tänne avioliiton kautta ja täällä olonsa aikana todennut, että kotimaassa on tapahtunut vallanvaihdos, jonka seurauksena hän ei enää voikaan siellä kotimaassa mennä käymään, ja suojelutarve on aktivoitunut. Ihmisten elämä kulkee näin, ei sille mitään voi, ja sellainen maahanmuuttopolitiikka, joka ei huomioi tätä, on epärealistien mielikuvituspolitiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.58 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Katselin tuolla, että mikähän väittely täällä on käynnissä kahden henkilön välillä, mutta tähän on antoisaa keskustelua.

Tämä on kyllä sellainen asia, että se on hyvä, että tehdään näitä rajoituksia tähän, koska tämä tilannehan on ryöstäytynyt Suomessa käsistä. Minä olen itse joskus ollut osallisena siinä, että minä olen auttanut tänne ensin yhden, sitten kolme henkilöä ja sitten lopuksi heidän perheensä, ja olen jopa osallistunut hiukan heidän kustannuksiinsa. Se, mikä niissä jutuissa oli hyvää, oli se, että he tulivat kaikki tänne työluvalla, ja se on minun mielestäni kaikista paras vaihtoehto, ja minun mielestäni mitään muuta ei tulisi edes sallia, koska silloin, kun henkilö tulee tänne työluvalla... Näissä tapauksissa oli niin, että he hakivat sen luvan jostakin Kosovon lähimaasta, ja sieltä he tulivat tänne. He tulivat tuonne Etelä-Pohjanmaalle edullisten vuokra-asumiskulujen läheisyyteen. He pystyivät vuokraamaan sieltä asunnon sillä palkalla, minkä he tekivät siinä työssään, ja samalla työnantaja sitoutuu myös siihen, kun hän on hakenut työ lupaa tälle henkilölle. Tämä on ollut ihan loistavaa, ja tämä on toiminut.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Mutta kaikki tämä, missä hypitään paikasta toiseen, ollaan välillä millä statuksella tahansa — tullaan turistina Suomeen, sitten haetaan turvapaikkaa, ja kun on turvapaikkakäsittely menossa, niin sitten jo näytetään seuraavana, että minulla on opiskelupaikka jossa-kin — ei tällaista kuulu sallia. Se on hyvä, että näitä rajoitetaan. Tällähän vain kotoutustestollisuus lihoo tässä maassa, jos tämä sallitaan.

Ja sitä minä vielä ihmettelen, että jos tänne joku tulee jostakin ulkomailta ja ilmoittautuu sitten tuonne turvapaikanhakijaksi, niin miten ihmeessä siellä sitten on iso joukko ihmisiä, jotka opettavat kaikki kimurantit keinot, millä he saavat haettua mahdollisimman paljon ilmaista rahaa. Elikkä me itse tällä virkamiestyöllä siellä tehdään näistä ihmisistä tavallansa sellaisia, että he eivät välttämättä enää työhön haluakaan, koska sitä rahaa tulee muutenkin. Kyllähän Helsinki ja erityisesti Itä-Helsinki ovat hyviä esimerkkejä siitä, että kun siellä käy katsomassa, niin ihmiset maleksivat ja lorvivat siellä päivät pitkät tekemättä mitään ja kovasti ovat pukeutuneet hienoihin vaatteisiin.

Ettei kyllä näitä on pakko rajoittaa, muuten tämä meidän maan velkaantuminen aina vain kasvaa ja kasvaa. Uskallan väittää, että tämä koko maan velkaantuminen johtuu näistä turvapaikanhakijoista ja heidän elättämisestään. Pitäisi oikein koko eduskunnan selvittää, paljonko ovat maahanmuuton kulut. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.01 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan mukaan minun pitäisi ilmeisesti selventää vielä kertaalleen omia kantojani. Ilmeisesti jäi jollain tavalla epäselväksi, mikä minun kantani on siihen, millaiset ulkomaalaiset lähtökohtaisesti Suomessa työllistyvät tai minkälaiden maahanmuuttajien Suomessa tulisi työllistyä. Koetan nyt ilmaista itseäni hyvin selkeäsanaisesti.

Jos Suomeen tahtoo tulla tekemään töitä, niin lähtökohtaisesti se menee työperäisen maahanmuuton väyliä pitkin. Totta kai myös esimerkiksi, jos ihminen tuo aviomiehensä tai aviopuolisonsa Suomeen, heidänkin oletetaan täällä työllistyvän. Eikö se ole lähtökohta? Sen sijaan humanitäärinen maahanmuuttohan tulisi pyrkiä nimenomaisesti minimoimaan, koska minun ajattelussani maahanmuuttoa pitää tarkastella, kyllä, euromääräisesti, toisin kuin miten edustaja Kontula esitti omassa puheenvuorossaan eli niin, että me emme tarkastelisi ihmisiä pelkästään eurojen pohjalta ja että ihmisen arvo on jossain muuallakin, esimerkiksi. Kyllä, ihmisellä on paljon arvoa yhteiskunnalle, mutta maahanmuutto on ilmiönä sellainen, että sitä on pakko katsoa myös niiden eurojen kautta. Erityisesti se työperäinen maahanmuutto: jos me halutaan tänne työtä, jos me halutaan tänne tuottavuutta, jos me halutaan, että hyvinvointivaltion rakenteet pystytään ylläpitämään tulevaisuudessakin, niin kyllähän se nyt edellyttää, että niille miljoonille ihmisille, jotka saattaisivat olla halukkaita tulemaan Suomeen, asetetaan jonkinlaisia vaatimuksia siitä, kuinka paljon heidän pitää tehdä työtä tai kuinka paljon heidän pitää tienata, millaista osaamista heillä on tarjota tälle yhteiskunnalle, millaisia veronmaksajia me heistä saadaan. Emme me voi harjoittaa vain hyväntekeväisyysmaahanmuuttoa tässä maassa, koska meillä ei muuten jää paljon hyvää jaettavaksi tulevaisuudessa etenkin omille kansalaisillemme, jos me jaamme sen ulkomaalaisille.

Haluaisinkin kysyä vielä nyt edustaja Kontulalta, oliko niissä maahanmuuton muodoissa, joita äsken tiedustelin, yhtäkään, jota te olisitte valmiita rajoittamaan. Se on hyvin olennainen osa tätä maahanmuuttopoliittista keskustelua Suomessa, että perussuomalaiset pyr-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

kivät tarkastelemaan asiaa nimenomaan Suomelle koituvien yhteiskunnallisten hyötyjen ja haittojen näkökulmasta ja koettavat löytää siinä jonkinlaista tasapainoa, minkälaista maahanmuuttopolitiikkaa voidaan harjoittaa ja minkälaista ei. Sen sijaan nimenomaan vasemmistoliitossa ja vihreissä monesti maahanmuuttopoliittinen keskustelu näyttäytyy siltä, että sallitaan kaikki, ei aseteta mitään rajoitteita. Kaikki vaan maailman jokaisesta kolkasta Suomeen. Ei aseteta vaatimuksia, ei aseteta ehtoja. Laittomasti maassa oleskelevista puhuminenkin koetaan täällä loukkaavaksi. Äskeisissä sanamuodoissa kutsuitte väkivaltaiseksi, että ihmisiä asetetaan erilaisiin kategorioihin. Ei. Se on sivistyneessä länsimaaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa aivan perusperiaatteita, että me pystymme tarkastelemaan eri ryhmiä ja heidän ongelmiaan ja vaikeuksiaan ja kohdentamaan erilaisia toimintoja ja toimia eri ryhmille. Ja erityisesti maahanmuuttopolitiikassa sitä tarvitaan, jotta emme aja itseämme päin määntä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

18.04 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Jos aloitetaan tästä edustaja Vigeliuksen puheenvuorosta. Onhan edustaja Vigelius tietoinen, että todennäköisesti te itse olette ainakin vielä tällä hetkellä kuluerä Suomen valtiolle? Todennäköisesti ainakin suurin osa alle 40-vuotiaista ihmisistä, reilusti enemmistö alle 40-vuotiaista ihmisistä, on kuluttanut vero-voja enemmän kuin niitä tähän yhteiskuntaan on tuonut, ja on ihan herrassa kiinni sitten, miten se elämä siitä eteenpäin kehittyä, pääseekö jossain vaiheessa sellaiselle tasolle, että alkaa tienata omia euroja, joita sitten vanhuuden aikana tulee kuluttamaan. Jos me tarkastelemme ihmisiä euromääräisesti, niin kuin edustaja Vigelius tässä ehdottaa, niin edustaja Vigeliusta pitäisi tarkastella euromääräisesti yhteiskunnan kulueränä. Ja korostan, että minähän en tällaista ajattelua kannata.

En myöskään kannata, että maahanmuuton muotoja lähdetäisiin rajoittamaan. Maahanmuuttoa joissakin tilanteissa olen valmis rajoittamaan, mutta olen hyvin nihkeä kaikkiin niihin maahanmuuton kategorisointeihin, joita siihen tällä hetkellä käytetään.

Edustaja Mäenpää, asun itse työviikot Itä-Helsingissä ja tunnen hyvin seudut, erityisesti sen Kontulan, jossa ulkoilen kaikkina vuorokaudenaikoina, ja näen hyvin sen meiningin siellä. Tiedätkö, miksi siellä ihmiset niin sanotusti maleksivat silloin, kun te tullette sinne käymään parhaaseen virka-aikaan? Sen takia, että maahanmuuttajat työllistyvät Suomessa pääsääntöisesti sellaisille aloille, joilla on matalat palkat ja epäsäännölliset työajat. He ovat töissä ravintoloissa, jotka aukeavat ja joissa paras ruuhka-aika on vasta siinä vaiheessa, kun Mäenpää ei enää turistireissuillaan Itä-Helsingissä käy. He ovat töissä siivouksessa, jossa työpäivä alkaa aamulla niin aikaisin, että edustaja Mäenpää ei ole vielä saanut silmiään avattua. Asun itse semmoisessa kerrostalossa, missä suurin osa naapureistani on nimestä päätellen jotakin muuta kuin suomalaista taustaa, ja meillä suurin järjestyshäiriö on se, että kello viiden aikaan ihmiset lähtevät töihin. Silloin rampataan rappusissa alaspäin ja menään niillä ensimmäisillä busseilla työpaikoille. — Niin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Oliko vielä?

Ei enää tässä puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

18.07 **Juha Hänninen kok:** Arvokas puhemies! Keskusteluissa usein halutaan sekoittaa tuo humanitäärinen maahanmuutto ja työperäinen maahanmuutto. Useimmiten tuntuu, että tahallaan halutaan sanoa, että te ette ole kannattamassa maahanmuuttoa, mutta on ihan hyvä varmaan tarkistella aina, mistä asioista puhutaan. Ilmeisestikin nyt puhutaan kohtuullisen vahvasti tuosta humanitäärisestä maahanmuutosta.

Uskon, että kaikki tässä salissa ovat sitä mieltä, että Suomi tarvitsee asiantuntijoita, ahkeria ihmisiä tekemään töitä. Tässä asiassa ainakaan ei kannata kenenkään vääristellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

18.08 **Miko Bergbom ps:** Kunnioitettu rouva puhemies! On hyvä, että edustaja Kontula toi avoimesti esiin sen, että hän ei kannata maahanmuuton eri muotojen rajoittamista. Se on hyvä lähtökohta tälle keskustelulle, mutta harmillisen harvoin vasemmistosta uskalletaan ääneen myöntää tätä tosiasiaa, että he tarkastelevat maahanmuuttoa ikään kuin monoliittina, jossa kaikenlainen maahanmuutto on samalla viivalla ja kaikenlaista maahanmuuttoa Suomeen voisi ottaa niin paljon kuin vain sielu sietää.

Mielestäni meidän pitää ehdottomasti pystyä erottelemaan humanitäärinen maahanmuutto ja meidän pitää pystyä erottelemaan työperäinen maahanmuutto ja tarkastella niitä kahtena eri kysymyksenä. Jos aloitetaan humanitäärisestä maahanmuutosta, niin tosiasiahan on se, että kyllä maailmassa pakolaisia riittää ja kyllä maailmassa riittää ihmisiä, jotka voisivat Suomeen tulla, mutta kun tähän yhtälöön yhdistetään suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa esimerkiksi sosiaaliturva ei ole rajattu koskemaan vain Suomen kansalaisia, niin siinä yhtälössä, jossa maahan saisi tulla millä tahansa säännöillä ja millä tahansa ehdoilla ja minkä tahansa kategorian kautta, kuten humanitääriseltä puolelta, suomalainen hyvinvointiyhteiskunta kaatuisi aika nopeasti rahoituskriisiin. Ja mistä tämä johtuu? No, tietenkin siitä, että ei meillä loputtomasti ole niitä nettoveronmaksajia, jotka kykenisivät rahoittamaan sellaisen humanitäärisen maahanmuuton tulvan, mitä ehkä vasemmistossa haluttaisiin kannattaa. Tästä syystä pidän tuota politiikkaa vastuuttomana.

Toisaalta siinä eivät ole vain taloudelliset kysymykset, vaan myös sosiaaliset, jos ajatellaan, että humanitäärisistä syistä voisi mistä tahansa päin maailmaa tulla ihmisiä ikään kuin ilman selkeitä pelisääntöjä tai ne pelisäännöt olisivat hyvin matalalla. Silloinhan se johtaisi siihen, että tänne maahan tulisi hirveän nopealla aikataululla hirveän paljon ihmisiä. Me ollaan nähty jo, mitä se on esimerkiksi Suomessa pienimuotoisesti aiheuttanut mutta mitä se on vähintäänkin aiheuttanut Ruotsissa: kun valtava määrä ihmisiä tulee toiselta puolelta maailmaa täysin erilaisesta kulttuurista, täysin erilaisesta yhteiskunnasta, niin se integrointi tähän suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaiseen malliin ei tapahdu niin kuin näin. [Puhuja napsauttaa sormiaan] Siinä ovat ensinnäkin taloudelliset kysymykset, mutta myös sitten sosiaaliset kysymykset: se aiheuttaa lieveilmiöitä, se aiheuttaa ongelmia yhteiskuntaan, se aiheuttaa yliedustusta tietyissä sosiaaliturviryhmissä, se aiheuttaa yliedustusta tietyissä väkivaltatilastoissa ja seksuaalirikoksissa ja monen monta sosiaalista ongelmaa ja harmia, joista koko yhteiskunta kärsii, niin maahanmuuttajat kuin täällä asuvat kantaväestöön kuuluvat ihmiset. Eli missään nimessä maahanmuutto ei voi olla rajoittamatonta. Totta kai siinä on oltava pelisäännöt, ja vähintäänkin sellaiset pelisäännöt, joita meidän naapurivaltioilla on. Ja nythän suomalaista maahanmuuttopolitiikkaa siirretään kohti yleispohjoismaalaista ja, voisiko sanoa, jopa yleiseurooppalaista linjaa.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

No, sitten työperäisellä puolella — toki tässähän ei vasemmisto näe eroa humanitäärisellä ja työperäisellä — kyllä itse lähdän siitä, että totta kai Suomeen on tervetullut tekemään töitä, ja sehän tämä hallituksen linjakin on, mutta kyllä meidän pitää pystyä tarkastelemaan työperäistäkin maahanmuuttoa kysymyksenä siitä, antaako se ikään kuin meille eväitä meidän julkisen talouden vahvistamiseen vai heikkenemiseen. Tämä on mielestäni ihan perusterve lähtökohta myös sinne työperäiselle puolelle. Jos tulet Suomeen töihin, hieno juttu, ja jos et ole Suomessa töissä ja sinulla ei ole työlupaa tänne, niin sitten lähdetään maasta pois, ja tälleenhän sen kuuluu toimia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

18.11 Tomi Immonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäistä kertaa käytän puheenvuoron maahanmuuttoon liittyen ja mielenkiinnolla seuraan tätä keskustelua täällä tänä iltana.

Ihmisten kategorisointi on kuulemma väkivaltaa, vasemmalta laidalta kerrotaan. Mitähän se mahtaa olla, kun sodanajan joukoissa sidontapaikalla lääkäri tekee triagea eli potilaslaajittelua, jossa päättää, että tuo elää, tuo kuolee, tuota hoidetaan ja niin edelleen? En minä ymmärrä sitä, että ihmisten kategorisointi maahanmuuttoon liittyen olisi jotenkin väkivaltaista tai epäoikeudenmukaista. Minun mielestäni se on juuri sitä, että etsitään ongelmille oikeat vastaukset, kun tiedetään ensin, mikä se ongelma on: onko se työperäinen maahanmuutto, onko työllistymisessä ongelma, onko se turvapaikanhaku, vai mikä se on? Minun mielestäni se pitää tunnistaa ensin.

Oli myöskin mielenkiintoista kuulla, että Itäkeskuksessa — käyttäkseni tätä vasemmiston ilmaisua — lorvii henkilöstöä. Kun he ovat kuulemma yöt töissä ja päivät lorvivat, niin kysyn vain, milloin nämä moniosajat sitten nukkuvat. Olen vähän huolissani heidän levostaan, jos kerta päivät menevät näin ja yötkin sitten pelkästään pitkän työpäivän ääressä.

Otan kantaa myös tähän mielenkiintoiseen, minun mielestäni, sumutukseen, jossa puhutaan paperittomista henkilöistä, jotka ovat laittomasti maassa. Entisenä virkamiehenä minä ymmärrän, että laittomuuksiin syyllistyneestä henkilöstä pitäisi käyttää nimitystä rikollinen. Minun mielestäni myöskin se, että on laittomasti maassa... On todettu, että hän ei täytä niitä meidän yhteiskunnan kriteereitä, häntä ei jostain syystä jo ole siihen mennessä todettu yhteiskuntakelpoiseksi, tai viranomaiset ovat todenneet, että hänestä ei vaan ole nyt yksinkertaisesti tähän turvapaikanhakuprosessiin niillä perusteilla, mitä hän esittää tai kertoo, joten hänestä tulee selkeä paperiton, joka on tämän kaunisteltu ilmaisu, mikä tarkoittaa oikeasti, että hän on laittomasti maassa. En minä ymmärrä maalaisjärjellä muuta kuin että hän on toisin sanoen rikollinen. Minun mielestäni tällaiset henkilöt pitäisi poistaa Suomenmaasta, koska ensimmäisen kriteerin integroitumisessa pitäisi olla, että kunnioittaa sen maan lainsäädäntöä, minne on tulossa, tai niitä kriteeristöjä, joita viranomaiset ovat heille asettaneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.14 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula kertoi, että hän ei olisi valmis rajoittamaan mitään maahanmuuton muotoja. Hän ilmaisi, että hän olisi valmis ehkä jonkinlaisia rajoituksia asettamaan näiden eri maahanmuuton muotojen sisällä, eli ei kategorisesti mitään muotoa rajoittaa, vaan ehkä tehdä jotain toimia siellä sisällä. Minua

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

kyllä henkilökohtaisesti kiinnostaa kovasti, mitä rajoituksia edustaja Kontula tai edes hänen taustaryhmänsä vasemmistoliitto olisi valmis esittämään maahanmuuton saralla, koska minun näkökulmastani — maahanmuuttopoliittista keskustelua joidenkin vuosien ajan seuranneena — aika harvassa ovat olleet ne esitykset niistä rajoituksista.

Jos nyt mietitään vaikkapa työperäistä maahanmuuttoa, niin itse asiassa edustaja Kontula on itse profiloitunut siinä, että puolueensa vastaisesti hän kannattaa saatavuusharkinnan poistoa, eli hän haluaisi entisestään löysätä nykyistä työperäistä maahanmuuttoa ja sille asetettuja vaatimuksia ja rajoituksia, toisin kuin vasemmistoliitto. Voidaan siis nähdä, että edustaja Kontula on esimerkiksi työperäisen maahanmuuton osalta huomattavasti löyhemmällä kannalla kuin oma puolueensa.

Sen lisäksi perheenyhdistämisten osalta on vaikea nähdä, että edustaja Kontula hyvin ihmisoikeuskeskeisenä kansanedustajana haluaisi rajoittaa ihmisten oikeutta perhe-elämään. Hän voi tulla itse kertomaan, jos hän on eri mieltä, mutta en ole kuullut häneltä yhtään perheenyhdistämisistä vastustavaa tai perheenyhdistämisistä tiukentavia esityksiä aiemmin.

Jos taas katsotaan opiskeluperusteisen maahanmuuton osalta, on vaikea nähdä, että myöskään siellä on vasemmistoliiton näkökulmasta minkälaista tiukennettavaa. Päinvastoin, monia lukuvuosimaksuihin liittyviä tiukennuksia, mitä on tässä salissa esitetty, vasemmistoliitto on ollut nimenomaisesti vastustamassa, koska he mielellään ottaisivat meidän koulutusjärjestelmämme piiriin mahdollisimman paljon ulkomaalaisia ihmisiä ja nimenomaan veloituksetta.

Turvapaikkapolitiikassa vasemmistoliitto on kaikista kovimmin profiloitunut puolueena, joka ei haluaisi rajoittaa turvapaikan hakua Euroopasta, vaan olisi valmis avaamaan rajat Välimerellä Eurooppaan. Se on nimenomaan ollut keskeinen osa vasemmistoliiton kannattamaa politiikkaa. Pakolaiskiintiön suhteen vasemmistoliitto kannattaa suomalaisista puolueista kaikista korkeinta pakolaiskiintiötä tällä hetkellä, kaikista korkeinta, 2 500 henkilöä vuodessa.

Venäjän hybridioperaatio Suomen itärajalla. Myös siinä, siis kysymyksessä, jossa viisi kuudesosaa tästä eduskunnasta oli valmiina viemään läpi lakihankkeen, joka mahdollistaisi, että tiettyjen kriteerien täytyessä me voimme sulkea rajamme Venäjän tänne usuttamilta ihmisiltä — siis tässä kysymyksessä, missä koko eduskunta oli liki yksimielinen — vasemmistoliitto ja edustaja Kontula vastustivat. Ja he ovat myös tässä salissa tänä iltana vastustaneet sitä, että edes niitä ihmisiä, joilla ei ole enää edes oikeutta olla maassa, poistettaisiin Suomesta.

Minä siis hyvin vakavasti kyseenalaistan, uskaltaako vasemmistoliitto — ja erityisesti Kontula — asettaa minkäänlaisia rajoituksia maahanmuutolle. Ja koska vastaus siihen on ei, se kontekstoi koko tämän maahanmuuttopoliittisen keskustelun tällä hetkellä Suomessa. Jotkut pyrkivät asettamaan rajoja, vaatimuksia ja ehtoja. Toiset toivottavat koko maailman tänne ilman minkäänlaisia vaatimuksia, ehtoja ja rajoituksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.17 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Työperäisestä maahanmuutosta voidaan puhua omassa keskustelussaan, pakolaisuudesta toisessa. Välillä nämä keskustelut menevät vähän ristiin. Suuruusluokka on kuitenkin hyvä säilyttää mielessä, kun pakolaisasioista puhutaan, ja pakolaisuus liittyy sitten tietysti tähän maahanmuuttoon.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Erilaisia arvioita on esitetty siitä, kuinka paljon pakolaisia maailmassa on. Jos nyt hyvin varovaisesti näitä lukuja tässä käytän, niin suuruusluokkana maailmassa on noin 100 miljoonaa pakolaista. Osa heistä on maiden sisäisiä pakolaisia, osa on lähtenyt oman maansa rajojen ulkopuolelle. Edelleen varovaisesti lukujen kanssa: jos ajatellaan niitä pakolaisia, jotka ovat oman maansa ulkopuolella, niin varovaisesti voisin arvioida, että heitä on noin 60 miljoonaa niiden lähteiden perusteella, mitä olen käsiini saanut. Jos tämä 60 miljoonaa ihmistä jaettaisiin kutakuinkin tasan noin 200 maailman maan kanssa, niin jokaisen maailman maan pitäisi ottaa vastaan noin 300 000 pakolaista. Ja kun näin meneteltäisiin, niin nämä maiden ulkopuoliset pakolaiset olisivat ratkaistu ongelma. Heitä ei enää sen jälkeen olisi.

No, sitten tulee se kysymys, että tuleeko niitä pakolaisia lisää tämän operaation jälkeen. Todennäköisesti tulee, koska maailman väkiluku erityisesti tietyillä alueilla kasvaa edelleen hälyttävän voimakkaasti, erityisesti Afrikassa. Tällä hetkellä — karkeasti, hyvin karkeasti — Afrikassa on noin puolitoista miljardia ihmistä, joidenkin arvioiden mukaan vuosisadan loppuun mennessä väkiluku on noussut noin 4,5 miljardiin. Tämä väkiluvun kasvu vastaa karkeasti noin kuutta Euroopan väkilukua, siis pelkkä väkiluvun kasvu Afrikassa vastaa kuutta nykyistä Euroopan väkilukua. No, silloin herää tietysti kysymys, mihin nämä ihmiset voivat mennä, kun ilmastonmuutos ja ravinnon tuottamisessa tapahtuvat muutokset vaikeuttavat elinolosuhteita. Lähtevätkö he Afrikassa toiseen maahan, lähtevätkö he Madagaskarin suuntaan, vai lähtevätkö he Euroopan suuntaan? Ja on hyvin todennäköistä, että tämä muuttopaine Eurooppaan on vasta alkamassa. Mutta silloin, kun me puhutaan siitä, otetaanko Suomeen 500 ihmistä vai 1 000 ihmistä, minä sanoisin, että se on kokonaisuuden kannalta lähes älytöntä keskustelua, kun pidetään mielessä nämä suuruusluokat, missä tässä kokonaisuudessa liikutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

18.20 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ja siitä laaditussa hallintovaliokunnan mietinnössähän on kyse näistä Euroopan unionin määritelmädirektiivin mukaisista ja hallitusohjelmassa linjatuista varsin maltillisista muutoksista, joilla tuodaan sopivaa ryhtiä Suomen maahanmuuttopolitiikkaan ja tällä tavoin autetaan hakemaan sitä yhteispohjoismaista kestäväää linjaa, jota nimenomaan hallitusohjelmassakin näihin kysymyksiin tavoitellaan. On ilman muuta Suomen kannalta ja koko Pohjolan kannalta järkevää, että meillä olisi samansuuntaiset käytännöt kaikissa näissä maissa, jotka eri kansainväliset tahot arvioivat olevan viisi maailman parasta maata ihmisille asua. Varmasti kiinnostusta maailmalta tänne tulla on huomattavan paljon, ja silloin on tärkeää huolehtia siitä, että perusteet tulla tänne ovat lain mukaiset.

On nimenomaan maahanmuuttajaväestön etu — niiden tänne tulleiden, jotka ovat todellisen kansainvälisen suojelun tarpeessa, ja niiden tänne tulleiden etu, jotka ovat tulleet tänne tekemään työtä ja rakentamaan suomalaista yhteiskuntaa, rakentamaan Pohjolaa, rakentamaan Eurooppaa — että tämä on edelleen maa ja alue, jota tosiaan maailmalta voidaan katsoa, että tuolla on maailman parhaat edellytykset ihmisillä tavoitella onnellisuutta ja sieltä löytyy maailman turvallisin yhteiskunta. Kun tehdään maahanmuuttopolitiikkaan näitä hallitusohjelmaan kirjattuja parannuksia, jotka ovat varsin maltillisia, mutta sopivasti ryhtiä politiikalle antavia ja oikeaan suuntaan asioita vieviä muutoksia, niin tämä on nimenomaan niin kaikkien täällä Suomessa syntyneiden kuin tänne muualta muuttaneiden

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

etu, että tosiaan tällaista maahanmuuton yleistä hyväksyttävyyttä lisäävää politiikkaa toutetaan.

Tässä hallitus on aivan oikealla asialla, ja hallintovaliokunta on tehnyt hyvää työtä. Eduskuntahan on jo tämän lain sisällöstä ensimmäisessä käsittelyssä päättänyt, eli varmasti nyt hyvällä mielellä voidaan sitten myös näin toisessa käsittelyssä tämä laki lopulta hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

18.23 Miko Bergbom ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula totesi aiemmin täällä salissa, että on väkivaltaista kategorisoida ihmisiä maahanmuuton sisällä. Minä näkisin päinvastoin, että jos me emme tekisi minkäänäköistä ikään kuin maahanmuuttopolitiikkaa — emme asettaisi minkäänäköisiä sääntöjä tai tarkastelisi maahanmuuton erilaisia kysymyksiä millään tavalla — niin se vasta väkivaltaista yhteiskunnalle olisi. Itse asiassa olen myös sitä mieltä, että edustaja Kontulan edustama linja maahanmuuttopolitiikassa, jossa sille ei käytännössä asetettaisi rajoitteita ja koko maahanmuuttoa tarkasteltaisiin monoliittina, olisi äärimmäisen tuhoisaa nimenomaan edustaja Kontulan puolueen tärkeimmille ihmisille eli pienituloisille ihmisille. Koska jos meillä ei olisi sääntöjä, meillä olisi avoimet rajat, tänne saisi tulla kuka tahansa millä tahansa ehdoilla noin niin kuin lähtökohtaisesti sellaisessa fantasiassa, jossa maahanmuutolla ei ole sääntöjä ja ”kaikki tänne, tervetuloa”, Suomeen, jossa meillä on kuitenkin hyvinvointiyhteiskunta, jossa kaikille taataan sosiaaliturva kansalaisuudesta riippumatta, niin se johtaisi kyllä aika nopeasti katastrofaaliseen tilanteeseen.

Koska ensinnäkin tulijoita kyllä olisi, ja niitä on tälläkin hetkellä. Jos me otetaan säännöt pois, niin kysymys kuuluu: Kuka sen kaiken rahoittaa? Mitä tapahtuisi silloin, jos meidän väkimäärä lisääntyisi, ampaisisi taivaaseen, kun tänne tulisi joka puolelta maailmaa väkeä? Mistä ne rahoitetaan? Miljonäärivero? Ei riitä, miljonäärit lähtevät pois.

Toinen kysymys: Mihin ne ihmiset laitettaisiin? Tungettaisiin ympäri ämpäri Suomea? No, he liikkuisivat todennäköisesti pääkaupunkiseudulle. Halutaanko me nähdä Ruotsin tilanne, jossa pommit paukkuvat, käsikranaatit lentelevät, päiväkotien edessä ammutaan? Sitäkö me halutaan? No tiedätekö te mitä, vasemmisto, ja tiedätekö te mitä, edustaja Kontula: hyvätuloisilla ihmisillä on kyky tehdä silloin peliliikkeitä eli toisin sanoen muuttaa muualle. No, entäs ne pienituloiset ihmiset, jotka elävät esimerkiksi sosiaaliturvan varassa? Heillä ei ole välttämättä niin hyviä mahdollisuuksia siihen, vaan he joutuisivat sopeutumaan sellaiseen todellisuuteen, jossa Suomeen voi tulla millä tahansa säännöillä ja käytännössä millä tahansa ehdoilla. Se olisi vastuutonta maahanmuuttopolitiikkaa, ja sellaista ei missään nimessä voi kannattaa.

Minä tervehdin, kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, äärimmäisen ilolla sitä, että nyt tämä maahanmuuttopolitiikan suunta käännetään. Kun aiemmin on sanottu, että Suomi on mallioppilas EU:ssa ja me näytetään pienenä maana esimerkkiä toisille maille, niin nyt oli Helsingin Sanomissa kolumni, että tämä Suomen uusi rajalaki voi aiheuttaa vaarallisen dominoefektin Euroopassa, kun Puola näyttää seuraavan Suomen suuntaa tässä rajan poikkeuslaissa. Minäpä sanon, että se ei ole vaarallinen vaan se on järkevä dominoefekti. On hienoa, että kerrankin Suomi pystyy profiloitumaan tällaisessa kysymyksessä, että me suojellaan meidän oman maan rajoja ja sitä kautta meidän oman maamme kansalaisia. Jos muut maat, kuten Puola tässä tapauksessa, ottavat Suomesta mallia, niin se on hyvä asia, se

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

on hieno asia koko Euroopalle. Jos ette ole vielä vasemmistossa panneet merkille sitä, tällä hetkellä Euroopassa, niin Saksassa kuin monissa muissakin maissa, Italiassa, tiukennetaan merkittävästi maahanmuuttopolitiikkaa. [Puhemies koputtaa] Miksi? Siksi, että he ovat nähneet, mihin johtaa politiikka, [Puhemies koputtaa] jossa ei ole sääntöjä, ja lainsäädäntö, jossa ei ole rajoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

18.26 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Melko kategorisestihan täällä on vastustettu perussuomalaisten esittämiä maahanmuuton tiukennuksia, ei pelkästään tänä iltana vaan ylipäätään tässä viimeisen kuluneen puolentoista vuoden aikana, kun tämä hallitus on ollut pystyssä. Liki mitä tahansa maahanmuuttoa, turvapaikanhakua, erityisesti humanitääristä maahanmuuttoa, koskevaa lakiesitystä, joka on tähän saliin tuotu, salin vasen laita, erityisesti vasemmistoliitto ja vihreät, on äänestänyt vastaan. Siksi on huvittavaa kuulla, kuten nyt tavallaan vasemmistoliiton Kontula täällä juuri äsken perusteli meille, että esimerkiksi tätä maahanmuuton kiristystä ei tulisi viedä läpi siksi, että se lisää byrokratiaa joillain miljoonilla euroilla. Totta kai se lisää byrokratiaa. Jos ollaan kädet avoimina annettu ihmisten tulla ja ihmisiltä ei ole vaadittu tähän asti tarpeeksi, ja kun nyt aletaan vaatia, kun ihmiset ovat jo täällä maassa, niin totta kai se lisää byrokratiaa. Totta kai, jos ollaan tehty leväperäistä politiikkaa ja sen jälkeen lähdetään sitä korjaamaan, se lisää byrokratiaa ja se lisää kustannuksia.

Mutta siksi kyse on siitä kokonaisuudesta: toimista, joita tehdään kansallisesti, toimista, joita pystytään tekemään EU:n kautta ja sitten vielä sitä suuremmilla kansainvälisillä areenoilla. Pyrkimyksenä pitää olla se, että lähtökohtaisesti humanitääristä maahanmuuttoa pystytään rajoittamaan siten, että turvapaikkapolitiikan kautta Eurooppaan ei tulla vaan turvapaikan mekanismi pystytään siirtämään EU:n ulkopuolelle. Jos meille saapuu miljoonaa tulijaa joka vuosi, kuten on ollut toissa vuonna, edellisvuonna ja todennäköisesti tänäkin vuonna, miljoonaa turvapaikkahakemusta vuodessa, joista alle puolet johtavat myönteiseen päätökseen, EU-maissa siis satojatuhansia ihmisiä vuosittain, joilla ei ole oikeutta saada turvaa EU:sta mutta jotka ovat EU:n rajojen sisäpuolella ja joiden palauttamiseen tulisi käyttää aivan valtavasti resursseja, se on hyvin vaikeaa. Se on liki mahdotonta. Siksi se mekanismi pitäisi saada Euroopan rajojen ulkopuolelle, jotta me pystyisimme asettamaan niitä ehtoja ja vaatimustasoja sille harjoitetulle maahanmuuttopolitiikalle, mitä eurooppalaiset kansallisvaltiot tahtovat harjoittaa.

Valitettavasti meillä on muodostunut tällaisia ohituskaistoja ja väyliä tulla Eurooppaan, tulla Suomeen ikään kuin vaatimusten ja kriteerien ohi ja valitettavasti senkin jälkeen, kun viranomaiset toteavat, että edellytykset eivät täyty, ehdot eivät täyty, siinäkin kohtaa, ei pystytä henkilöä palauttamaan takaisin kotimaahansa. Siksi on erityisen vahingollista, että osa puolueista ei vielääkään havahdu tähän, mutta luojan kiitos, Suomessa, Pohjoismaissa, laajemmin Euroopan tasolla sisärajatarkastukset ovat palaamassa, rajat ovat palaamassa ja vaatimukset, ehdot ovat kiristymässä, koska sen Eurooppa ansaitsee enemmän kuin sen, että me muutumme aivan toisenlaiseksi Euroopaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

18.30 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt saattaa olla viimeinen puheenvuoro, mitä tästä asiasta käytetään.

Nyt kun mediatietojen mukaan Hollannissa on laskettu nämä maahanmuuton kustannukset ja on todettu, mitä ne ovat siellä, niin tuossa kun olen silmäillyt tuota internetiä, niin siellä on Pauli Vahteran sivuilla mainittu siitä, että jos Hollannin laskelmaa verrataan Suomen bruttokansantuotteeseen, niin se tarkoittaa sitä, että Suomessa maahanmuuton kulut olisivat olleet noin kymmenen miljardia euroa per vuosi, mikä kyllä vastaa aika lähelle tätä meidän viime vuosien velkaantumisen astetta. Ja mielestäni tässä on semmoinen kotoutusteollisuus pyörinyt ja ihmisille on tarjottu väyliä — virkamiesten toimesta heitä on opastettu etsimään kaikkia väyliä, ohjattu niihin — joilla monet turvapaikanhakijoina maahan tulleet henkilöt ovat onnistuneet välttelemään työtä. Tämä on vähän vaikea asia puhua, kun tästä helposti joutuu syytetyksi, mitä erilaisimmilla termeillä. Mutta muistaakseni Vahtera kirjoitti silloin, että nykyinen pääministeri Orpo olisi vuonna 2019 ollut valtiovarainministeri ja hän olisi luvannut, että Suomessa lasketaan nämä maahanmuuton kulut. Että minä kyllä toivoisin, että Suomessa oikeasti perehdyttäisiin tähän asiaan ja laskettaisiin, miten se on vaikuttanut meidän talouteen, minkälaisia positiivisia vaikutuksia sillä on, minkälaisia negatiivisia vaikutuksia sillä on.

Lisäksi haluan nyt huomioda sen, että myös rikostilastoja tutkittaessa on huomattu se, että sillä on ollut myös merkittäviä vaikutuksia rikollisuuden kasvuun Suomessa, ja nämä pitäisi selvittää ja tuoda ihan julkisesti nähtäville. Ja tämä ei saisi olla mikään semmoinen tabuasia, mitä ei saisi käsitellä ja mistä ei saisi puhua. Tämä on kuitenkin iso asia, ja sellaista maahanmuuttoa, joka on meidän julkiselle taloudelle haitallista tai meidän kansalaisten turvallisuudelle haitallista, ei pitäisi sallia tänne maahan ollenkaan. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 79/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 79/2024 vp sisältyvät 1.-7. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maatilatalouden tuloverolain 5 ja 21 §:n sekä tuloverolain 32 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2024 vp

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 75/2024 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain 1 ja 7 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 76/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisinratkaisusta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 92/2024 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 80/2024 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2024 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua, edustaja Autto.

Keskustelu

18.35 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuten puhemieskin totesi, nyt voidaan hyväksyä tai hylätä nämä lakiesitykset, ja totta kai eduskunta varmasti hyvin yksituumaisesti hyväksyy tämän mietinnön ja sen pohjalla olevan hallituksen esityksen ilmailulain muutoksesta.

Se, mikä tässä keskustelussa on kuitenkin tärkeää tuoda esiin, on se, minkä liikenne- ja viestintävaliokuntakin on hyvin omassa mietinnössään todennut. Suomi on täällä Euroo-

Pöytäkirja PTK 106/2024 vp

pan pohjoisella ja Euroopan keskuksista varsin etäisellä alueella sijaitseva maantieteellisesti laaja maa, ja monet elinkeinomme ovat erittäin riippuvaisia lentoliikenteen toimivuudesta myös tulevaisuudessa. Kun siirrytään lentoliikenteen osalta osana Euroopan kunnianhimoisia ja sinänsä tietysti aivan oikeita tavoitteita siirtyä kohti päästötöntä toimintaa, päästötöntä liikennettä ja vähäpäästöisempää lentoliikennettä, on tärkeää varmistaa se, että näitä vaihtoehtoisia polttoaineita on saatavilla myös lentoliikenteen osalta niin, että lentoliikenteen kustannukset eivät Suomessa kasva kohtuuttomasti. On selvää, että näiden vaihtoehtoisten polttoaineiden nykyiset tuotantomäärät Euroopassa tai globaalisti eivät millään riitä kattamaan niitä tavoitteita, joita Euroopan unioni on itselleen asettanut.

Tässä todella toivon sitä, että Suomi osana omaa EU-vaikuttamistaan huolehtii, että tulevan komission työohjelmassa keskeisenä on varmistaa se, että joko näitä vaihtoehtoisia polttoaineita saadaan riittävästi ja riittävän edulliseen hintaan niin, että tällainen vähemmän päästävä lentoliikenne on mahdollista, tai sitten täytyy muulla tavoin turvata se, että lentoliikenne Suomeen ja Suomesta maailmalle toimii tulevaisuudessakin. Lentoliikenne on meille joka tapauksessa välttämätön liikennemuoto.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 80/2024 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 23.10.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.02.

Pöytäkirjan vakuudeksi: